

„Ewaluacja ex ante projektu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030”

Warszawa, grudzień 2021 r.

Opracowanie wykonane przez zespół Geoprofit w składzie:

Wojciech Dziemianowicz

Magdalena Cybulska

Damian Bafeltowski

Jan Goliński

Dominika Płaczek

Natalia Tomczak

Samuel Turosz

Autorzy dziękują wszystkim osobom, które zgodziły się podzielić swoją wiedzą, by prezentowane badanie jak najtrafniej odpowiadało na postawione pytania badawcze. W szczególności podziękowania kierowane są do grona osób, które współuczestniczyły w procesie tworzenia dokumentu, do którego należeli: Tomasz Gałaczyński, Artur Grzesik, Wojciech Materna, Bogusław Pławgo, Jarosław Sęp, Barbara Sztylek i Paweł Wais oraz do ekspertów zewnętrznych uczestniczących w panelu ekspertów: Anny Dąbrowskiej, Agnieszki Olechnickiej, Aleksandra Orłowskiego, Marzenny Weresy oraz Janusza Zaleskiego.

Spis treści

1. STRESZCZENIE RAPORTU	8
2. CEL I ZAKRES EWALUACJI	12
2.1. CEL BADANIA	12
2.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY BADANIA	12
2.3. PYTANIA EWALUACYJNE	13
3. SYNTETYCZNY OPIS ZASTOSOWANYCH METOD BADAWCZYCH	16
4. OCENA TRAFNOŚCI ZAŁOŻEŃ PROJEKTU RSI	19
4.1. OCENA TRAFNOŚCI PROJEKTU RSI W KONTEKŚCIE WYZWAŃ I POTRZEB REGIONU	19
<i>Synteza</i>	19
<i>Analiza</i>	19
4.2. OCENA DIAGNOZY REGIONALNEGO SYSTEMU INNOWACJI W KONTEKŚCIE POTRZEB I WYZWAŃ REGIONU	33
<i>Synteza</i>	33
<i>Analiza</i>	33
4.3. OCENA CELÓW PROJEKTU RSI WP POD KĄTEM KRYTERIUM SMART	37
<i>Synteza</i>	37
<i>Analiza</i>	37
4.4. OCENA REALNOŚCI OSIĄGNIĘCIA CELÓW PROJEKTU RSI	39
<i>Synteza</i>	39
<i>Analiza</i>	39
5. OCENA PRZEWIDYWANEJ SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI ZAŁOŻEŃ PROJEKTU RSI	41
5.1. OCENA PRZEWIDYWANYCH DZIAŁAŃ POD KĄTEM ROZWOJU SYSTEMU INNOWACJI W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM	41
<i>Synteza</i>	41
<i>Analiza</i>	41
5.2. OCENA SYSTEMU REALIZACJI RSI WP POD KĄTEM MOŻLIWOŚCI REALIZACJI CELÓW	44
<i>Synteza</i>	44
<i>Analiza</i>	44
5.3. OCENA SYSTEMU MONITORINGU	47
<i>Synteza</i>	47
<i>Analiza</i>	47
5.4. OCENA SYSTEMU FINANSOWANIA	49
<i>Synteza</i>	49
<i>Analiza</i>	49
6. OCENA SPÓJNOŚCI PROJEKTU RSI WP W WYMIARZE WEWNĘTRZNYM I ZEWNĘTRZNYM	51
6.1. OCENA ZGODNOŚCI I KOMPLEMENTARNOŚCI Z NADRZĘDNymi DOKUMENTAMI	51
<i>Synteza</i>	51
<i>Analiza</i>	51
Rozporządzenie ws. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności	51
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	56
Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju	58
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)	60
6.2. OCENA ZGODNOŚCI Z WYTYCZNYMI DOTYCZĄCYMI NOWEGO OKRESU PROGRAMOWANIA 2021-2027	63

<i>Synteza</i>	63
<i>Analiza</i>	63
Założenia i projekt programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021- 2027	63
Zgodność z wytycznymi dotyczącymi wypełnienia warunkowości podstawowej dla Celu Polityki 1	72
Zgodność projektu RSI z Umową Partnerstwa (projektem)	74
6.3. OCENA ZGODNOŚCI CELÓW I DZIAŁAŃ Z KLUCZOWYMI POLITYKAMI I STRATEGIAMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI	78
<i>Synteza</i>	78
<i>Analiza</i>	78
Dokumenty na poziomie europejskim	78
Nowa strategia przemysłowa na rzecz zielonej i cyfrowej Europy konkurencyjnej w skali światowej	78
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności	82
Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie EFRR i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” o sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006	83
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR	85
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006	88
Dokumenty na poziomie krajowym	91
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030	91
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku	93
Program Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji	94
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	95
Strategia Produktowności 2030	96
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	100
Polityka Energetyczna Polski do 2040	102
Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo	103
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa	104
Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych do roku 2030	105
Narodowy Plan Szerokopasmowy	107
Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	108
Kierunki i założenia polityki klastrowej w Polsce do 2020 roku. Rekomendacje Grupy roboczej ds. polityki klastrowej	110
Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	111
Fundusze Europejskie dla Rybactwa	113
Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	115
6.4. OCENA ZGODNOŚCI CELÓW I DZIAŁAŃ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA – PODKARPACKIE 2030	117
<i>Synteza</i>	117
<i>Analiza</i>	117
6.5. OCENA SPÓJNOŚCI WEWNĘTRZNEJ	120
<i>Synteza</i>	120
<i>Analiza</i>	120
6.6. OCENA SPÓJNOŚCI CELÓW I DZIAŁAŃ Z WIZJĄ	122
<i>Synteza</i>	122
<i>Analiza</i>	122
6.7. OCENA ZGODNOŚCI MIĘDZY ANALIZĄ SWOT A DIAGNOZĄ I CELAMI	128
<i>Synteza</i>	128
<i>Analiza</i>	128
6.8. OCENA HORYZONTALNEJ SPÓJNOŚCI CELÓW OPERACYJNYCH	137

	<i>Synteza</i>	137
	<i>Analiza</i>	137
7.	OGÓLNA OCENA PROJEKTU RSI WP	139
8.	WNIOSKI I REKOMENDACJE	140
9.	LITERATURA	145
10.	ZAŁĄCZNIKI	148
11.	SPISY	152

Spis użytych skrótów

Skrót	Rozwinięcie
B+R	badania i rozwój
B+R+I	Badania, rozwój i innowacje
BEW	Bezodpadowa energetyka węglowa
br.	bieżący rok
CAD	Połączone i zautomatyzowane pojazdy (<i>connected automated driving</i>)
CH	cel horyzontalny
CO	cel operacyjny
CP	cel polityki spójności
CS	cel strategiczny
DSRK	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
EFMiR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRRO	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
W	
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EPR	Rozszerzona odpowiedzialność producenta (<i>extended producer responsibility</i>)
EZŁ	Europejski Zielony Ład
FE	Fundusz Europejski
FEP	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
FS	Fundusz Spójności
GOZ	gospodarka obiegu zamkniętego
GUS	Główny Urząd Statystyczny
ICT	technologie informacyjno-komunikacyjne
IDI	Indywidualne wywiady pogłębione
IOB	instytucja otoczenia biznesu
IPCEI	(ang.) <i>Important Projects of Common European Interest</i>
IS	Inteligentne Specjalizacje
IT	Technika informatyczna
JST	Jednostki samorządu terytorialnego
KPO	Krajowy Plan Odbudowy
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
MARR	Mielecka Agencja Rozwoju Regionalnego
MPZP	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NCBiR	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
NGO	Organizacje pozarządowe (<i>non-government organization</i>)
OZE	odnawialne źródła energii
P	Priorytet Funduszy Europejskich dla Podkarpacia 2021- 2027
PAIH	Polska Agencja Inwestycji i Handlu
PCI	Podkarpackie Centrum Innowacji
PCN	Podkarpackie Centrum Nauki „Łukasiewicz”
PFR	Polski Fundusz Rozwoju
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PPO	proces przedsiębiorczego odkrywania
RARR	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego
RIS3	Regionalna Strategia Innowacji (<i>Regional Innovation Strategy</i>) lub Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji
RP	Rzeczpospolita Polska
RPO	Regionalny Program Operacyjny
RSI WP	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 (projekt)
SMART	(ang.) <i>Specific, Measurable, Achievable/Ambitious, Relevant/Realistic, Time-bound</i> – zasada służąca ocenie celów w strategiach
SOPZ	szczegółowy opis przedmiotu zamówienia

Skrót	Rozwinięcie
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
SRWP	Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego
SWOT	analiza strategiczna obejmująca: mocne strony; słabe strony; szanse i zagrożenia
TARR	Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego
TDI	telefoniczne wywiady pogłębione
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa
UE	Unia Europejska
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
UP	Umowa Partnerstwa
UPRP	Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
WE	Wspólnota Europejska
WP	województwo podkarpackie
ws.	w sprawie
WSIIZ	Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
WTO	Światowa Organizacja Handlu

1. Streszczenie raportu

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 jest dokumentem kluczowym dla wdrażania środków europejskich przeznaczonych na realizację Celu Polityki 1 (warunek ex ante). Znaczenie tego dokumentu wynika również z zastosowanego w nim podejścia. Strategia nie koncentruje się na szczególnych wąskich technologiach, a stanowi wyraz przemyślanego podejścia do wzmocnienia konkurencyjności gospodarczej województwa podkarpackiego, stając się kluczowym dokumentem pozwalającym skutecznie wdrażać Strategię rozwoju województwa podkarpackiego – Podkarpackie 2030, przyjętą przez Sejmik Województwa Podkarpackiego we wrześniu 2020 roku.

Prezentowana ewaluacja ex ante projektu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 (RSI WP) miała na celu:

ocenę projektu dokumentu oraz sformułowanie wniosków i rekomendacji, umożliwiających podniesienie jego jakości.

Ocenie podlegał projekt Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 uwzględniający już uwagi zgłoszone w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych. Zgodnie z wymogami prawnymi, w ewaluacji ex ante zastosowane zostały następujące kryteria: **kryterium trafności; kryterium spójności; kryterium skuteczności oraz kryterium efektywności**¹.

W ewaluacji wykorzystano trzy podstawowe metody badawcze: **analizę danych zastanych (desk research), telefoniczne wywiady pogłębione (TDI)**² oraz **panel ekspertów**³. Przyjęte metody badawcze pozwoliły zweryfikować podstawowe kryteria ewaluacyjne poprzez możliwość zastosowania triangulacji (każde z kryteriów analizowane było poprzez zastosowanie co najmniej dwóch metod).

Ewaluacja udziela odpowiedzi na wszystkie pytania sformułowane na etapie strukturyzacji badania. Syntetyczne odpowiedzi na pytania (Tabela 1) pozwalają sformułować ogólny wniosek, że projekt Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 jest dokumentem spełniającym wszystkie badane kryteria, a ponadto jest dokumentem rzetelnie opracowanym w oparciu o proces włączenia społecznego bazujący na rozbudowanym już regionalnym systemie innowacji województwa podkarpackiego.

¹ Ze względu na fakt, iż ewaluacja ma charakter bazującej na teorii, kryterium skuteczności oraz efektywności stosowane będzie w sensie „przewidywanej skuteczności” i „przewidywanej efektywności”.

² Wywiady zostały przeprowadzone z Dyrektorem Departamentu Rozwoju Regionalnego; Przewodniczącym Podkarpackiej Rady Innowacyjności; kluczowym ekspertem zewnętrznym wspierającym proces tworzenia dokumentu; przedstawicielami każdej z czterech inteligentnych specjalizacji województwa podkarpackiego, którzy są członkami Podkarpackiej Rady Innowacyjności.

³ W panelu wzięli udział eksperci zewnętrzni (niezwiązani z województwem podkarpackim). Zaproszono łącznie 5 osób o uznanym dorobku w badaniu i/lub implementacji różnych narzędzi polityki wdrażania innowacji i rozwoju regionów opartego o wiedzę (byli to w kolejności alfabetycznej: dr Anna Dąbrowska; prof. UW dr hab. Agnieszka Olechnicka; prof. PG dr hab. Aleksander Orłowski; prof. Marzenna Weresa, prof. dr hab. Janusz Zaleski).

Tabela 1. Pytania ewaluacyjne i syntetyczne odpowiedzi

Pytania	Syntetyczne odpowiedzi*
Ocena trafności założeń projektu RSI	
1. Czy projekt Regionalnej Strategii Innowacji (w tym w szczególności wskazane w nim cele i działania) trafnie odpowiada na wyzwania i potrzeby ekonomiczno-społeczne obszaru nim objętego?	Tak
2. Czy przedstawiona w projekcie RSI WP diagnoza regionalnego systemu innowacji trafnie definiuje potrzeby i wyzwania regionu?	Tak
3. Czy cel główny i cele strategiczne są realne do osiągnięcia?	Tak*
4. Czy cele operacyjne spełniają kryteria SMART?	Tak
Ocena przewidywanej skuteczności i efektywności założeń projektu RSI	
5. Czy działania wskazane w projekcie RSI WP umożliwią dalszy rozwój systemu innowacji w województwie podkarpackim?	Tak
6. Czy system realizacji ujęty w projekcie RSI WP umożliwi osiągnięcie założonych celów?	Tak
7. Czy przyjęty w RSI WP system monitoringu umożliwia skuteczną i efektywną analizę postępów wdrażania strategii i ocenę efektów jego realizacji?	Tak*
8. Czy wskazane w RSI WP ramy finansowe, w tym w szczególności źródła finansowania gwarantują skuteczność realizacji projektu Regionalnej Strategii Innowacji?	Tak*
Ocena spójności projektu RSI w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym	
9. Czy projekt RSI WP jest zgodny i komplementarny z nadrzędnymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi oraz obowiązującymi przepisami prawa?	Tak
10. Czy projekt Regionalnej Strategii Innowacji jest zgodny z wytycznymi dotyczącymi wypełnienia warunkowości podstawowej dla CP 1 oraz dokumentami unijnymi, krajowymi i regionalnymi dotyczącymi nowego okresu programowania (2021-2027)?	Tak*
11. Czy cele i działania służące ich realizacji wskazane w projekcie Regionalnej Strategii Innowacji są zgodne z najważniejszymi politykami i strategiami na poziomie unijnym i krajowym?	Tak
12. Czy cele i działania służące ich realizacji wskazane w projekcie RSI WP są zgodne z zapisami Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030?	Tak
13. Czy projekt RSI WP jest wewnętrznie spójny, czytelny, logicznie powiązany oraz napisany zrozumiałym językiem?	Tak
14. Czy cele i działania przedstawione w RSI WP są spójne ze wskazaną wizją?	Tak
15. Czy występuje zgodność pomiędzy analizą SWOT a diagnozą i celami wskazanymi w SOPZ?	Tak
16. Czy w projekcie RSI WP występuje horyzontalna spójność pomiędzy przyjętymi celami operacyjnymi?	Tak

(*) – w tabeli zamieszczono odpowiedzi bez rozwiniętego komentarza (zob. tekst główny ewaluacji). Część odpowiedzi zawiera w istocie rozwinięcie, w którym wskazywane są drobne zastrzeżenia. Pytania, na które odpowiedź brzmi „tak, z pewnymi zastrzeżeniami” oznaczono gwiazdką.

Źródło: opracowanie własne.

Ewaluacja pozwoliła sformułować kluczowe wnioski i rekomendacje, które powinny zostać rozpatrzone przed zamknięciem procesu tworzenia dokumentu i przedłożeniem go Zarządowi Województwa. Najważniejsze wnioski i rekomendacje są następujące:

1. **Wniosek:** Regionalna Strategia Innowacji generalnie trafnie odpowiada na wyzwania i potrzeby obszaru województwa podkarpackiego związane stricte z innowacyjnością, choć zauważalne są pewne braki, także w zakresie ogólnych zagadnień ekonomiczno-społecznych, mogących mieć przynajmniej pośredni wpływ na obszar innowacyjności. **Rekomendacja:** Rozważenie uzupełnienia części kierunkowej dokumentu o: rolę NGO w budowaniu RSI (zwłaszcza działanie 1.2) oraz rozwój współpracy międzyregionalnej;
2. **Wniosek:** Diagnoza regionalnego systemu innowacji trafnie definiuje potrzeby i wyzwania regionu związane z innowacyjnością. Zidentyfikowane braki w treści diagnozy nie wpisują się bezpośrednio w gospodarczy charakter Strategii. **Rekomendacja:** Pozostawienie dotychczasowego zakresu tematycznego diagnozy;

3. **Wniosek:** Cel główny i cele strategiczne są realne do osiągnięcia, choć należy mieć na uwadze efektywność wdrażania dokumentu i sprawne funkcjonowanie systemu. **Rekomendacja:** Rozważenie doprecyzowania / zmiany nazw części celów strategicznych (obecnie charakter ciągły i niedokonany);
4. **Wniosek:** Działania realizacyjne wskazane w projekcie RSI WP umożliwią rozwój systemu innowacji, choć wśród obecnych kierunków rozwoju można znaleźć pole do uzupełnień, które mogą wzmocnić ich pozytywne oddziaływanie na budowanie sprawnego systemu innowacji. **Rekomendacja:** Rozważenie uzupełnienia działań o wymiar współpracy wszystkich grup tworzących poczwórną helisę, tj. samorząd i organizacje pozarządowe;
5. **Wniosek:** System realizacji RSI WP w wymiarze instytucjonalnym jest bardzo rozbudowany i znacząco dookreślony (grupy podmiotów a nawet pojedyncze podmioty mają przypisane działania wynikające z celów). Jednak mało uwypuklona jest idea podejścia do inteligentnych specjalizacji jako elementu składowego wszystkich części poczwórnej helisy. **Rekomendacja:** Rozważenie następujących zmian w dokumencie: usunięcie rysunku 34 i rozwinięcie rysunku 35 o wskazanie inteligentnych specjalizacji; konsekwentnie dodanie IS w opisie podmiotów rozdz. 8.1., a także w tabeli 11;
6. **Wniosek:** System realizacji RSI WP w kontekście procesu przedsiębiorczego odkrywania wydaje się modelowy, jednak sukces opisanego procesu będzie w dużej mierze zależał od efektywności „nowego otwarcia” PRI i przełożenia działań tego ciała na realny kształt instrumentów wdrażających RSI WP. **Rekomendacja:** Rozważenie następujących zmian w dokumencie: przesunięcie treści diagnostycznych z rozdz. 8.3. do nowego rozdziału 3.4. PPO w latach 2014-2020 oraz wprowadzenie w rozdz. 8.3. zapisów mówiących o zasadach realizacji PPO i jego przełożeniu na instrumenty wdrażania RSI WP. Ponadto warto byłoby wskazać działania w ramach PPO, które będą kontynuowane w okresie 2021-2030 (teraz są one podane w ujęciu historycznym);
7. **Wniosek:** Zapisany w RSI WP system monitorowania generalnie zapewnia ocenę postępów w realizacji strategii, jednak niektóre jego aspekty wymagają rozwinięcia na etapie aktualizacji obecnego i odrębnego dokumentu, jakim jest System monitorowania RIS 3 województwa podkarpackiego. **Rekomendacja:** Rozważenie uzupełnienia systemu monitoringu o: wskaźniki pochodzące z baz tworzonych na potrzeby ewaluacji naukowców (jako zastąpienie wskaźników opartych na deklaracji); uszczegółowienie niektórych zagadnień / wskaźników – np. pytania przedsiębiorców o technologie 3.0, 3.5; wartości bazowe, docelowe lub oczekiwany trend zmian wskaźników – na etapie aktualizacji systemu monitorowania; szersze odniesienie do poziomu międzynarodowego w zakresie monitoringu inteligentnych specjalizacji poprzez rozszerzenie benchmarkingu na wszystkie IS;
8. **Wniosek:** Zaprezentowany system finansowy jest przygotowany z możliwie dużą szczegółowością, jak na czas, w którym opracowywano RSI WP. **Rekomendacja:** Rozważenie uzupełnienia źródeł finansowania w szczególności o: budżety samorządów lokalnych i samorządu województwa, środki NCBiR oraz PFR;

9. **Wniosek:** RSI WP osiąga wysoki poziom zgodności z nadrzędnymi dokumentami na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym. **Rekomendacja:** Pozostawienie dotychczasowych zapisów na poziomie celów w zakresie tematycznym;
10. **Wniosek:** RSI WP osiąga wysoki poziom zgodności z wytycznymi dot. nowego okresu programowania. **Rekomendacja:** Pozostawienie dotychczasowych zapisów na poziomie celów w zakresie tematycznym;
11. **Wniosek:** RSI WP osiąga wysoki poziom zgodności z kluczowymi politykami i strategiami unijnymi i krajowymi, jednak osiągnięcie wysokiego poziomu wykorzystania potencjału zewnętrznego wymagać będzie efektywnej współpracy w ramach systemu innowacji województwa. **Rekomendacja:** Pozostawienie dotychczasowych zapisów na poziomie celów w zakresie tematycznym;
12. **Wniosek:** Cel główny, cele strategiczne i wizja są ze sobą spójne. **Rekomendacja:** Pozostawienie dotychczasowych zapisów na poziomie wizji i celów;
13. **Wniosek:** Cele operacyjne określone w RSI WP są ze sobą spójne i wzajemnie komplementarne. **Rekomendacja:** Rozważenie połączenia celów operacyjnych 3.1. oraz 3.2., które są ze sobą bardzo silnie komplementarne i prezentują uzupełniające się zagadnienia w zakresie regionalnego rynku pracy.

2. Cel i zakres ewaluacji

2.1. Cel badania

Zgodnie z zaprezentowanym w SOPZ oczekiwaniem, celem głównym badania jest:

ocena ex ante projektu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 oraz sformułowanie wniosków i rekomendacji, umożliwiających podniesienie jakości dokumentu.

2.2. Zakres przedmiotowy badania

Przedmiotem badania był projekt *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030*. Wprawdzie kluczowe pytania badawcze wraz z kryteriami ewaluacyjnymi dotyczą tylko wybranych elementów Strategii, to jednak cały dokument podlegał ocenie w zakresie poprawności metodycznej, w tym ocenie stylu pisarskiego.

Ocena projektu *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030*, zgodnie z wymaganiami wskazanymi w SOPZ, była dwuetapowa i obejmowała:

- ✓ projekt dokumentu przyjęty przez Zarząd Województwa Podkarpackiego i podlegający konsultacjom społecznym;
- ✓ projekt dokumentu po uwzględnieniu uwag zgłoszonych w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych.

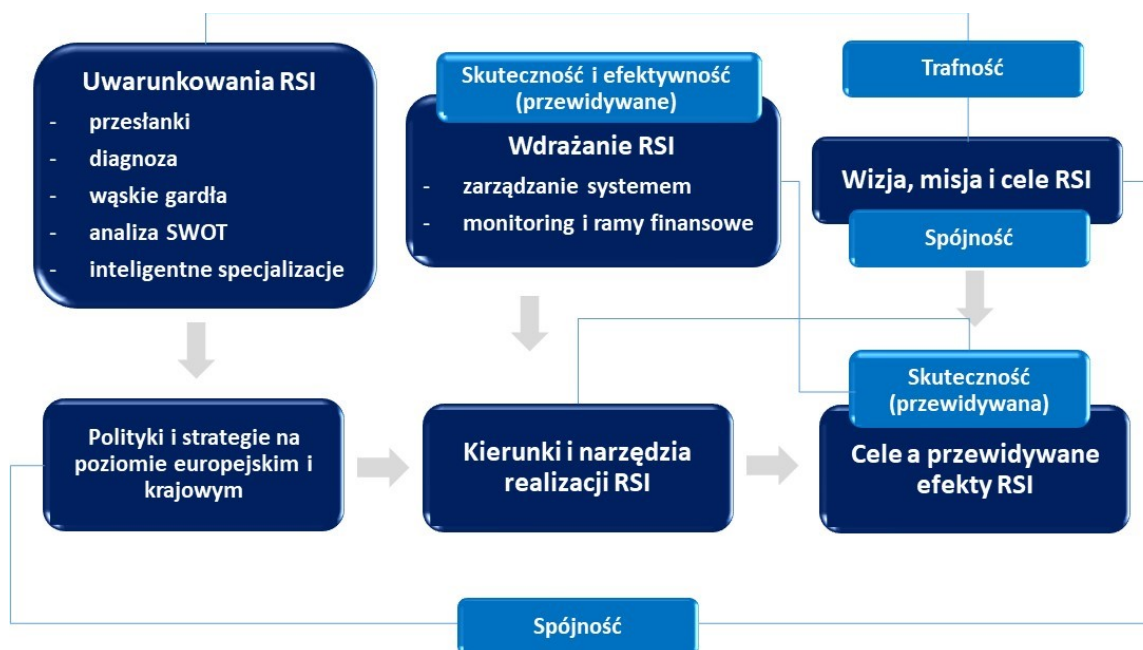
Zgodnie z SOPZ kluczowe były następujące elementy: przesłanki podjęcia prac nad RSI WP 2021-2030, diagnoza stanu systemu innowacji, wąskie gardła innowacji i cyfryzacji, analiza SWOT, inteligentne specjalizacje województwa podkarpackiego (w tym: identyfikacja i wypełnienie kryteriów przez IS, opis specjalizacji i obszary wsparcia, kluczowe technologie i procesy), wizja, misja, cele strategiczne (uzupełnione o cele operacyjne) RSI WP, zarządzanie systemem innowacji oraz system monitorowania i ramy finansowe RSI WP.

W ewaluacji ex ante zastosowane zostały następujące kryteria (Rysunek 1):

- ✓ **kryterium trafności** – służące ocenie adekwatności planowanych celów i działań projektu RSI względem zidentyfikowanych problemów i wyzwań województwa podkarpackiego w zakresie regionalnego systemu innowacji;
- ✓ **kryterium spójności** – pozwalające wykluczyć sprzeczności i znaleźć powiązania między założeniami projektu RSI a dokumentami wyższego rzędu lub równorzędnymi (spójność zewnętrzna) oraz pomiędzy poszczególnymi elementami projektu RSI (spójność wewnętrzna);
- ✓ **kryterium skuteczności** – pozwalające ocenić, czy zaplanowane działania będą skuteczne w kontekście zakładanych celów i rozwoju regionalnego systemu innowacji, a zakładane zasoby i proponowany system wdrażania dają szansę na realizację założonych celów;

- ✓ **kryterium efektywności⁴** – pozwalające ocenić, czy zaplanowany system wdrażania RSI może przynieść oczekiwane efekty realizacji RSI, czy być może są możliwe jakieś efektywniejsze rozwiązania.

Rysunek 1. Logiczna struktura ewaluacji ex ante RSI Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie SOPZ.

2.3. Pytania ewaluacyjne

W wyniku prowadzonej ewaluacji udzielone zostały odpowiedzi na wszystkie zakładane przez Zamawiającego pytania badawcze oraz dodatkowe, zaproponowane przez zespół przygotowujący ofertę (Tabela 2). W celu właściwej interpretacji pytań, każde z nich zostało omówione i możliwie uszczegółowione. W przypadku zaproponowanych dodatkowych pytań badawczych zaprezentowano ich uzasadnienie.

Tabela 2. Pytania ewaluacyjne

Pytania	Uszczegółowienie pytania ewaluacyjnego lub jego uzasadnienie
Część I. Ocena trafności założeń projektu RSI	
1. Czy projekt Regionalnej Strategii Innowacji (w tym w szczególności wskazane w nim cele i działania) trafnie odpowiada na wyzwania i potrzeby ekonomiczno-społeczne obszaru nim objętego?	Pytanie służy weryfikacji adekwatności określonych w RSI celów i działań. Istotą odpowiedzi na tak sformułowane pytanie ewaluacyjne jest dogłębna analiza diagnozy społeczno-ekonomicznej obszaru (np. aktualny poziom innowacyjności, czynniki demograficzne, szkolnictwo) i powiązanie jej z zaproponowanymi w RSI celami.

⁴ Ze względu na fakt, iż ewaluacja ma charakter bazującej na teorii, kryterium skuteczności oraz efektywności stosowane będzie w sensie „przewidywanej skuteczności” i „przewidywanej efektywności”.

Pytania	Uszczegółowienie pytania ewaluacyjnego lub jego uzasadnienie
2. Czy przedstawiona w projekcie RSI WP diagnoza regionalnego systemu innowacji trafnie definiuje potrzeby i wyzwania regionu? (pyt. dodatkowe)	Pytanie służy weryfikacji przygotowanej na rzecz RSI WP diagnozy regionalnego systemu innowacji w zakresie: • kompletności i trafności zagadnień w niej podejmowanych, • trafności zdefiniowanych wniosków w zakresie potencjałów i wyzwań. Uzupełnienie zestawu pytań o to zagadnienie pozwoli na ocenę projektu z punktu widzenia jego kompletności oraz da pełniejszą odpowiedź na inne pytania ewaluacyjne (zob. pyt. 1, pyt. 15).
3. Czy cel główny i cele strategiczne są realne do osiągnięcia?	Pytanie służy weryfikacji trafności sformułowanych celów w kontekście: • obecnego poziomu rozwoju reprezentowanych przez nie obszarów, • przyjętego horyzontu czasowego dokumentu i możliwości rozwoju poszczególnych obszarów.
4. Czy cele operacyjne spełniają kryteria SMART? (pyt. dodatkowe)	Pytanie służy weryfikacji, czy wskazane w RSI cele operacyjne są określone trafnie z punktu widzenia kryteriów SMART, przez które rozumie się: • precyzyjność, • mierzalność, • akceptowalność, • realistyczność, • określenie w czasie. Tak sformułowane pytanie ewaluacyjne pozwoli na uzupełnienie zaproponowanej w SOPZ oceny części kierunkowej dokumentu, pogłębiając analizę o cele operacyjne i trafność ich sformułowania.
Część II. Ocena przewidywanej skuteczności i efektywności założeń projektu RSI	
5. Czy działania wskazane w projekcie RSI WP umożliwią dalszy rozwój systemu innowacji w województwie podkarpackim?	Pytanie służy weryfikacji skuteczności i efektywności wskazanych w projekcie RSI działań z punktu widzenia rozwoju systemu innowacji, w tym m.in. w zakresie: • relacji pomiędzy zaangażowanymi podmiotami, • rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa, • podnoszenia poziomu innowacyjności.
6. Czy system realizacji ujęty w projekcie RSI WP umożliwi osiągnięcie założonych celów?	Pytania służą weryfikacji skuteczności i efektywności przyjętych narzędzi wdrażania dokumentu RSI w kontekście: • podmiotów i grup interesariuszy odpowiedzialnych za wdrażanie RSI (pyt. 6), • relacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami (pyt. 6), • przyjętych wskaźników, grup odniesienia (<i>benchmarking</i>), poziomów monitorowania (pyt. 7), • dostępnych i potencjalnych źródeł finansowania, wielkości finansowania (pyt. 8).
7. Czy przyjęty w RSI WP system monitoringu umożliwia skuteczną i efektywną analizę postępów wdrażania strategii i ocenę efektów jego realizacji?	
8. Czy wskazane w RSI WP ramy finansowe, w tym w szczególności źródła finansowania gwarantują skuteczność realizacji projektu Regionalnej Strategii Innowacji?	
Część III. Ocena spójności projektu RSI w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym	
9. Czy projekt RSI WP jest zgodny i komplementarny z nadrzędnymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi oraz obowiązującymi przepisami prawa?	Pytania służą weryfikacji spójności zewnętrznej dokumentu, m.in. w zakresie: • zgodności z przepisami prawa, w tym identyfikacji wszystkich niezbędnych elementów projektu (pyt. 9), • przyjętego horyzontu czasowego dokumentu, • powiązań celów i działań określonych w RSI z celami dokumentów na poziomie krajowym, wojewódzkim i unijnym w zakresie tematycznym (pyt. 9, 11, 12), • powiązań tematycznych celów i działań określonych w RSI z celami dokumentów na poziomie krajowym, wojewódzkim i unijnym (Polityka Spójności) w ramach identyfikacji potencjalnych źródeł finansowania dla realizacji założeń dokumentu (pyt. 10), • powiązań i celów działań określonych w RSI z wytycznymi dotyczącymi wypełnienia warunkowości podstawowej w zakresie Celu Polityki 1 pn. „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej, które są istotne z punktu widzenia wydatkowania środków w ramach priorytetu 1 (FE dla Podkarpacia 2021-2027) (pyt. 10).
10. Czy projekt Regionalnej Strategii Innowacji jest zgodny z wytycznymi dotyczącymi wypełnienia warunkowości podstawowej dla CP 1 oraz dokumentami unijnymi, krajowymi i regionalnymi dotyczącymi nowego okresu programowania (2021-2027)?	
11. Czy cele i działania służące ich realizacji wskazane w projekcie Regionalnej Strategii Innowacji są zgodne z najważniejszymi politykami i strategiami na poziomie unijnym i krajowym?	
12. Czy cele i działania służące ich realizacji wskazane w projekcie RSI WP są zgodne z zapisami Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030?	
13. Czy projekt RSI WP jest wewnętrznie spójny, czytelny, logicznie powiązany oraz napisany zrozumiałym językiem?	Pytania służą weryfikacji spójności wewnętrznej dokumentu w zakresie:

Pytania	Uszczegółowienie pytania ewaluacyjnego lub jego uzasadnienie
14. Czy cele i działania przedstawione w RSI WP są spójne ze wskazaną wizją? 15. Czy występuje zgodność pomiędzy analizą SWOT a diagnozą i celami wskazanymi w SOPZ?	- ogólnych powiązań pomiędzy poszczególnymi elementami dokumentu (pyt. 13), - poprawności językowej (pyt. 13), - powiązań między celami i działaniami a wizją – zgodność w kontekście tematycznym oraz związków przyczynowo-skutkowych (pyt. 14), - powiązań między warstwą diagnostyczną dokumentu (diagnoza, analiza SWOT) a jego częścią kierunkową i odpowiedzi na pytanie w jakim zakresie przyjęte cele odpowiadają na zdefiniowane problemy i wyzwania – zgodność w kontekście tematycznym oraz związków przyczynowo-skutkowych (pyt. 15), - powiązań tematycznych pomiędzy diagnozą a analizą SWOT (pyt. 15), - powiązań pomiędzy zdefiniowanymi w dokumencie wąskimi gałęziami innowacji a celami RSI (pyt. 15).
16. Czy w projekcie RSI WP występuje horyzontalna spójność pomiędzy przyjętymi celami operacyjnymi? (pyt. dodatkowe)	Powyżej sformułowane pytania badawcze w większym zakresie dotyczyły wertykalnych powiązań pomiędzy poszczególnymi elementami projektu RSI. W ramach oceny spójności wewnętrznej kluczowa jest także odpowiedź na pytanie, na ile przyjęte cele operacyjne są ze sobą zgodne i wzajemnie komplementarne. Tak postawione pytanie badawcze pozwoli na identyfikację ew. braków lub wzajemnie wykluczających się celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie SOPZ.

3. Syntetyczny opis zastosowanych metod badawczych

W ewaluacji wykorzystano następujące metody badawcze:

1. **Analiza danych zastanych (desk research)** – to metoda kluczowa, zaproponowana przez Zamawiającego. Polega na krytycznej ocenie materiałów źródłowych. W przypadku proponowanej ewaluacji przegląd literatury poddany został restrykcyjnemu sposobowi poszukiwania związków między treściami zawartymi w analizowanym dokumencie, a ocenianymi punktami RSI WP na lata 2021-2030.
2. **Indywidualne wywiady pogłębione ew. telefoniczne wywiady pogłębione (IDI/TDI)** – zrealizowano łącznie 7 wywiadów pogłębionych z następującymi osobami:
 - A. Dyrektorem Departamentu Rozwoju Regionalnego (Departament był odpowiedzialny za przygotowanie RSI WP);
 - B. Przewodniczącym Podkarpackiej Rady Innowacyjności;
 - C. Kluczowym ekspertem zewnętrznym odpowiedzialnym za nadzór merytoryczny nad przygotowaniem Strategii;
 - D. Przedstawicielami każdej z czterech inteligentnych specjalizacji województwa podkarpackiego (dwoje przedstawicieli, z którymi prowadzono wywiad, jest aktualnie członkami Podkarpackiej Rady Innowacyjności).

Każdy wywiad miał charakter ustrukturalizowany w sposób umożliwiający odtworzenie procesu przygotowania Strategii oraz odpowiedzi na szczegółowe pytania badawcze. Należy podkreślić, że odpowiedzi respondentów co do zasady nie stanowiły ostatecznej odpowiedzi na pytanie badawcze sformułowane przez ewaluatora. Podobnie, jak wyniki osiągnięte poprzez zastosowanie następnego narzędzia, czyli panelu ekspertów.

3. **Panel ekspertów** – w ramach ewaluacji zorganizowany został panel korespondencyjny ze względu na bardzo krótki czas, jaki został przewidziany na przygotowanie ewaluacji. Do panelu zostali zaproszeni eksperci zewnętrzni wobec procesu przygotowania dokumentu i będący spoza województwa podkarpackiego. Jednocześnie są to osoby o uznanym dorobku w badaniu i/lub implementacji różnych narzędzi polityki wdrażania innowacji i rozwoju w oparciu o wiedzę. W panelu wzięło udział 5 ekspertów zewnętrznych.

Jako dodatkową metodę wykorzystano **wewnętrzny panel dyskusyjny**, polegający na poddaniu dyskusji wewnątrz zespołu ewaluatorów wstępnych wniosków z analizy desk research. Pozwoliło to uniknąć subiektywizmu ocen i sposobu odpowiedzi na część pytań badawczych.

Zgodnie z oczekiwaniami wskazanymi w SOPZ, zaproponowane metody i narzędzia badawcze pozwoliły zweryfikować podstawowe kryteria ewaluacyjne (Tabela 3).

W badaniu zastosowana została triangulacja metod pozwalająca na dogłębną i rzetelną analizę zagadnień w ramach poszczególnych kryteriów ewaluacyjnych. We wszystkich przypadkach zaproponowana została analiza desk research, która w kryterium trafności pogłębiona została o wywiady, zaś zagadnienia związane z przewidywaną skutecznością i efektywnością zostały

zweryfikowane dwutorowo – poprzez wywiady pogłębione oraz panel ekspertów. Zastosowanie poszczególnych metod pozwoliło sformułować końcowe wnioski i rekomendacje.

Tabela 3. Metody i narzędzia w kontekście kryteriów ewaluacyjnych

Kryteria ewaluacyjne	Metody i narzędzia			
	Desk research	Wywiady pogłębione	Panel ekspertów	Wewnętrzny panel dyskusyjny
Kryterium trafności				
Kryterium przewidywanej skuteczności i efektywności				
Kryterium spójności				

Źródło: opracowanie własne.

Przyjęte w badaniu trzy podstawowe metody badawcze oraz metoda dodatkowa posłużyły odpowiedzi na poszczególne pytania ewaluacyjne (Tabela 4). Analiza desk research, zawierająca w sobie krytyczną analizę materiału, została wykorzystana do odpowiedzi na wszystkie pytania badawcze. Wywiady pogłębione miały na celu weryfikację trafności kluczowych elementów projektu RSI, zaś panel ekspertów podejmował tematy związane z systemem wdrażania dokumentu.

Tabela 4. Metody i narzędzia wykorzystane w opracowaniu Raportu z ewaluacji w kontekście pytań ewaluacyjnych

Części ewaluacji i pytania ewaluacyjne	Metody i narzędzia			
	Desk research	Wywiady pogłębione	Panel ekspertów	Wewnętrzny panel dyskusyjny
Część I. Ocena trafności założeń projektu RSI				
1. Czy projekt Regionalnej Strategii Innowacji (w tym w szczególności wskazane w nim cele i działania) trafnie odpowiada na wyzwania i potrzeby ekonomiczno-społeczne obszaru nim objętego?				
2. Czy przedstawiona w projekcie RSI WP diagnoza regionalnego systemu innowacji trafnie definiuje potrzeby i wyzwania regionu?				
3. Czy cel główny i cele strategiczne są realne do osiągnięcia?				
4. Czy cele operacyjne spełniają kryteria SMART?				
Część II. Ocena przewidywanej skuteczności i efektywności założeń projektu RSI				
5. Czy działania wskazane w projekcie RSI WP umożliwią dalszy rozwój systemu innowacji w województwie podkarpackim?				
6. Czy system realizacji ujęty w projekcie RSI WP umożliwi osiągnięcie założonych celów?				
7. Czy przyjęty w RSI WP system monitoringu umożliwi skuteczną i efektywną analizę postępów wdrażania strategii i ocenę efektów jego realizacji?				
8. Czy wskazane w RSI WP ramy finansowe, w tym w szczególności źródła finansowania gwarantują skuteczność realizacji projektu Regionalnej Strategii Innowacji?				
Część III. Ocena spójności projektu RSI w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym				
9. Czy projekt RSI WP jest zgodny i komplementarny z nadrzędnymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi oraz obowiązującymi przepisami prawa?				
10. Czy projekt Regionalnej Strategii Innowacji jest zgodny z wytycznymi dotyczącymi wypełnienia warunkowości podstawowej dla CP 1 oraz dokumentami unijnymi, krajowymi i regionalnymi dotyczącymi nowego okresu programowania (2021-2027)?				
11. Czy cele i działania służące ich realizacji wskazane w projekcie Regionalnej Strategii Innowacji są zgodne z najważniejszymi politykami i strategiami na poziomie unijnym i krajowym?				
12. Czy cele i działania służące ich realizacji wskazane w projekcie RSI WP są zgodne z zapisami Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030?				

Części ewaluacji i pytania ewaluacyjne	Metody i narzędzia			
	Desk research	Wywiady pogłębione	Panel ekspertów	Wewnętrzny panel dyskusyjny
13. Czy projekt RSI WP jest wewnętrznie spójny, czytelny, logicznie powiązany oraz napisany zrozumiałym językiem?				
14. Czy cele i działania przedstawione w RSI WP są spójne ze wskazaną wizją?				
15. Czy występuje zgodność pomiędzy analizą SWOT a diagnozą i celami wskazanymi w SOPZ?				
16. Czy w projekcie RSI WP występuje horyzontalna spójność pomiędzy przyjętymi celami operacyjnymi?				

Źródło: opracowanie własne.

4. Ocena trafności założeń projektu RSI

4.1. Ocena trafności projektu RSI w kontekście wyzwań i potrzeb regionu

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy projekt Regionalnej Strategii Innowacji (w tym w szczególności wskazane w nim cele i działania) trafnie odpowiada na wyzwania i potrzeby ekonomiczno-społeczne obszaru nim objętego?

Syntetyczna odpowiedź:

Generalnie tak. W analizie wzięto pod uwagę dwa wymiary:

- 1. ogólny ekonomiczno-społeczny – w tym przypadku można powiedzieć, że projekt RSI opowiada na wyzwania i potrzeby obszaru nim objętego, w zakresie, w którym szeroko rozumiana innowacyjność związana jest z wyzwaniami regionu (nie wszystkie wyzwania nawiązują do innowacyjności lub sprostanie wyzwaniom nie musi być jednoznaczne z koniecznością wdrażania innowacji),***
- 2. związany z regionalnym systemem innowacji – w tym przypadku należy stwierdzić, że projekt RSI WP na poziomie celów i działań, w większości podejmuje kluczowe dla rozwoju systemu innowacji zagadnienia, choć można wskazać pewne braki.***

Analiza

Postawione pytanie ewaluacyjne dotyczy wyzwań i potrzeb całego województwa podkarpackiego. Można przyjąć, że egemplifikacją tych potrzeb i wyzwań jest przyjęta we wrześniu 2020 r. przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030⁵. Wskazane przez Strategię rozwoju województwa wyzwania oraz słabości zostały skonfrontowane z celami i działaniami RIS (Tabela 5). Zgodnie z wykonaną ewaluacją ex-ante Strategia województwa (Dziemianowicz, Jurkiewicz, Cybulska 2019) za wyzwania należy przyjąć określone szanse i zagrożenia, zaś za problemy – słabości województwa.

⁵ Uwaga: częściowo na podejmowane tu pytanie odpowiedź udzielona jest również w rozdz. 6.4., w którym zaprezentowano zgodność RSI ze Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Uznano, zgodnie z zapisami Strategii województwa, że jej cele są odpowiedzią na wyzwania rozwojowe regionu, zatem badanie spójności obu dokumentów może stanowić uzupełnienie analizy na poziomie wyzwań i potrzeb regionu.

Tabela 5. Wyzwania i potrzeby społeczno-gospodarcze województwa a RSI WP

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Nazwy odpowiednich celów i działań RSI WP wpływających na sprostanie wyzwaniom oraz zaspokojeniu potrzeb regionu
Niezadowalający poziom współpracy międzysektorowej (przedsiębiorcy, JST, szkolnictwo, NGO)	SŁABOŚCI WOJEWÓDZTWA Cele operacyjne: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce (działania: Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw, Rozwijanie aktywności B+R jednostek naukowych, Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo - badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji, Rozwój systemu komercjalizacji wyników prac B+R w jednostkach naukowych) 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji (działania: Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”, Wspieranie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych, Wzmacnianie współpracy instytucji naukowo-badawczych z biznesem, Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury, Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki, Wspieranie działań wzmacniających powiązania instytucjonalne (głównie biznesowe) w ramach wspólnych łańcuchów wartości) 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (działanie: Aktywizacja oraz poszerzanie grona uczestników procesu przedsiębiorczego odkrywania) 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Wspieranie rozwoju instytucji świadczących usługi podstawowe na rzecz przedsiębiorstw, Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania, Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości) 2.3. Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa) 2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw (Świadczenie usług podstawowych i specjalistycznych na rzecz przedsiębiorstw, Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości) 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Zwiększanie potencjału naukowego przedsiębiorstw poprzez wsparcie publikacji naukowych w renomowanych czasopiśmie naukowych, Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia) 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie, Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy) 4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw (Wsparcie eksportu innowacyjnych produktów/ technologii, Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości, Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych, Wsparcie rozwoju poziomu internacjonalizacji działalności klastrów) 4.2 Promocja gospodarcza regionu (Wsparcie promocji regionalnych marek na arenie międzynarodowej, Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości) Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi) Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (Wspieranie przejścia produkcji z linearną w cyrkularną, Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach, Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ, Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji)

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Nazwy odpowiednich celów i działań RSI WP wpływających na sprostanie wyzwaniom oraz zaspokojeniu potrzeb regionu
Niewystarczająca liczba markowych, wysokostandardowych produktów turystycznych oraz słaba infrastruktura turystyczna	Cel operacyjny: 2.4. Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw (Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji) (powiązanie także z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
Zróżnicowanie jakości życia (pod względem ekonomicznym i dostępu do usług publicznych) w układzie miast-wieś i na poziomie subregionalnym (północ-południe)	Cel operacyjny: 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania)
Nierówne tempo rozwoju poszczególnych subregionów wewnątrz województwa	Cel operacyjny: 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania)
Zbyt niski poziom pokrycia powierzchni województwa MPZP, co utrudnia właściwe zarządzanie przestrzenią (powiązaniemi funkcjonalnymi, środowiskiem przyrodniczym i rozwojem gospodarczym) oraz zapewnienie bezpieczeństwa ludności	Brak odniesień
Bardzo rozproszona zabudowa występująca w województwie, która powoduje wysokie koszty i wyzwania dla rozwoju infrastruktury szczególnie liniowej (wodociągi, kanalizacja zbiorcza, energetyczne linie przesyłowe)	Brak odniesień
Niewystarczający dostęp do wody odpowiedniej jakości, w konsekwencji niedostatecznego pokrycia województwa w zakresie sieci wodociągowej.	Brak odniesień
Braki w zakresie właściwie prowadzonej gospodarki ściekowej, szczególnie na obszarach o rozproszonej zabudowie	Brak odniesień
Niski poziom retencji wód powierzchniowych (niewystarczająca liczba małych i dużych zbiorników retencyjnych oraz innej infrastruktury technicznej służącej retencjonowaniu wód)	Brak odniesień
Wysoki odsetek osób zatrudnionych w rolnictwie przy równoczesnej niskiej towarowości produkcji rolnej wynikającej z rozdrobnienia gospodarstw rolnych	Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów , pośredni związek działań z celu operacyjnego 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (powiązanie także z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
Niższe niż w pozostałych regionach średnie wynagrodzenie	Brak odniesień
Słaba zdolność organizacji pozarządowych do generowania własnych środków finansowych oraz mały udział NGO zatrudniających pracowników	Brak odniesień
Brak bezpośredniego połączenia drogowego i kolejowego ze stolicą kraju oraz niewystarczająca sieć drogowa, szczególnie w kierunku południowym (słaba dostępność komunikacyjna tej części regionu)	Brak odniesień
Niezadowalająca jakość lub brak transportu publicznego na obszarach wiejskich oraz słabe zintegrowanie różnych form transportu	Brak odniesień

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Nazwy odpowiednich celów i działań RSI WP wpływających na sprostanie wyzwaniom oraz zaspokojeniu potrzeb regionu
Niski poziom przedsiębiorczości w regionie	Cele operacyjne: 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (Aktywizacja oraz poszerzanie grona uczestników procesu przedsiębiorczego odkrywania) 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (wszystkie działania) 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (wszystkie działania) 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (Tworzenie i rozwój spółek spin-off i spin-out) 2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw (Świadczenie usług podstawowych i specjalistycznych na rzecz przedsiębiorstw, Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości, Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia) 4.2 Promocja gospodarcza regionu (Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości)
Znaczna liczba osób biernych zawodowo, niegotowych do podjęcia pracy – ukryte bezrobocie	Cele operacyjne: 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (Tworzenie i rozwijanie stref koncentracji działalności gospodarczej, Wsparcie procesów inwestowania oraz przyciągania inwestorów) 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy, Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo- badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych)
Luka kompetencyjna pomiędzy zapotrzebowaniem na rynku a osobami poszukującymi pracy, zwiększona przez niedopasowanie kierunków kształcenia wyższego	Cele operacyjne: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce (Wspieranie procesu transferu wiedzy i technologii) 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji (Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury, Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki) 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (Aktywizacja oraz poszerzanie grona uczestników procesu przedsiębiorczego odkrywania, Doskonalenie instrumentów identyfikacji nowych kluczowych branż, nisz gospodarczych, czy technologii) 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo- badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych) 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (wszystkie działania)

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Nazwy odpowiednich celów i działań RSI WP wpływających na sprostanie wyzwaniom oraz zaspokojeniu potrzeb regionu
	Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych)
Ograniczona dostępność do tzw. kultury wysokiej	Cel operacyjny: 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości, Rozwijanie systemu monitorowania i analizy trendów w zakresie potrzeb rynku pracy)
Zbyt mała w stosunku do potrzeb liczba lekarzy (w tym specjalistów) przypadająca na mieszkańców w regionie oraz pogłębiające się braki kadrowe średniego personelu medycznego, zwłaszcza w szpitalach powiatowych	Cel operacyjny: 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości, Rozwijanie systemu monitorowania i analizy trendów w zakresie potrzeb rynku pracy) (powiązanie także z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
SZANSE	
Systematyczny wzrost liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego, jako szansa na nowe miejsca pracy i wzrost gospodarczy	Cele operacyjne: 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (wszystkie działania) 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa) 4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw (Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości, Wsparcie rozwoju poziomu internacjonalizacji działalności klastrów) 4.2 Promocja gospodarcza regionu (Organizacja w regionie wydarzeń, misji gospodarczych o zasięgu międzynarodowym, Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości, Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu)
Wykorzystywanie w promowaniu Podkarpacia jako miejsca zamieszkania, faktu najdłuższej w Polsce długości życia kobiet i mężczyzn	Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów , jednak należy zauważyć, że omawiana szansa jest ściśle związana z wizją i misją Strategii. (powiązanie także z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
Rozwój współpracy transgranicznej (w tym w ramach międzynarodowego rezerwatu biosfery „Karpaty Wschodnie”, Transgranicznego Rezerwatu Biosfery „Roztocze” oraz Euroregionu Karpackiego)	Cele operacyjne: 4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw (wszystkie działania) 4.2 Promocja gospodarcza regionu (wszystkie działania) 4.3 Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowobadawczych (wszystkie cele)
Dobre skomunikowanie z województwami małopolskim, śląskim, opolskim i dolnośląskim – wzmocnienie współpracy pomiędzy firmami z województw południowych	Brak odniesień
Rozwój powiązań gospodarczych w układzie północ-południe poprzez realizację szlaku komunikacyjnego Via Carpatia	Brak odniesień
Umiejętne wykorzystywanie dostępnych środków zewnętrznych (w tym europejskich) na cele rozwojowe województwa	Cel operacyjny: 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania)
Rozwój e-usług w oparciu o zasoby cyfrowe	Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych, Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów, Wsparcie wyposażenia jednostek naukowobadawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi, Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa, Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych)
Otwierający się rynek usług w ramach „srebrnej gospodarki” (silver economy)	Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów (powiązanie z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
Trendy związane z wysoką jakością życia i wzrost zainteresowania żywnością ekologiczną oraz nowymi produktami wsi	Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów (powiązanie z obszarami wsparcia IS Jakość życia)

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Nazwy odpowiednich celów i działań RSI WP wpływających na sprostanie wyzwaniom oraz zaspokojeniu potrzeb regionu
Rozwój badań, pojawianie się nowych technologii i wzrost świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska, energetyki i zrównoważonego rozwoju	Cele operacyjne: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce (wszystkie działania) 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji (wszystkie działania) 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (wszystkie działania) 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (Stymulowanie powstawania i rozwoju parków przemysłowych i technologicznych, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwijanie ich potencjału) 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Tworzenie i rozwijanie projektów start-upowych, Wsparcie inwestycji w budowę infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach, 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Zwiększanie potencjału naukowego przedsiębiorstw poprzez wsparcie publikacji naukowych w renomowanych czasopismach naukowych) 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie, Promowanie wartości wiedzy i kreatywności wśród dzieci i młodzieży, Popularyzacja nauki, techniki i innowacji, Promowanie postaw proinnowacyjnych, Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy) 4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw (Wsparcie eksportu innowacyjnych produktów/ technologii, Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych, Wsparcie rozwoju poziomu internacjonalizacji działalności klastrów) 4.2 Promocja gospodarcza regionu (Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości, Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu) 4.3 Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowobadawczych (wszystkie działania) Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (wszystkie działania) Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (wszystkie działania)
	Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów (powiązanie z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
	Brak odniesień
	Cele operacyjne: 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (Tworzenie i rozwijanie stref koncentracji działalności gospodarczej, Stymulowanie powstawania i rozwoju parków przemysłowych i technologicznych, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwijanie ich potencjału, Wsparcie procesów inwestowania oraz przyciągania inwestorów) 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. wirtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji, Tworzenie i rozwijanie projektów start-upowych)
	Cele operacyjne: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce (Wspieranie procesu transferu wiedzy i technologii, Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw, Wzmacnianie działań z zakresu ochrony własności intelektualnej, Rozwijanie aktywności B+R jednostek naukowych, Rozwój systemu komercjalizacji wyników prac B+R w jednostkach naukowych, Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo-badawczego do tworzenia i komercjalizacji
	Wzrastająca świadomość społeczeństwa w zakresie profilaktyki zdrowia oraz zdrowego trybu życia
	Uregulowania i instrumenty sprzyjające funkcjonowaniu i promocji rodziny
	Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości
	Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Nazwy odpowiednich celów i działań RSI WP wpływających na sprostanie wyzwaniom oraz zaspokojeniu potrzeb regionu
	wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji, Wspieranie rozwoju działalności B+R w obszarach poza regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami) 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji (Wzmacnianie współpracy instytucji naukowo-badawczych z biznesem, Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki, Wspieranie działań wzmacniających powiązania instytucjonalne (głównie biznesowe) w ramach wspólnych łańcuchów wartości) 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (Dokształcanie instrumentów identyfikacji nowych kluczowych branż, nisze gospodarczych, czy technologii, Wspieranie poszukiwania technologii łączących różne branże gospodarki) 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (Stymulowanie powstawania i rozwoju parków przemysłowych i technologicznych, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwijanie ich potencjału) 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Wsparcie inwestycji w budowę infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach) 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (Wzmacnianie prowadzenia działalności B+R i jej efektów w przedsiębiorstwach, Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP, Wspieranie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych, Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki) 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (Rozwijanie systemu monitorowania i analizy trendów w zakresie potrzeb rynku pracy) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Zwiększanie potencjału naukowego przedsiębiorstw poprzez wsparcie publikacji naukowych w renomowanych czasopismach naukowych) 4.2 Promocja gospodarcza regionu (Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości) 4.3 Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowo-badawczych (wszystkie działania) Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Rozwijanie nowoczesnych metod komunikacji i diagnostyki obiektów przemysłowych, Dokształcanie procesów przemysłowych związanych m.in. z projektowaniem, produkcją, zarządzaniem materiałami i łańcuchem dostaw, Wspieranie projektowania, tworzenia i rozwijania inteligentnych fabryk i produktów, Intensyfikacja opracowywania i wdrażania rozwiązań z zakresu automatyzacji i robotyzacji procesów technologicznych i zarządczych, Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi) Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (Dokształcanie procesów dotyczących wydłużenia cyklu życia produktów, Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ, Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego, Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji)
Utrzymujące się zmiany wzorców uczestnictwa w życiu społecznym (partycypacja, postawy filantropijne, wolontariat)	Cele operacyjne: 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (Aktywizacja oraz poszerzanie grona uczestników procesu przedsiębiorczego odkrywania) 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie, Podejmowanie działań w obszarze „nauki obywatelskiej”)
Wzrost znaczenia kompetencji kluczowych (językowych, informatycznych, matematycznych, kulturowych, społecznych oraz przedsiębiorczych) w procesach rozwojowych	Cele operacyjne: 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych, Wzmacnianie potencjału

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Nazwy odpowiednich celów i działań RSI WP wpływających na sprostanie wyzwaniom oraz zaspokojeniu potrzeb regionu
	kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych) 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie, Promowanie wartości wiedzy i kreatywności wśród dzieci i młodzieży, Podejmowanie działań w obszarze „nauki obywatelskiej”, Popularyzacja nauki, techniki i innowacji, Promowanie postaw proinnowacyjnych) Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych, Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów, Rozwijanie nowoczesnych metod komunikacji i diagnostyki obiektów przemysłowych, Intensyfikacja opracowywania i wdrażania rozwiązań z zakresu automatyzacji i robotyzacji procesów technologicznych i zarządczych, Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa, Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych)
Rosnąca świadomość społeczeństwa dot. społecznie odpowiedzialnych zakupów (np. produktów regionalnych, produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej)	Cel operacyjny: 2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw (Pobudzanie działań w zakresie skracania łańcuchów dostaw, Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji) Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (wszystkie działania)
Możliwość korzystania przez przedsiębiorców na terenie całego województwa, realizujących nowe inwestycje, ze zwolnienia z podatku dochodowego w ramach programu Polska Strefa Inwestycji	Cel operacyjny: 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (Tworzenie i rozwijanie stref koncentracji działalności gospodarczej)
Centralne położenie województwa na obszarze objętym Inicjatywą Trójmorza i rozwój współpracy transgranicznej	Cel operacyjny: 4.2 Promocja gospodarcza regionu (Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości)
Tworzenie nowych porozumień samorządów i partnerstw	Cele operacyjne: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce (Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw) 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji (wszystkie działania) 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (Aktywizacja oraz poszerzanie grona uczestników procesu przedsiębiorczego odkrywania) 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Wspieranie rozwoju instytucji świadczących usługi podstawowe na rzecz przedsiębiorstw, Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania, Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości) 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa) 2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw (Świadczenie usług podstawowych i specjalistycznych na rzecz przedsiębiorstw, Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości) 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Zwiększanie potencjału naukowego przedsiębiorstw poprzez wsparcie publikacji naukowych w renomowanych czasopismach naukowych Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia)

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Nazwy odpowiednich celów i działań RSI WP wpływających na sprostanie wyzwaniom oraz zaspokojeniu potrzeb regionu
	3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie, Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy) 4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw (Wsparcie eksportu innowacyjnych produktów/ technologii, Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości, Wsparcie rozwoju poziomu internacjonalizacji działalności klastrów) 4.2 Promocja gospodarcza regionu (Wsparcie promocji regionalnych marek na arenie międzynarodowej, Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości) 4.3 Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowo-badawczych (wszystkie działania) Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi) Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (Wsparanie przejścia produkcji z linearnej w cyrkularną, Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach, Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ, Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji)
ZAGROŻENIA	
Peryferyjne położenie i słabe skomunikowanie ze stolicą	Brak odniesień
Narastające zróżnicowanie pomiędzy poziomem rozwoju województwa, a szybciej rozwijającymi się regionami	Cele operacyjne: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce (wszystkie działania) 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji (wszystkie działania) 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (wszystkie działania) 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (wszystkie działania) 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (wszystkie działania) 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (wszystkie działania) 2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw (wszystkie działania) 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (wszystkie działania) 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (wszystkie działania) 4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw (wszystkie działania) 4.2 Promocja gospodarcza regionu (wszystkie działania) 4.3 Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowo-badawczych (wszystkie działania) Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (wszystkie działania) Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (wszystkie działania)
Wysoka wrażliwość sektora turystycznego na zmiany w koniunkturze gospodarczej	Cele operacyjne: 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania) 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki) 2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw (Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji, Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych) (powiązanie także z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
Niewystarczające dostosowanie rozwiązań prawnych do współpracy, w tym z wolontariatem	Brak odniesień
Odpyły młodych, aktywnych i wysoko wykwalifikowanych kadr	Cel operacyjny: 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Nazwy odpowiednich celów i działań RSI WP wpływających na sprostanie wyzwaniom oraz zaspokojeniu potrzeb regionu
	systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych)
Niekorzystne trendy demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa (szczególnie na obszarach wiejskich)	Brak odniesień
Wzrost liczby osób uzależnionych oraz zachorowań na choroby cywilizacyjne	Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów (powiązanie z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
Niewystarczająca (i nie w pełni spójna) współpraca województw i regionów państw sąsiednich z województwem podkarpackim w zakresie ochrony przed zagrożeniami i ochrony środowiska	Brak odniesień
Intensywna antropogenizacja środowiska przyrodniczego przejawiająca się: zanieczyszczeniami powietrza (szczególnie pyłowymi) oraz postępującą zabudową na terenach zalewowych i osuwiskowych (jako efekt braku regulacji prawnych w zakresie obowiązków sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego)	Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiające wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (wszystkie działania)

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii rozwoju województwa Podkarpackie 2030.

Wyzwania i potrzeby województwa podkarpackiego przedstawione w wojewódzkiej strategii rozwoju w dużej mierze znajdują swoje odzwierciedlenie w celach projektu RSI. Do części elementów nie odnajduje się powiązań z celami RSI, fakt ten może być jednak wynikiem przyjętego podejścia do funkcji RIS i samych innowacji⁶. Dokument ten, pomimo wyróżnienia inteligentnych specjalizacji, ma szeroko oddziaływać na region. Wpisuje się on w powszechny już trend myślenia o rozwoju społeczno-gospodarczym regionu poprzez innowacyjność oraz wzmacniania konkurencyjności gospodarczej w tzw. branżach tradycyjnych. Należy podkreślić, że cele operacyjne i działania RSI charakteryzuje duży poziom ogólności, przez co dokument nie ogranicza się do aktywności w ramach konkretnych obszarów czy branż, zaś strategia *Podkarpackie 2030* często nawiązuje do skonkretyzowanych problemów czy szans.

W efekcie nie ma pełnej możliwości wskazania powiązań części elementów tych dwóch dokumentów w analizowanym aspekcie. Podkreślić jednak należy, że część potrzeb i wyzwań regionalnych znajduje także odzwierciedlenie w obszarach wsparcia dla każdej z inteligentnych specjalizacji. Ponadto, część działań pośrednio nawiązuje do regionalnych inteligentnych specjalizacji. Na przykład, działanie „Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących” w ramach celu 1.2 – wiedząc, że IS „jakość życia” zakłada rozwój turystyki – ma duży potencjał do niwelowania słabości „Niewystarczająca liczba markowych, wysokostandardowych produktów turystycznych oraz słaba infrastruktura turystyczna”.

Co więcej, kompleksowa realizacja celów RSI, mimo braku odniesień do części czynników przedstawionych w wojewódzkiej strategii rozwoju, również będzie skutkowała w pewnym zakresie ich realizacją pośrednią. Cel główny RSI („Transformacja systemu gospodarczego województwa podkarpackiego w kierunku gospodarki konkurencyjnej, opartej na wiedzy i wykorzystaniu

⁶ Jak wynika z przeprowadzonych wywiadów pogłębionych.

nowoczesnych technologii, uwzględniającej aspiracje przedsiębiorców, społeczeństwa oraz globalne uwarunkowania rozwoju”), i podporządkowany mu zestaw działań (w przypadku ich realizacji) cechuje znaczące prawdopodobieństwo poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców, stanu środowiska przyrodniczego czy też dostępności infrastruktury technicznej, których polepszenie nie jest bezpośrednim założeniem celów strategii.

RSI WP w oczywisty sposób, w najszerszym zakresie odpowiada na wyzwania i potrzeby związane z rozwojem innowacyjności. Są to przede wszystkim cele związane z: rozwojem badań (działalność B+R, rozwijanie PPO, dyfuzja wiedzy), rozszerzaniem współpracy i partnerstw wewnątrzsektorowych (przedsiębiorstwo – przedsiębiorstwo, jednostka naukowobadawcza – jednostka naukowobadawcza) i międzysektorowych (administracja – przedsiębiorstwa – jednostki naukowobadawcze – szkoły – IOB – ośrodki kultury – społeczeństwo⁷) czy tworzeniem podstaw infrastrukturalnych i społecznych dla powstawania innowacji⁸.

Niedosyt może budzić brak literalnego wskazania „organizacji pozarządowych” (NGO), choć wymienione są stowarzyszenia i fundacje, jednak stowarzyszenia w omawianej Strategii pojawiają się często w kontekście stowarzyszeń biznesowych. Rola organizacji pozarządowych (stowarzyszeń i fundacji) wydaje się być rzeczywiście mniejsza od wymienionych w celach: jednostek naukowobadawczych, przedsiębiorstw i administracji. Możliwym było jednak silniejsze zaznaczenie otwartości zbioru organizacji mogących włączyć się do partnerskich działań w zakresie systemu innowacji, tym bardziej, że w RSI WP nie pominięto chociażby ośrodków kultury, a rola obu tych rodzajów instytucji w RSI może być porównywalna – pod warunkiem odpowiedniego wykorzystania ich potencjałów⁹.

Analiza wykazała również bardzo ograniczone odniesienie do roli samorządów w kontekście współpracy na rzecz systemu innowacji. Administracja w przyjętym modelu ogranicza się do władz oraz instytucji samorządu WP, co może skutkować niewykorzystaniem możliwości samorządów szczebla gminnego i powiatowego.

Na uwagę zasługuje też fakt niewzięcia pod uwagę położenia WP względem krajowego i europejskiego układu komunikacyjnego oraz sieci osadniczej (w kontekście gospodarczym, społecznym czy środowiskowym). Brakuje odniesień do rozwoju współpracy międzyregionalnej (np. w ramach dobrego skomunikowania z regionami południowymi oraz – zakładanego po zakończeniu inwestycji Via Carpatia – połączenia na osi północ-południe). Cel strategiczny nr 4 podkreśla rolę współpracy międzynarodowej, cel operacyjny 1.2 – rolę współpracy w ramach regionalnego systemu innowacji, a działania innych celów nawiązujących do współpracy nie wskazują jej przestrzennego wymiaru. W projekcie nie pojawiają się więc zapisy akcentujące znaczenie współpracy wewnątrz kraju (między

⁷ Kolejność instytucji jest bez znaczenia.

⁸ Do każdej cechy SWOT-u strategii rozwoju województwa podkarpackiego, której analiza wykazała powiązania z celami projektu RSI, odnosi się również cel horyzontalny nr 3, który zakłada realizację strategii oraz jej monitoring.

⁹ Rolę NGO akcentuje np. RSI Województwa Małopolskiego.

interesariuszami różnych regionów), autorzy podkreślili tylko rolę kooperacji międzynarodowej oraz wewnątrz RSI¹⁰.

Dodatkowo, w ramach analizy kluczowych wyzwań i potrzeb regionu, wzięto pod uwagę szereg dokumentów związanych bezpośrednio lub pośrednio z regionalnym systemem innowacji (Tabela 6). W związku z tym, zidentyfikowano bardzo zróżnicowane obszary, które są kluczowe z punktu widzenia jego rozwoju.

Tabela 6. Wyzwania i potrzeby regionu wynikające z innych dokumentów

Dokument (fragment)	Główne wyzwania i potrzeby regionu	Komentarz w kontekście RSI WP
<i>System innowacji w województwie podkarpackim</i> (wąskie gardła)	- Oslabienie zaufania do współpracy w ramach SIWP, - System funkcjonowania uczelni w kontekście trzeciej misji, - Ograniczenia dostępu do środków wspierających innowacyjność, - Pojawiające się deficyty kapitału ludzkiego, - Trudności we współpracy instytucjonalnej i wdrażaniu projektów sieciowych, - Konkurencja usług wspierających innowacyjność, - Niska skłonność do innowacji licznych firm.	- do „wąskich gardeł” odniesiono się bezpośrednio w rozdziale pn. „Wąskie gardła dyfuzji innowacji i cyfryzacji”, - podkreślić należy, że część zdefiniowanych problemów jest nierozwiązywalna lub trudno rozwiązywalna na poziomie regionalnego dokumentu strategicznego, - na poziomie celów operacyjnych, jako szczególne istotne z punktu widzenia niwelowania wymienionych „wąskich gardeł” wymienić należy: cel 1.1, cel 1.2, cel 1.3, cel 2.3, cel 3.1, cel 3.2, cel 3.3.
<i>Gospodarka województwa podkarpackiego wobec wyzwań Przemysłu 4.0</i> (wyzwania)	- Przemysł 4.0 jako środek dla lepszego zaspokojenia potrzeb społecznych, - Wykorzystanie szans związanych z gospodarką opartą na danych i polityki państwa w obszarze cyfryzacji i rozwoju produktywności, - Znaczenie współpracy i elastycznych struktur organizacyjnych w gospodarce przyszłości, - Celowane wsparcie rozwoju, by uniknąć marnowania niewielkich środków, - Kluczowe znaczenie rozwoju kompetencji, - Podejście branżowe do rozwoju Przemysłu 4.0 województwie, - Współpraca między sektorami w oparciu o współdzielenie i rozwiązania chmurowe, - Pobudzanie przedsiębiorczości i rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych w regionie, - Innowacje cyfrowe a rozwój Społeczeństwa 5.0.	- do kwestii związanych z przemysłem 4.0 w strategii odniesiono się na poziomie celu horyzontalnego 1. <i>Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0</i>, - w ww. celu nie odniesiono się „miękkich” zagadnień związanych z rozwojem współpracy czy kompetencji istotnych dla wdrażania przemysłu 4.0, zostały one podjęte w celach 3.1 (działanie Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości) oraz 3.2 (działanie <i>Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych)</i> w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie). - w podejściu zaproponowanym w RSI WP na poziomie celów nie jest widoczne także wsparcie określonych branż, ale jednocześnie Przemysł 4.0 stanowi horyzontalny obszar wsparcia dla każdej z inteligentnych specjalizacji, - pobudzaniu przedsiębiorczości i innowacyjności poświęcony został cały drugi cel strategiczny, - do wpływu innowacji i technologii cyfrowych na społeczeństwo odniesiono się w opisie specjalizacji ICT, a także w jednym z działań celu

¹⁰ Potencjał do rozwoju współpracy międzyregionalnej, choć nie zostało wskazane to literalnie, ma działanie „Pobudzanie działań w zakresie skracania łańcuchów dostaw”, które ma na celu poszukiwanie kooperantów i dostawców jak najbliżej przedsiębiorstwa, co pozwoli na zmniejszenie uzależnienia od dostawców międzynarodowych.

Dokument (fragment)	Główne wyzwania i potrzeby regionu	Komentarz w kontekście RSI WP
		3.2 (<i>Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie</i>).
<i>Handel zagraniczny i bezpośrednie inwestycje zagraniczne w województwie podkarpackim w latach 2013-2019</i> (analiza SWOT – słabe strony)	• Duża liczba podmiotów udzielających wsparcia (rozproszenie systemu i szum informacyjny), • Brak jednostki koordynującej oraz ośrodków zapewniających eksporterom kompleksową obsługę i pełny dostęp do oferowanych instrumentów wsparcia, • Niewystarczający przepływ informacji (usługi w zakresie wsparcia eksportu), • Niezadowalający stopień internacjonalizacji gospodarki Podkarpacia, • Mały udział krajów pozaeuropejskich w podkarpackim eksporcie, • Brak długofalowej polityki w zakresie wsparcia działalności w obszarze internacjonalizacji, w tym kontynuacji programów, • Brak klarownej, długoterminowej strategii wykorzystania potencjału eksportowego Podkarpacia.	• kwestie związane z handlem zagranicznym, eksportem i internacjonalizacją przedsiębiorstw zostały podjęte w celu strategicznym 4. <i>Stymulowanie rozwoju umiędzynarodowienia gospodarki oraz korzystnego udziału w globalnych łańcuchach wartości,</i> • trudno o weryfikację odniesienia się do niektórych słabych stron ze względu na brak uszczegółowienia zapisów w zakresie działań realizacyjnych strategii (część z nich może obejmować wskazane zagadnienia), • podobnie też, jak w przypadku wąskich gardeł systemu innowacji, część problemów jest w niewielkim zakresie rozwiązywalna na poziomie regionalnego dokumentu strategicznego.
<i>Przedsiębiorczość w województwie podkarpackim – kierunki rozwoju</i> (wnioski końcowe)	• niski poziom przedsiębiorczości i jej nierównomierny rozkład, • zróżnicowana terytorialnie atrakcyjność inwestycyjna, • niska kondycja finansowa firm i niski poziom inwestycyjny, • niska wydajność przemysłu, • niski poziom działalności eksportowej, • nieznaczna lokalizacja kapitału zagranicznego, • niski udział firm innowacyjnych, • trudności z pozyskaniem środków na działalność innowacyjną, • niedobór pracowników o odpowiednich kwalifikacjach i rosnące koszty zatrudnienia.	• do obszaru związanego z przedsiębiorczością, atrakcyjnością inwestycyjną, konkurencyjnością i innowacyjnością odnosi się cały cel strategiczny 2. <i>Wzrost innowacyjności i konkurencyjności podkarpackich przedsiębiorstw,</i> • kwestie związane z niedoborem kadr podejmuje cel strategiczny 3. <i>Rozwój potencjału kadrowego i kultury sprzyjającej podnoszeniu innowacyjności regionu,</i> • kwestie związane z handlem zagranicznym, eksportem i internacjonalizacją przedsiębiorstw zostały podjęte w celu strategicznym 4. <i>Stymulowanie rozwoju umiędzynarodowienia gospodarki oraz korzystnego udziału w globalnych łańcuchach wartości.</i>
<i>Inteligentna specjalizacja województwa podkarpackiego – Informacja i telekomunikacja</i> (ogólne wnioski)	• słabości w zakresie dostępności do infrastruktury sieciowej (Internet), • słabość rynku pracy w obszarze IT, • koncentracja sektora w Rzeszowie i jego okolicy, • rozwój nowych form wsparcia finansowego dla sektora ICT	• do rozwoju kompetencji, w tym cyfrowych odnosi się cel operacyjny 3.2, • w celu horyzontalnym 1. Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” odniesiono się do kwestii rozwoju infrastruktury cyfrowej oraz warunków do rozwoju technologii cyfrowej, • w celu 2.2 w zakresie wsparcia przedsiębiorczości wskazano działanie związane z dostosowywaniem instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do indywidulanych przypadków, w tym branż.

Dokument (fragment)	Główne wyzwania i potrzeby regionu	Komentarz w kontekście RSI WP
<i>Wiodące branże województwa podkarpackiego – inteligentne specjalizacje regionalne</i> (ogólne wnioski)	• sektor IT i przemysł lotniczy jako kluczowe dla rozwoju regionalnej innowacyjności, • relatywnie niewielka liczba udzielanych patentów, • niewielka liczba pracujących w B+R, • rozdrobnienie podmiotów zaliczanych do IS Jakość życia – poszukiwanie / tworzenie podmiotu obejmującego działalnością różne podgrupy tematyczne IS, • wzmacnianie potencjału badawczo-rozwojowego oraz współpracy przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi.	• w celach nie odniesiono się do poszczególnych IS regionu, określono jednak obszary wsparcia istotne dla rozwoju poszczególnych IS, a także technologie i procesy kluczowe dla ich rozwoju, • kwestie związane z poprawą innowacyjności, współpracy i działalności badawczo-rozwojowej są podejmowane w celu strategicznym 1. i 2.
<i>Monitoring Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na rzecz Inteligentnych Specjalizacji – 2020</i> (ogólne wnioski)	• niskie wskaźniki dotyczące publikacji naukowych, • niski odsetek ludności w wieku 25-64 lata uczestniczącej w uczeniu się przez całe życie, • niskie wydatki na B+R, • niski poziom zatrudnienia w produkcji o średnim lub wysokim zaawansowaniu technologicznym.	• na wskazane potrzeby i wyzwania odpowiadają zwłaszcza cele operacyjne i działania zapisane w 1. i 2. celu strategicznym, • cel strategiczny 3. – w zakresie dotyczącym zatrudnienia i zwiększania kwalifikacji różnego typu, • cel strategiczny 4. – w zakresie rozwoju działalności międzynarodowej szkół wyższych, w tym w ramach publikacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

4.2. Ocena diagnozy regionalnego systemu innowacji w kontekście potrzeb i wyzwań regionu

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy przedstawiona w projekcie RSI WP diagnoza regionalnego systemu innowacji trafnie definiuje potrzeby i wyzwania regionu?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak, w zakresie, który dotyczy potrzeb i wyzwań związanych z innowacyjnością. Większa część wyzwań i potrzeb regionu jest zdefiniowana w diagnozie. Te, które nie zostały omówione, nie dotyczą bezpośrednio innowacji.

Analiza

Analogicznie do analizy przeprowadzonej w punkcie 4.1 przyjęto, że główne potrzeby i wyzwania regionu są sformułowane w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030¹¹. Wskazane przez Strategię rozwoju województwa wyzwania oraz słabości zostały skonfrontowane z zapisami diagnozy RSI (Tabela 7).

Tabela 7. Wyzwania i potrzeby regionu w kontekście diagnozy RSI WP

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Elementy diagnozy podejmujące dane wyzwania i potrzeby
SŁABOŚCI WOJEWÓDZTWA	
Niezadowalający poziom współpracy międzysektorowej (przedsiębiorcy, JST, szkolnictwo, NGO)	W szczególności rozdział: Trudności we współpracy instytucjonalnej i wdrażaniu projektów sieciowych, ale również analiza klastrów, analiza trzeciej misji uczelni oraz deficytu kapitału ludzkiego
Niewystarczająca liczba markowych, wysokostandardowych produktów turystycznych oraz słaba infrastruktura turystyczna	Częściowo w rozdziale: Jakość życia (wspomniano o braku produktów turystycznych). Zarówno infrastrukturę turystyczną, jak i jej potencjał oceniono na stosunkowo wysoki poziom
Zróżnicowanie jakości życia (pod względem ekonomicznym i dostępu do usług publicznych) w układzie miasto-wieś i na poziomie subregionalnym (północ-południe)	Częściowo zagadnienie poruszane w rozdziale: Jakość życia (głównie zróżnicowanie ekonomiczne na obszarze regionu) oraz w analizie rozwoju ekonomicznego województwa
Nierówne tempo rozwoju poszczególnych subregionów wewnątrz województwa	W szczególności rozdział: Rozdział ekonomiczny województwa
Zbyt niski poziom pokrycia powierzchni województwa MPZP, co utrudnia właściwe zarządzanie przestrzenią (powiązania funkcjonalnymi, środowiskiem przyrodniczym i rozwojem gospodarczym) oraz zapewnienie bezpieczeństwa ludności	Brak odniesień
Bardzo rozproszona zabudowa występująca w województwie, która powoduje wysokie koszty i wyzwania dla rozwoju infrastruktury szczególnie liniowej (wodociągi, kanalizacja zbiorcza, energetyczne linie przesyłowe)	Brak odniesień

¹¹ Uwaga: częściowo na podejmowane tu pytanie odpowiedź udzielona jest również w rozdz. 6.4., w którym zaprezentowano zgodność RSI ze Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Uznano, zgodnie z zapisami Strategii województwa, że jej cele są odpowiedzią na wyzwania rozwojowe regionu, zatem badanie spójności obu dokumentów może stanowić uzupełnienie analizy na poziomie wyzwań i potrzeb regionu.

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Elementy diagnozy podejmujące dane wyzwania i potrzeby
Niewystarczający dostęp do wody odpowiedniej jakości, w konsekwencji niedostatecznego pokrycia województwa w zakresie sieci wodociągowej.	Brak odniesień
Braki w zakresie właściwie prowadzonej gospodarki ściekowej, szczególnie na obszarach o rozproszonej zabudowie	Brak odniesień
Niski poziom retencji wód powierzchniowych (niewystarczająca liczba małych i dużych zbiorników retencyjnych oraz innej infrastruktury technicznej służącej retencjonowaniu wód)	Brak odniesień
Wysoki odsetek osób zatrudnionych w rolnictwie przy równoczesnej niskiej towarowości produkcji rolnej wynikającej z rozdrobnienia gospodarstw rolnych	W szczególności rozdział: Rozwój ekonomiczny województwa, rynek pracy oraz jakość życia
Niższe niż w pozostałych regionach średnie wynagrodzenie	W szczególności rozdział: Rynek pracy
Słaba zdolność organizacji pozarządowych do generowania własnych środków finansowych oraz mały udział NGO zatrudniających pracowników	Brak odniesień
Brak bezpośredniego połączenia drogowego i kolejowego ze stolicą kraju oraz niewystarczająca sieć drogowa, szczególnie w kierunku południowym (słaba dostępność komunikacyjna tej części regionu)	W szczególności rozdział: Rozwój ekonomiczny województwa – zauważa się postęp w rozwoju komunikacji regionu
Niezadowalająca jakość lub brak transportu publicznego na obszarach wiejskich oraz słabe zintegrowanie różnych form transportu	Brak odniesień
Niski poziom przedsiębiorczości w regionie	W szczególności rozdział: Rynek pracy oraz analiza innowacyjności i przedsiębiorczości w regionie oraz analiza dostępu do środków wspierających innowacyjność
Znaczna liczba osób biernych zawodowo, niegotowych do podjęcia pracy – ukryte bezrobocie	W szczególności rozdział: Rynek pracy
Luka kompetencyjna pomiędzy zapotrzebowaniem na rynku a osobami poszukującymi pracy, zwiększona przez niedopasowanie kierunków kształcenia wyższego	Temat częściowo poruszany w rozdziale dot. systemu szkolnictwa oraz w analizie deficytu kapitału ludzkiego
Ograniczona dostępność do tzw. kultury wysokiej	Brak odniesień
Zbyt mała w stosunku do potrzeb liczba lekarzy (w tym specjalistów) przypadająca na mieszkańców w regionie oraz pogłębiające się braki kadrowe średniego personelu medycznego, zwłaszcza w szpitalach powiatowych	Częściowo zagadnienie opisano w rozdziale: System szkolnictwa
SZANSE	
Systematyczny wzrost liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego, jako szansa na nowe miejsca pracy i wzrost gospodarczy	Temat został opisany w rozdziale: Handel zagraniczny i inwestycje zagraniczne w regionie oraz częściowo podejmowany w diagnozie potencjału branż reprezentujących inteligentne specjalizacje regionu
Wykorzystywanie w promowaniu Podkarpacia jako miejsca zamieszkania, faktu najdłuższej w Polsce długości życia kobiet i mężczyzn	Zagadnienia dotyczące demografii poruszone są w diagnozie w rozdz. Czynniki demograficzne (w tym dotyczące trwania życia)
Rozwój współpracy transgranicznej (w tym w ramach międzynarodowego rezerwatu biosfery „Karpaty Wschodnie”, Transgranicznego Rezerwatu Biosfery „Roztocze” oraz Euroregionu Karpackiego)	Brak odniesień
Dobre skomunikowanie z województwami małopolskim, śląskim, opolskim i dolnośląskim – wzmocnienie współpracy pomiędzy firmami z województw południowych	W szczególności rozdział: Rozwój ekonomiczny województwa
Rozwój powiązań gospodarczych w układzie północ-południe poprzez realizację szlaku komunikacyjnego Via Carpatia	Brak odniesień
Umiejętne wykorzystywanie dostępnych środków zewnętrznych (w tym europejskich) na cele rozwojowe województwa	W szczególności rozdział: Współpraca międzynarodowa
Rozwój e-usług w oparciu o zasoby cyfrowe	Częściowo zagadnienie poruszane w rozdziale dot. wdrażania rozwiązań Przemysłu 4.0
Otwierający się rynek usług w ramach „srebrnej gospodarki” (<i>silver economy</i>)	Brak odniesień
Trendy związane z wysoką jakością życia i wzrost zainteresowania żywnością ekologiczną oraz nowymi produktami wsi	Omawiane zagadnienie pojawia się w rozdziale dot. jakości życia, jednak zauważa się spadek trendu związanego z ekologiczną żywnością
Rozwój badań, pojawianie się nowych technologii i wzrost świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska, energetyki i zrównoważonego rozwoju	Temat szeroko poruszany w całej diagnozie, w szczególności rozdziały: Finansowanie działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej, działalność innowacyjna i B+R, jakość życia
Wzrastająca świadomość społeczeństwa w zakresie profilaktyki zdrowia oraz zdrowego trybu życia	Brak odniesień
Uregulowania i instrumenty sprzyjające funkcjonowaniu i promocji rodziny	Brak odniesień

Wyzwania i potrzeby regionu sformułowane w SRWP 2030	Elementy diagnozy podejmujące dane wyzwania i potrzeby
Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości	W szczególności rozdział: Działalność innowacyjna i B+R
Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego	Zagadnienie omawiane w rozdziałach: System szkolnictwa, współpraca międzynarodowa, działalność innowacyjna i B+R
Utrzymujące się zmiany wzorców uczestnictwa w życiu społecznym (partycypacja, postawy filantropijne, wolontariat)	Brak odniesień
Wzrost znaczenia kompetencji kluczowych (językowych, informatycznych, matematycznych, kulturowych, społecznych oraz przedsiębiorczych) w procesach rozwojowych	Temat częściowo opisywany w rozdziale Rynek pracy
Rosnąca świadomość społeczeństwa dot. społecznie odpowiedzialnych zakupów (np. produktów regionalnych, produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej)	Brak odniesień
Możliwość korzystania przez przedsiębiorców na terenie całego województwa, realizujących nowe inwestycje, ze zwolnienia z podatku dochodowego w ramach programu Polska Strefa Inwestycji	Brak odniesień
Centralne położenie województwa na obszarze objętym Inicjatywą Trójmorza i rozwój współpracy transgranicznej	Częściowo omawiana współpraca międzynarodowa w rozdziale jej poświęconym, brak odniesień do Inicjatywy Trójmorza
Tworzenie nowych porozumień samorządów i partnerstw	Brak odniesień
ZAGROŻENIA	
Peryferyjne położenie i słabe skomunikowanie ze stolicą	Zagadnienie częściowo poruszane w rozdziale Rozwój ekonomiczny województwa – zauważa się jednak postęp w rozwoju komunikacji regionu
Narastające zróżnicowanie pomiędzy poziomem rozwoju województwa, a szybciej rozwijającymi się regionami	Omówiono kwestię w rozdziale Rozwój ekonomiczny województwa, jednak zauważono pozytywną dynamikę wzrostu PKB w stosunku do innych unijnych regionów, zagadnienie poruszano również w rozdziale Rynek pracy, gdzie województwo nie wypadło w korzystny sposób
Wysoka wrażliwość sektora turystycznego na zmiany w koniunkturze gospodarczej	Częściowo omówiono temat w rozdziale Wpływ pandemii COVID-19 na rozwój gospodarczy
Niewystarczające dostosowanie rozwiązań prawnych do współpracy, w tym z wolontariatem	Zagadnienie częściowo omówiono w rozdziale Trudności we współpracy instytucjonalnej i wdrażaniu projektów sieciowych
Odpyły młodych, aktywnych i wysoko wykwalifikowanych kadr	W rozdziale: System szkolnictwa
Niekorzystne trendy demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa (szczególnie na obszarach wiejskich)	W rozdziale: Czynniki demograficzne
Wzrost liczby osób uzależnionych oraz zachorowań na choroby cywilizacyjne	Brak odniesień
Niewystarczająca (i nie w pełni spójna) współpraca województw i regionów państw sąsiednich z województwem podkarpackim w zakresie ochrony przed zagrożeniami i ochrony środowiska	Brak odniesień
Intensywna antropogenizacja środowiska przyrodniczego przejawiająca się: zanieczyszczeniami powietrza (szczególnie pyłowymi) oraz postępującą zabudową na terenach zalewowych i osuwiskowych (jako efekt braku regulacji prawnych w zakresie obowiązku sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego)	Omówiono zagadnienie w rozdziale Wdrażanie rozwiązań Przemysłu 4.0 i gospodarki obiegu zamkniętego w województwie podkarpackim oraz jakość życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii rozwoju województwa Podkarpackie 2030.

W kwestiach ryzyka oraz zagrożeń najczęściej opisywanymi elementami były te dotyczące zróżnicowania w rozwoju gospodarki wewnątrz regionu, niska pozycja ekonomiczna województwa i podejście do przedsiębiorczości oraz pracy. Zwrócono uwagę na niskie zarobki, odpływ młodych, potencjalnych pracowników. Podjęto również dyskusję na temat wąskiego dostępu do środków wspierających innowacyjność. Zauważono ważne czynniki determinujące takie jak: system edukacji niedostosowany do nowoczesnych realiów czy zmiany na tle demograficznym. Poruszono również częściowo kwestię transportową i położenia województwa.

Należy podkreślić, że RSI WP powinna być traktowana jako dokument wdrożeniowy wymiaru gospodarczego Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2030, dlatego zrozumiałe jest, że nie wszystkie elementy strategii wojewódzkiej mają odzwierciedlenie w ocenianej

Strategii. Do takich zagadnień można zaliczyć przykładowo: transport zbiorowy, zagadnienia planistyczne – pokrycie MPZP, antropogenizację przestrzeni czy rozproszenie zabudowy. Innym zagadnieniem, bardzo ważnym w obecnych czasach, a połowicznie poruszonym w diagnozie, są zmiany klimatu i adaptacja do tych zmian. Zwrócono uwagę na działania przedsiębiorstw oraz poszczególnych sektorów, które to miałyby przeciwdziałać pogłębiającym się zmianom klimatu. Szczególnie podkreślono kwestię gospodarki obiegu zamkniętego, wpływu prawa Unii Europejskiej na przyszłość przedsiębiorstw oraz potrzebę dalszej edukacji przedsiębiorców w kwestii ekologicznych rozwiązań. Wspomniano również o rozwoju alternatywnych źródeł energii, m.in. założenie Doliny Wodorowej, która będzie zrzeszała przedsiębiorców, administrację oraz jednostki naukowe.

W diagnozie dostrzeżono współpracę międzynarodową w kontekście aktywności przedsiębiorstw na rynkach zagranicznych oraz ich udziału w licznych sieciach czy projektach ułatwiających dotarcie do zagranicznych partnerów. Takie działania mają zapewnić podkarpackiemu biznesowi rozwój w sferze badań i innowacji.

Pozytywnym elementem diagnozy jest spojrzenie na człowieka i jego rolę inicjatora w tworzeniu innowacji. Zwrócono uwagę na jakość życia, rozwój osobisty i zawodowy, a także na istotę modyfikacji podejścia do nauczania, tak aby stanowiło elastyczną i adaptacyjną podstawę do szybko zmieniającego się świata.

4.3. Ocena celów projektu RSI WP pod kątem kryterium SMART

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy cele operacyjne spełniają kryteria SMART?

Syntetyczna odpowiedź:

Generalnie tak. Cele są mierzalne, określone w czasie i akceptowane. Trudność sprawia identyfikacja ich pełnej realistyczności, choć jednocześnie można założyć, że planowane działania zostały dostosowane zarówno do możliwości czasowych, jak i finansowych, a brak pełnej precyzji w określeniu niektórych zapisów (np. oczekiwanego stanu docelowego) powoduje, że podejmowanie się realizacji poszczególnych zapisów prowadzi zawsze do realizacji dokumentu.

Analiza

Analiza nazw i zapisów celów operacyjnych wskazuje, że cele w większości spełniają kryteria SMART¹² (Tabela 8). Do podstawowych braków, które mogą rzutować na czytelność i poprawność wyznaczenia celów zaliczyć można brak możliwości pełnej identyfikacji realistyczności osiągnięcia niektórych zamierzeń ze względu na brak precyzji części zapisów oraz systemu monitorowania dokumentu.

Tabela 8. Kryteria SMART dla celów operacyjnych określonych w RSI WP

KRYTERIA		KOMENTARZ
S	Precyzyjne	Generalnie nazwy celów operacyjnych są precyzyjne i klarownie wskazują na zapisy, które mogą znajdować się pod postacią konkretnych kierunków i działań. Warto jednak zwrócić uwagę, że część nazw celów operacyjnych pokrywa się tematycznie, co może wskazywać na konieczność doprecyzowania w nazwie (bądź w opisie), jakie konkretnie obszary obejmuje dany cel lub połączenie zagadnień obejmujących wskazane cele operacyjne:
		✓ cel operacyjny 3.1. <i>Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy</i> oraz cel operacyjny 3.2. <i>Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji,</i>
		✓ cel operacyjny 1.1. <i>Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce</i> oraz cel operacyjny 2.3. <i>Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw.</i>
		Ponadto, wszystkie cele operacyjne charakteryzuje niejednoznacznie określony oczekiwany stan docelowy. Na przykład, w przypadku celu operacyjnego 4.1. <i>Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw</i> , jaki poziom rozwoju internacjonalizacji uznany zostanie za zadowalający? Dodatkowo, należy także zwrócić uwagę na różnice w zapisach poszczególnych celów, co uniemożliwia precyzyjne określenie założeń, np.:
		✓ rozwijanie a rozwój, ✓ wzmacnianie a wzmocnienie.

¹² Przyjęto podejście zaproponowane w podręczniku Dziemianowicz i in. 2012.

M	Mierzalne	Cele operacyjne RSI WP są mierzalne. Do każdego z nich zostały przypisane konkretne wskaźniki służące monitorowaniu realizacji celu. Wskaźniki są dobrane trafnie, a znaczna ich część pochodzi z ogólnodostępnych danych statystyki publicznej, co warunkuje jednak zarówno pozytywne aspekty, jak i możliwe trudności w przebiegu procesu monitorowania.
A	Akceptowane	Akceptowalność celów operacyjnych przez zaangażowanie w realizację podmioty jest trudna do weryfikacji na szczegółowym poziomie, jednak można założyć, że planowanie zaangażowania szerokiego grona interesariuszy w realizację dokumentu i odwołanie się do modelu poczwórnej helisy (zob. np. Tabela 11. w RSI WP) musi być powiązane z ogólną akceptowalnością celów strategicznych, operacyjnych oraz przypisanych im kierunków działań. Projekt dokumentu został ponadto poddany konsultacjom społecznym, zatem założyć można, że kryterium akceptowalności zostało spełnione.
R	Realistyczne	Cele operacyjne generalnie można uznać za realistyczne. Nazwy niektórych celów operacyjnych nie wskazują jednak jednoznacznie, jaki jest oczekiwany stan docelowy (zob. kryterium dot. precyzji celów), a jednocześnie w systemie monitoringu nie określono wartości docelowych poszczególnych wskaźników ¹³ . Powoduje to, że nie można z pełną odpowiedzialnością określić, czy np. cel operacyjny 1.2. <i>Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji</i> jest realny do pełnej realizacji, skoro nie zostało wskazane, jakie powiązania pomiędzy podmiotami RSI są zadowalające.
T	Określone w czasie	Perspektywa realizacji dokumentu RSI WP to 2030 rok. Zapisane w nim cele operacyjne zostały zatem określone w czasie, bowiem założyć należy, że rok realizacji dokumentu pokrywa się z założeniem osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych. W systemie monitoringu nie wskazano jednak, jakie wartości docelowe wskaźników świadczą o osiągnięciu celów w określonym czasie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

¹³ Jednak należy przyjąć, że będzie to uzupełnione w aktualizowanym systemie monitorowania RSI WP.

4.4. Ocena realności osiągnięcia celów projektu RSI

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy cel główny i cele strategiczne są realne do osiągnięcia?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak, jednak z zastrzeżeniem, iż wiele będzie zależało od efektywności wdrażania Strategii oraz skuteczności funkcjonowania całego systemu innowacji.

Analiza

Analiza celów operacyjnych (rozdz. 4.3.) wykazała, że generalnie są one realistyczne, z uwagami dotyczącymi brzmienia niektórych zapisów celów oraz konieczności uwzględnienia wartości wskaźników docelowych w aktualizowanym systemie monitorowania. Można zatem założyć, uwzględniając logikę interwencji, że analogicznie cele strategiczne są realistyczne do osiągnięcia. Takie założenie potwierdzają wyniki wywiadów pogłębionych, choć pozwalają one sformułować kilka ogólnych uwag dotyczących sukcesu w osiągnięciu założonych celów. Najważniejsze z nich to:

- ✓ cele zapisane są hasłowo i nie mają szerszego omówienia. Jest to zaleta, ale jednocześnie wada z punktu widzenia oceny postępu w realizacji Strategii;
- ✓ cele sformułowane są również w sposób atrakcyjny i wyraźnie obrazujący zagadnienia, które znajdują się w danym celu. Są one w jakimś stopniu kontynuacją dotychczasowych działań, dlatego ważny będzie sposób realizacji tych celów przez RSI;

Biorąc pod uwagę zapisy celu głównego oraz celów strategicznych można stwierdzić, że mają one wysoki potencjał do zrealizowania, co potwierdzają również wypowiedzi ekspertów (Tabela 9).

Tabela 9. Ocena realności osiągnięcia celu głównego oraz celów strategicznych RSI WP

Cel główny cele strategiczne	Ocena realności osiągnięcia celu*	Komentarze dot. możliwości realizacji celów
Cel główny	Wysoka	• „Transformacja” może być traktowana jako proces ciągły, podobnie jak „rozwój”; • „konkurencyjna gospodarka” – problem mierzenia konkurencyjności, choć już dziś można powiedzieć, że pewnych obszarach województwo podkarpackie jest bardzo konkurencyjne gospodarczo; • „oparta na wiedzy” – to z kolei pojęcie sugeruje duże znaczenie edukacji, szkolnictwa wyższego oraz badań i rozwoju. Poza problemem owskaźnikowania, trudno podważać realność osiągnięcia oczekiwanego stanu; • uwzględnione aspiracje przedsiębiorców i społeczeństwa – to dość odważne sformułowanie. Problem może pojawić się na etapie decyzji czyje dokładnie aspiracje powinniśmy uwzględniać? • gospodarka uwzględniająca globalne uwarunkowania rozwoju – ten fragment celu głównego jest oczywisty i można zaryzykować stwierdzenie, że obecnie jest to już cecha województwa podkarpackiego, choć być może nie w oczekiwanym jeszcze stopniu.

Cel główny cele strategiczne	Ocena realności osiągnięcia celu*	Komentarze dot. możliwości realizacji celów
Cel strategiczny 1: Rozwijanie i wzmacnianie regionalnego systemu innowacji	Bardzo wysoka	Bardzo wysoka ocena wynika z założenia, że regionalny system innowacji województwa podkarpackiego jest dobrze rozbudowany i silnie zakorzeniony instytucjonalnie. Dodatkowo jako pozytywny aspekt środowiska instytucjonalnego należy traktować zmiany zachodzące w Podkarpackiej Radzie Innowacyjności.
Cel strategiczny 2: Wzrost innowacyjności i konkurencyjności podkarpackich przedsiębiorstw	Bardzo wysoka	Firmy podkarpackie należą już do czołówki krajowej i mają markę międzynarodową. Wiele z podmiotów gospodarczych czeka na środki z funduszy europejskich z przygotowanymi już pomysłami. Firmy potrafią pozyskiwać skutecznie środki z poziomu krajowego i europejskiego. Pewnym zagrożeniem realizacji celu może być ograniczony popyt na środki na innowacyjność ze strony małych firm.
Cel strategiczny 3: Rozwój potencjału kadrowego i kultury sprzyjającej podnoszeniu innowacyjności regionu	Wysoka	Ocena wysoka, jednak z pewnymi zastrzeżeniami. „Kultura”, również ta sprzyjająca innowacjom, jest procesem długotrwałym z punktu widzenia możliwości osiągnięcia sukcesu. Ponadto cel ten dotyczy problemu postaw społecznych i kapitału ludzkiego. Ważnym podmiotem realizującym cel powinny być uczelnie i szkoły, które od lat mają trudności z realizacją np. trzeciej misji uczelni lub kształtowaniem powszechnych relacji na linii nauka – biznes. Zatem cel 3 rozumiany, jako „rozwój...” jest realny.
Cel strategiczny 4: Stymulowanie rozwoju umiędzynarodowienia gospodarki oraz korzystnego udziału w globalnych łańcuchach wartości	Wysoka	Na terenie województwa działają firmy funkcjonujące w skali europejskiej i globalnej. Zatem nawet bodźce ukierunkowane na tę grupę podmiotów byłoby realizacją celu. Oczywiście ambicje rozwojowe sięgają podmiotów, które mogłyby dokonywać umiędzynarodowienia swojej działalności będąc wcześniej firmami działającymi wyłącznie na rynku krajowym. W połączeniu z „korzystnym udziałem w globalnych łańcuchach wartości” umiędzynarodowienie firm krajowych wymagać będzie intensywnych działań, w zakresie których województwo ma doświadczenie. Z punktu widzenia wdrażania Strategii istotne jest, że umiędzynarodowienie gospodarki w dużym stopniu zależy od aktywności i sposobu zorganizowania instytucji krajowych (rządowych).
Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”	Wysoka	Należy podkreślić, że nowoczesne firmy zdają sobie sprawę z opisanego trendu globalnego, jakim jest „przemysł 4.0”. Dlatego też ewolucja będzie następowała, natomiast problemem jest zakres gospodarki włączony do przemysłu 4.0.
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiającą wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	Średnia	Możliwość wdrażania tego celu zależy w dużej mierze od świadomości przedsiębiorców, ale przede wszystkim od uwarunkowań prawnych wymuszanych regulacjami określonymi na poziomie europejskim. Prawdopodobnie, bez odpowiednich regulacji, zagadnienia GOZ będą podejmowały przede wszystkim samorządy lokalne, choć należy podkreślić, że już obecnie część przedsiębiorców z województwa podkarpackiego podejmuje omawiane zagadnienia (np. w zakresie energetyki prosumenckiej).
Cel horyzontalny 3: Doskonalenie instrumentów monitorowania postępów wdrażania polityki proinnowacyjnej oraz funkcjonowania regionalnego ekosystemu innowacji, w tym identyfikowania wąskich gardeł dyfuzji innowacji	Bardzo wysoka	Urząd Marszałkowski jest otwarty na współpracę z ośrodkami dostarczającymi informacji zarządczej (np. Urząd Statystyczny w Rzeszowie).

(*) Skala ocen: bardzo wysoka, wysoka, średnia, niska, bardzo niska

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

5. Ocena przewidywanej skuteczności i efektywności założeń projektu RSI

5.1. Ocena przewidywanych działań pod kątem rozwoju systemu innowacji w województwie podkarpackim

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy działania wskazane w projekcie RSI WP umożliwią dalszy rozwój systemu innowacji w województwie podkarpackim?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak, działania wskazane w projekcie RSI WP umożliwią dalszy rozwój systemu innowacji. Wśród wszystkich działań realizacyjnych można wyróżnić takie, które będą miały szczególnie silny wpływ zarówno na tworzenie sprawnego systemu innowacji, jak i skuteczne osiągnięcie zapisanych w dokumencie celów operacyjnych. Część określonych w RSI WP działań będzie miała potencjalnie mniejszy wpływ na sprawność funkcjonowania systemu innowacji, warta przemyślenia jest także skuteczność części z nich w zakresie realizacji konkretnych celów operacyjnych.

Analiza

W ramach analizy działań zapisanych w RSI WP posłużono się oceną ekspercką w układzie (zob. Tabela 54 w Załączniku):

- istotności działania dla budowania sprawnego systemu innowacji,
- potencjalnej skuteczności działania dla osiągnięcia danego celu operacyjnego.

Na podstawie powyższych założeń wyróżnione zostały trzy grupy działań zapisanych w RSI WP (Tabela 10):

- I. działania ocenione jako jednoznacznie pozytywne, zarówno dla budowania sprawnego systemu innowacji, jak i w zakresie skuteczności dla osiągnięcia danego celu operacyjnego,
- II. działania ocenione raczej negatywnie, to znaczy wystąpiły oceny bardzo niskie, zarówno w zakresie istotności, jak i skuteczności, przy jednoczesnym braku ocen najwyższych,
- III. działania ocenione niejednoznacznie, to znaczy w przypadku danego działania występowały zarówno oceny pozytywne, jak i negatywne w obu badanych wymiarach.

Wśród pierwszej grupy działań pojawiły się zwłaszcza obszary ukierunkowane na rozwój sieci powiązań pomiędzy poszczególnymi interesariuszami oraz inicjowanie postaw indywidualnych lub zbiorowych służących rozwojowi innowacyjności. Idea systemu innowacji oparta jest na modelu poczwórnej helisy,

w związku z czym istotne jest kształtowanie relacji pomiędzy czterema grupami interesariuszy¹⁴. Analizując kierunki działań określone w RSI WP zauważyć można, że pomimo położenia nacisku na nawiązywanie i rozszerzanie współpracy, w działaniach brakuje zaakcentowania roli samorządów oraz sektora organizacji pozarządowych.

Wśród drugiej grupy działań, które zostały ocenione raczej negatywnie z punktu widzenia rozpatrywanych kryteriów (istotności i skuteczności), znalazły się działania w mniejszym stopniu odnoszące się bezpośrednio do rozwoju systemu innowacji. Zwłaszcza takie działania, jak te związane z „nauką obywatelską” czy rozwojem zawodowym można uznać za potrzebne w zakresie dopasowania funkcjonowania systemu do potrzeb mieszkańców, ale warto zastanowić się nad skutecznością i dopasowaniem tych działań w kontekście konkretnych celów operacyjnych. Zastanawiające jest uplasowanie w tej grupie działania ukierunkowanego na rozwój instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla przedsiębiorstw. Oceny ekspertów zewnętrznych mogą wynikać z ogólnie małej wiary, że instytucje otoczenia biznesu, w odróżnieniu od sektora badawczo-naukowego, czy stricte wyspecjalizowanych organizacji, mogą być skuteczne i mieć duże znaczenie dla całego systemu. Jednak lista instytucji w regionie, które odnoszą sukcesy i są ważnym elementem systemu innowacji jest długa.

Tabela 10. Grupy działań wyróżnione ze względu na wpływ ich realizacji na istotność dla budowania sprawnego systemu innowacji i potencjalną skuteczność dla osiągnięcia celów operacyjnych – opinie panelu ekspertów

Grupa	Działania
I	• Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z systemem edukacji w zakresie kształcenia kadr na poziomie szkolnictwa zawodowego i wyższego, • Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo-badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji, • Wzmacnianie współpracy instytucji naukowo-badawczych z biznesem, • Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa.
II	• Podejmowanie działań w obszarze „nauki obywatelskiej”, • Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw, • Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych.
III	• Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury, • Wspieranie rozwoju działalności B+R w obszarach poza regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami, • Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki, • Wzmacnianie prowadzenia działalności B+R i jej efektów w przedsiębiorstwach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

Trzecia grupa działań, którą można uznać za niejednoznaczną (skrajne oceny) jest grupa związana przede wszystkim z działaniami, które w mniejszym stopniu dotyczą najistotniejszych obszarów innowacyjności (inteligentne specjalizacje), a związane są z tradycyjnymi gałęziami gospodarki i obszarami wykraczającymi poza te obejmujące inteligentne specjalizacje regionalne.

¹⁴ Zob. Dziemianowicz W. i in. *System innowacji w województwie podkarpackim*, Warszawa 2020.

Jednocześnie większość działań zapisanych w RSI WP można ocenić raczej pozytywnie. Na 87 przyjętych w strategii działań, wśród 59 z nich przynajmniej jedna uzyskana ocena była najwyższa (1 – działanie istotne z punktu widzenia budowania sprawnego systemu innowacji i potencjalnie skuteczne dla osiągnięcia celów operacyjnych). Ocena najbardziej negatywna (9 – działanie mało istotne z punktu widzenia budowania sprawnego systemu innowacji i potencjalnie mało skuteczne dla osiągnięcia celu operacyjnego) wystąpiła wyłącznie w przypadku pojedynczych odpowiedzi i dotyczyła zaledwie 6 działań zapisanych w strategii.

W wyniku procesu konsultacji społecznych do RSI WP dodane zostały dodatkowe działania realizacyjne (nieoceniane przez ekspertów zewnętrznych). Wewnętrzna analiza ekspercka, bazująca na ocenie ekspertów zewnętrznych, pozwoliła na dodatkową ocenę nowych działań wpisanych do dokumentu (Tabela 11).

Tabela 11. Ocena działań realizacyjnych dodanych do dokumentu w wyniku konsultacji społecznych

Działanie	Komentarz
Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw	działanie istotne z punktu widzenia budowania sprawnego systemu innowacji i potencjalnie skuteczne dla realizacji celu operacyjnego
Wsparcie sieciowania MŚP	
Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne	działanie istotne dla realizacji celu operacyjnego, ale o nieco mniejszym znaczeniu dla budowania systemu innowacji
Zwiększanie potencjału naukowego przedsiębiorstw poprzez wsparcie publikacji naukowych w renomowanych czasopismach naukowych	
Wsparcie rozwoju poziomu internacjonalizacji działalności klastrów	

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

5.2. Ocena systemu realizacji RSI WP pod kątem możliwości realizacji celów

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy system realizacji ujęty w projekcie RSI WP umożliwi osiągnięcie założonych celów?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak, jednak osiągnięcie zakładanych celów wymaga intensywnej i efektywnej współpracy. Jednocześnie przyjęcie, że w proces realizacji celów zaangażowana jest poczwórna helisa, z wieloma wskazanymi podmiotami, jest zadaniem z jednej strony gwarantującym bezpieczeństwo wdrażania, z drugiej zaś stanowi wyzwanie w kontekście zarządzania tak rozbudowaną siecią instytucjonalną.

Analiza

Zaprezentowany w RSI system realizacji składający się z podsystemu instytucji oraz przewidywanych procesów i instrumentów można uznać za pełny (Tabela 12)¹⁵.

Analiza tej części dokumentu pozwala zwrócić uwagę na następujące zagadnienia:

- przewidywane podmioty i grupy podmiotów zaangażowanych w realizację tworzą komplet instytucjonalny, wynikający z podejścia opartego na poczwórnej helisie, choć zastanawiające jest, że zdecydowano się zaprezentować „stary system” (rys. 34 w tekście RSI WP) i świeże podejście, którego nie nazwano systemem, a jednocześnie brakuje w rys. 35 inteligentnych specjalizacji;
- pomimo różnorodności podmiotów, rdzeń systemu wypracowywany był przez lata, co daje podstawę do pozytywnej oceny możliwości zaangażowania poczwórnej helisy w realizację celów;
- przydzielenie, dość dokładne, realizacji działań zaprojektowanych w RSI WP do poszczególnych grup podmiotów tworzących poczwórnią helisę należy uznać za przedsięwzięcie bardzo przydatne, na pewno koncentruje uwagę przedstawicieli tych grup w kontekście potencjalnego zaangażowania (należy zgodzić się z poprawkami wprowadzonymi w ramach konsultacji, w ramach których wzbogacono listę podmiotów);
- w analizowanym zestawieniu podmiotów zdecydowanie najwięcej działania przypada następującym organizacjom:
 - Samorząd województwa (Zarząd Województwa przy pomocy Departamentów UMWP) – łącznie 87 działań;
 - „pozostałe przedsiębiorstwa” – łącznie 76 działań;
 - Instytucje Otoczenia Biznesu (w tym RARR, PCI, PFR, MARR, TARR) – łącznie 71 działań;
 - Uczelnie i Szkoły wyższe – łącznie 60 działań;

¹⁵ W tym miejscu należy podkreślić właściwe uzupełnienie dokumentu w wyniku konsultacji społecznych.

Tabela 12. Elementy systemu realizacji i ich wpływ na osiągnięcie celów RSI WP

Elementy systemu realizacji RSI WP	Wpływ na osiągnięcie celów (komentarze)
Podmioty zaangażowane w realizację RSI WP	Podejście oparte na poczwórnej helisie jest coraz częściej standardem i jednoznacznie pozytywnie należy odnotować jego zastosowanie w RSI WP. Szczególnie wrażliwa grupa, z punktu widzenia sukcesu we wdrażaniu celów RSI WP, to społeczeństwo obywatelskie, złożone z takich organizacji jak klastry, ale również i takich organizacji, których aktywność, zwłaszcza w początkowej fazie realizacji celów, nie jest ukierunkowana priorytetowo na innowacyjność. Istotne jest, że do tej grupy przynależą również niektóre samorządy lokalne znajdujące się w zaangażowanej grupie administracja. Uwzględniając fakt traktowania inteligentnych specjalizacji jako elementu „makro” całego systemu, tzn. występującego wśród wszystkich grup poczwórnej helisy, warto rozważyć uwypuklenie tego podejścia, ponieważ w obecnej formule, w szczególności dla czytelnika zewnętrznego, inteligentne specjalizacje mogą wydawać się jako element pominięty w opisie systemu.
Relacje podmioty – cele	Tabela 11 obrazująca podział zadań jest wyrazem woli zaangażowania poszczególnych grup w realizację działań. Istotne jest, że każde działanie ma przypisane co najmniej 3 podmioty realizujące je (działania o rekordowym usieciowieniu będą realizowane przez 12 podmiotów). Ponadto żadna z przewidzianych w systemie instytucji, grup organizacji nie pozostaje bez przypisanego działania (minimalna liczba działań do realizacji to 6, zaś maksymalna – 87).
Przedsiębiorcze odkrywanie	Zapisy w RSI WP są w tym przypadku modelowe i z uznaniem należy przyjąć zauważenie, że przedsiębiorcze odkrywanie jest procesem ciągłym. Ponadto wykorzystywane w nim będą dotychczasowe płaszczyzny i podmioty animujące dyskusję (PRI, panele inteligentnych specjalizacji)
Instrumenty wdrożeniowe	Ten rozdział jest krótki, ale zawiera listę odpowiednich głównych źródeł finansowania, przy czym szczegółowo źródła te są omówione w rozdziale ramy finansowe. Bez szkody dla dokumentu można by przenieść treść rozdziału 8.4. do 9.2. Natomiast co do zasady zaprezentowane instrumenty będą determinowały możliwości realizacji celów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

- z kolei najmniej działań przypisanych jest do głównie do pojedynczych podmiotów, co wydaje się naturalne:
 - Podkarpacka Regionalna Organizacja Turystyczna – 6 działań;
 - Urząd Statystyczny w Rzeszowie – 6 działań;
 - Podkarpackie Centrum Nauki Łukasiewicz – 8 działań;
 - Organy Administracji Centralnej (m.in. GUS, PUW, Kuratoria oświaty, Główny Urząd Miar i Wag, Administracja Skarbowa) – 10 działań.
- biorąc pod uwagę zaangażowanie różnych podmiotów w realizację pojedynczych działań, najbardziej integrujące są:
 - Wspieranie procesu transferu wiedzy i technologii oraz Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia – w obu przypadkach zaangażowanych jest 12 podmiotów;
 - po 11 podmiotów będzie realizowało aż cztery działania: (1) Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw; (2) Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z systemem edukacji w zakresie kształcenia kadr na wszystkich poziomach edukacji; (3) Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych

i komunikacyjnych; (4) Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii

- po 10 podmiotów przypisano do kolejnych 11 działań;
- z kolei najmniej sieciującym działaniem jest: Realizacja badań szczegółowych dotyczących funkcjonowania systemu innowacji w województwie podkarpackim (3 podmioty). Kolejne 14 działań jest przypisanych do realizacji przez 4 podmioty, a 13 działań przez 5 podmiotów.

5.3. Ocena systemu monitoringu

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy przyjęty w RSI WP system monitoringu umożliwia skuteczną i efektywną analizę postępów wdrażania strategii i ocenę efektów jego realizacji?

Syntetyczna odpowiedź:

Generalnie tak, choć można wskazać na słabości założeń przyjętego systemu monitoringu, które dotyczą zarówno sfery organizacyjnej, jak i realizacyjnej, i – w opinii ewaluatora – wymagają przemyślenia.

Analiza

Na wstępie należy zauważyć, że RSI WP zakłada monitorowanie zgodne z przyjętym w 2018 r. systemem monitoringu, który będzie aktualizowany do wymagań nowej Strategii. Oznacza to, że oceniany dokument zawiera treści dotyczące monitoringu, które powinny być rozpatrywane łącznie z oczekiwaniami dotyczącymi wspomnianej aktualizacji systemu. W stosunku do obecnych zapisów RSI WP można powiedzieć, że rozdział „System monitorowania RSI” pozwala wskazać, na obecnym etapie, zarówno wady, jak i zalety w kontekście skutecznej i efektywnej analizy postępów wdrażania strategii i oceny efektów jej realizacji (Tabela 13). Generalnie można uznać, że sposób organizacji systemu monitoringu zapewnia uzyskanie przybliżenia stanu innowacyjności w województwie podkarpackim, jednak istnieją płaszczyzny, zarówno na poziomie założeń ogólnych (tj. wybór regionów do benchmarkingu czy udział interesariuszy), jak i szczegółowego podejścia do monitorowania (np. wskaźniki), które mogą generować niedociągnięcia w kontekście skuteczności i efektywności pomiaru.

Tabela 13. Mocne i słabe strony systemu monitoringu przyjętego w RSI WP

Elementy systemu monitoringu	Mocne strony	Słabe strony
statystyka publiczna	• łatwość pozyskania danych, • porównywalność (metodyczna) pomiędzy poszczególnymi latami i danymi dla innych regionów w Polsce, dostęp do metodyki konkretnych danych.	• opóźnienia w dostępie do danych, • niepełna aktualizacja danych – np. pochodzących z systemu REGON, • brak porównywalności danych pochodzących ze sprawozdań, • czasochłonność procesu związana z przeliczaniem niektórych danych (np. w zakresie inteligentnych specjalizacji), • niska dostępność części danych ze względu na tajemnicę statystyczną¹⁶, trudność w „zejszciiu” na niskie poziomy PKD do dokładnego wyliczenia liczby podmiotów.

¹⁶ Zob. Monitoring Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego... 2020.

Elementy systemu monitoringu	Mocne strony	Słabe strony
badania własne (ankiety i wywiady)	- uzupełnienie statystyki publicznej o dodatkowe źródła danych zwiększy wiarygodność monitoringu, - opinia jako uzupełnienie danych statystycznych (wywiady), dane ilościowe pozyskane z innych źródeł (ankieta).	- trudności organizacyjne i potencjalnie wysokie koszty realizacji badań, - konieczność pozyskania odpowiedniej liczby odpowiedzi, - brak jednoznaczności, które wskaźniki pochodzą z wywiadów, opinie nie w każdym przypadku zastąpią wiarygodne dane (np. w przypadku działalności naukowców możliwe do wykorzystania bazy bibliometryczne), ale są bardzo dobrym źródłem uzupełniającym.
benchmarking	porównania z regionami zbliżonymi lub „lepszymi” w zakresie innowacyjności od województwa podkarpackiego, czytelna metodyka porównań pomiędzy regionami (wskaźniki Regional Innovation Scoreboard).	nie powinien być ograniczony do porównywania z najbardziej innowacyjnymi regionami o charakterystyce podobnej do podkarpackiego.
udział interesariuszy	mocną stroną jest samo włączenie różnych grup interesariuszy w proces monitorowania, możliwość pozyskania opinii z różnych grup zaangażowanych w realizację dokumentu.	nie zostało sprecyzowane w jaki sposób planowane jest utrzymanie zaangażowania, ryzyko odmowy, niewielkiego zaangażowania przez niektóre grupy (np. przedsiębiorcy).
wskaźniki	dane ilościowe i jakościowe, triangulacja metod.	- brak wartości bazowych, docelowych / trendów oczekiwanych zmian, jednak należy przyjąć, że będzie to uzupełnione w aktualizowanym systemie monitorowania RSI WP, - trudność w pomiarze rozwoju firm (metawskaźnik), - trudności w pozyskaniu niektórych wskaźników (np. „liczba zorganizowanych spotkań z interesariuszami branż wysokiej szansy”), dominacja wskaźników produktu – w mniejszym zakresie występują wskaźniki kontekstowe i rezultatu,
organizacja	cztery poziomy monitoringu strategii, ciągłość monitoringu w stosunku do poprzedniej strategii	brak

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

5.4. Ocena systemu finansowania

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy wskazane w RSI WP ramy finansowe, w tym w szczególności źródła finansowania gwarantują skuteczność realizacji projektu Regionalnej Strategii Innowacji?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak, jednak z zastrzeżeniem, iż wskazanie źródeł (tu opracowane w sposób modelowy), nawet w połączeniu z najlepszymi planami nie może dać pełnej gwarancji skuteczności.

Analiza

Przeprowadzone wywiady pogłębione, wyniki panelu ekspertów oraz analiza desk research pozwalają sformułować następujące uwagi do ram finansowych RSI WP:

1. Lista źródeł finansowania uwzględnia wiele możliwych do wykorzystania funduszy, budżetów, a nawet bierze pod uwagę środki prywatne. Biorąc pod uwagę potencjalne dodatkowe źródła, można wymienić następujące:
 - A. Zaskakujące jest pominięcie w zestawie źródeł środków własnych samorządów lokalnych i samorządu województwa (choć w tym drugim przypadku można uznać, że przewidziane regionalne instrumenty zwrotne zastępują budżet województwa);
 - B. Dodatkowym źródłem finansowania RSI WP mogą być budżety państwowych osób prawnych (fundusze celowe, etc.), środki z NCBiR (na działalność badawczo-rozwojową) jak też Polskiego Funduszu Rozwoju, w tym np. PFR Ventures.;
 - C. Z publicznych źródeł zagranicznych należy zwrócić uwagę na program React–EU, który może być wykorzystywany przy wybranych celach operacyjnych (np. dla 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji wskazać można program Cyfrowa gmina).
2. Mimo powyższych uwag należy podkreślić fakt, iż zakładając uwolnienie środków europejskich zarówno na poziomie UE, krajowym i regionalnym, to one stanowią główne (określone wartościami – w wersji po konsultacjach społecznych) źródło wdrażania RSI WP;
3. Środki europejskie są wyczekiwane przez przedsiębiorców, jako te, które pozwolą rozłożyć ryzyko realizacji innowacyjnych projektów. Jednak ew. przedłużający się czas braku dostępu do tych środków wcale nie musi skutkować poszukiwaniem instrumentów zwrotnych lub nakładami własnymi firm. Obawa o zamrożeniu innowacyjnych pomysłów traci na mocy, gdy wielce prawdopodobne jest, że w najbliższym czasie (jeszcze w 2021 roku) nastąpi wystanie Umowy Partnerstwa przyjętej przez rząd RP do Komisji Europejskiej;
4. Sposób finansowania RSI WP, a w zasadzie jego praktyczne wdrożenie, jest przedmiotem troski wielu przedsiębiorców. W tym przypadku ścierają się dwa, prawdopodobnie nierozwiązywalne problemy. Jeden, to fakt, że w niektórych branżach wdrożenie innowacyjnego rozwiązania wymaga nawet 5-10 lat (np. w przemyśle lotniczym), co w kontekście procedur projektów finansowanych

ze środków zagranicznych jest trudne (niemożliwe) do przyjęcia. Drugi problem, to zasady i ograniczenia w finansowaniu innowacyjności z funduszy europejskich, a szerzej ze środków publicznych, które nie są przygotowane na tak długie wdrażanie innowacji;

5. Przedsiębiorcy dostrzegają różne szczeble finansowania, w tym europejski i krajowy, co może oznaczać, że odpowiednie wsparcie firm w pozyskiwaniu środków z poziomu krajowego lub europejskiego, może być synergiczne wobec FE WP, a w przypadku niektórych projektów może nawet zmniejszać presję na FE WP;
6. W realizacji RSI WP należy mieć na uwadze kilka ryzyk, jakie mogą towarzyszyć wdrażaniu Strategii (Tabela 14). Choć należy podkreślić, że doświadczenie samorządu województwa pozwala sformułować tezę, iż regionalny system innowacji zareaguje pozytywnie uruchamiając zarówno najlepsze zasoby kapitału ludzkiego jaki i organizacyjnego, by zniwelować ew. skutki pojawienia się ryzyk.

Tabela 14. Mocne strony systemu finansowania RSI WP oraz słabe strony i wynikające z nich ryzyka

Mocne strony	Słabe strony / Ryzyka
• różne typy i źródła finansowania dla podmiotów publicznych i prywatnych, • standardowe źródła finansowania, z którymi podmioty prywatne i publiczne miały już styczność, co minimalizuje ryzyko trudności pozyskiwania środków	• duże znaczenie funduszy europejskich – generuje to ryzyko w przypadku uruchomienia tzw. mechanizmu warunkowości (praworządność), • niski poziom kapitału społecznego – utrudnienie w kontekście zaangażowania w wykorzystanie środków finansowych, • niepewna przyszłość samorządów w zakresie poziomu budżetów lokalnych, • kwestia ustalenia prawidłowych kryteriów konkursowych, • niepewność, co do skutecznego zrealizowania celów finansowych projektu (zwłaszcza w przypadku projektów badawczych), • trudność w zakresie planowania wydatków na cele związane z innowacjami, • konieczność uzupełnienia zasobów w zakresie innym niż finansowe (np. kapitał ludzki, kapitał technologiczny), • okres zwrotu z inwestycji, • zarządzanie różnymi źródłami finansowania i umiejętne łączenie ich, • brak budżetu województwa, budżetów samorządów lokalnych oraz państwowych osób prawnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

6. Ocena spójności projektu RSI WP w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym

6.1. Ocena zgodności i komplementarności z nadrzędnymi dokumentami

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy projekt RSI WP jest zgodny i komplementarny z nadrzędnymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi oraz obowiązującymi przepisami prawa?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak, projekt RSI WP jest zgodny i komplementarny z nadrzędnymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi oraz obowiązującymi przepisami prawa.

Analiza

W tej części ewaluacji przyjęto, zgodnie z zapisami RSI WP, że nadrzędnymi dokumentami europejskimi oraz krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi są:

1. Regulacje na poziomie Unii Europejskiej określające 5 celów polityki, kluczowych dla realizacji polityki spójności¹⁷;
2. Średniookresowa strategia rozwoju kraju, którą jest Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju;
3. Strategia rozwoju województwa podkarpackiego – Podkarpackie 2030.

Rozporządzenie ws. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności

Cele polityki Unii Europejskiej na lata 2021-2027 zostały określone w znacznej mierze w rozporządzeniu ramowym oraz rozporządzeniu ws. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności:

- 1) Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej (CP 1).
- 2) Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz, COM/2018/375 final – 2018/0196 (COD).

zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej (CP 2).

- 3) Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności (CP 3).
- 4) Europa o silniejszym wymiarze społecznym bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (CP 4).
- 5) Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych (CP 5).

Mając na uwadze zapisy dotyczące celów polityki UE oraz zapisy RSI WP (Tabela 15) można sformułować generalny wniosek, że RSI WP ma potencjał do realizowania wszystkich pięciu celów polityki UE, przy czym, co jest naturalne, w najszerszym zakresie dotyczy to CP1. Jednocześnie trafnym rozwiązaniem okazało się przyjęcia celów horyzontalnych, które zdecydowanie rozszerzają możliwości realizacji RSI WP poprzez polityki UE.

Tabela 15. Ocena zgodności i komplementarności celów i działań RSI WP z celami politycznymi określonymi w dokumentach polityk europejskich

Rozporządzenie ws. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności	
Cele (kierunki lub działania): Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (CP1)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych Cel horyzontalny 3: Doskonalenie instrumentów monitorowania postępów wdrażania polityki proinnowacyjnej oraz funkcjonowania regionalnego ekosystemu innowacji, w tym identyfikowania wąskich gardeł dyfuzji innowacji	• Profesjonalizacja usług ośrodków innowacyjności i zwiększanie ich potencjału (1.1) • Wspieranie procesu transferu wiedzy i technologii (1.1) • Rozwijanie aktywności B+R jednostek naukowych (1.1) • Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących” (1.2) • Wsparcie sieciowania MŚP (1.2) • Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP (2.3) • Wspieranie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych (2.3) • Popularyzacja nauki, techniki i innowacji (3.3) • Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy (3.3) • Realizacja badań szczegółowych dotyczących funkcjonowania systemu innowacji w województwie podkarpackim (CH 3)
Cele (kierunki lub działania): Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (CP1)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”	• Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie (3.2) • Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa (CH1) • Tworzenie warunków do zwiększenia udziału • wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej • działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów (CH1)
Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (CP1)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	• Wspieranie rozwoju i skalowania firm sektora MŚP (2.2) • Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt podnoszących poziom konkurencyjności przedsiębiorstw (2.4)

2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw	Wspieranie opracowywania i wdrażania rozwiązań podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw (2.4)
4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw	Wsparcie rozwoju poziomu internacjonalizacji działalności klastrów (4.1)
Cele (kierunki lub działania): Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości (CP1)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce	Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo - badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji (1.1)
1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji	Wspieranie rozwoju działalności B+R w obszarach poza regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami (1.1)
2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw	Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw (1.1)
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	- Wsparcie sieciowania MŚP (1.2) - Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących” (1.2) - Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji (2.4) - Świadczenie usług podstawowych i specjalistycznych na rzecz przedsiębiorstw (2.4) - Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (CH2)
Cele (kierunki lub działania): Udoskonalanie sieci połączeń cyfrowych (CP1)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”	- Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych (CH1) - Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych (CH1)
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (CP2)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw	Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji (2.3)
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (CH2)
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (CP2)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (CH2)
Cele (kierunki lub działania): Rozwój inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania energii poza transeuropejską siecią energetyczną (TEN-E) (CP2)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	- Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego (CH2) - Wspieranie przejścia produkcji z linearnej w cykularną (CH2)
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (CP2)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego (CH2)

	• Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (CH2), • Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji (CH2)
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (CP2)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
-	-
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej (CP2)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	• Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego (CH2) • Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (CH2) • Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji (CH2)
Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszystkich rodzajów zanieczyszczenia (CP2)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	• Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego (CH2) • Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (CH2) • Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji (CH2)
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (CP2)	
Cele strategiczne i horyzontalne RSI WP 2021-2030	Działania realizacyjne RSI WP
Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”	• Rozwijanie nowoczesnych metod komunikacji i diagnostyki obiektów przemysłowych (CH1)
Cele (kierunki lub działania): Rozwój odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej, bezpiecznej, zrównoważonej i intermodalnej TEN-T (CP3)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	• Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji (CH2)
Cele (kierunki lub działania): Rozwój i udoskonalenie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (CP3)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”	• Rozwijanie nowoczesnych metod komunikacji i diagnostyki obiektów przemysłowych (CH1)
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	• Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji (CH2)
Cele (kierunki lub działania): Poprawa skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i promowanie gospodarki społecznej (CP4)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy	• Rozwijanie systemu monitorowania i analizy trendów w zakresie potrzeb rynku pracy (3.1)
3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji	• Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z systemem edukacji w zakresie kształcenia kadr na wszystkich poziomach edukacji (3.1) • Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych (3.2)

	• Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne (3.2) • Zwiększanie potencjału naukowego przedsiębiorstw poprzez wsparcie publikacji naukowych w renomowanych czasopismach naukowych (3.2)
Cele (kierunki lub działania): Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie przez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online (CP4)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych	• Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych (3.2) • Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie (3.2) • Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne (3.2) • Promowanie wartości wiedzy i kreatywności wśród dzieci i młodzieży (3.3) • Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy (3.3)
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o specjalnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne (CP4)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
-	-
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne (CP4)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
-	-
Cele (kierunki lub działania): Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (CP4)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
-	-
Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (CP4)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji	• Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury (1.2)
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (CP5)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji 2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji -	• Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury (1.2) • Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji (2.4) • Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych (3.2)
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie (CP5)	
Cele strategiczne i operacyjne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji	• Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury (1.2)

2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw	Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji (2.4)
3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji -	Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych (3.2)

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz rozporządzenia ws. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest kluczowym dokumentem dla rozwoju Polski w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Dokument w swoim zakresie porusza najważniejsze kwestie związane z przyszłością kraju. Wyzwania, przed którymi stoi Polska, przedstawiono w postaci celu głównego i trzech celów szczegółowych:

- Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym;
- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną;
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
- Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Podjęte działania będą koncentrowały się na 12 obszarach tematycznych: Reindustrializacja; Rozwój innowacyjnych firm; Małe i średnie przedsiębiorstwa; Kapitał dla rozwoju; Ekspansja zagraniczna; Spójność społeczna; Rozwój zrównoważony terytorialnie; Prawo w służbie obywatelom i gospodarce; Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem; E-państwo; Finanse publiczne; Efektywność wykorzystania środków UE.

RSI WP w znacznym zakresie wpisuje się w cele Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (Tabela 16). Zgodność ta występuje w odniesieniu do wszystkich celów strategicznych oraz dwóch celów horyzontalnych (Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” oraz Transformacja przedsiębiorstw umożliwiające wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki).

Tabela 16. Ocena zgodności i komplementarności celów i działań RSI WP z celami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego rozwoju	
Cele (kierunki lub działania): Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.1 wszystkie; CO 1.2 wszystkie; CO 1.3 wszystkie; CO 2.1 wszystkie;
CS 2	CO 2.2 wszystkie; CO 2.3 wszystkie; CO 2.4 wszystkie; CO 3.1 wszystkie; CO 3.2 wszystkie; CO 3.3
CS 3	wszystkie; CO 4.1 wszystkie; CO 4.2 wszystkie;
CS 4	CO 4.3 wszystkie; CH 1 wszystkie; CH2 wszystkie
CH 1	
CH 2	
Cele (kierunki lub działania): Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP

CS 1	CO 1.2 3 z 7
CS 2	• Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”
CS 3	• Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki
CS 4	• Wsparcie sieciowania MŚP
CH 2	CO 1.3 wszystkie
	CO 2.1 1 z 4
	• Zapewnienie podaży terenów inwestycyjnych, przygotowanych do prowadzenia działalności gospodarczej
	CO 2.2 4 z 7
	• Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. wirtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji • Wspieranie rozwoju i skalowania firm sektora MŚP • Wsparcie inwestycji w budowę infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach • Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania
	CO 2.3 3 z 7
	• Wzmacnianie prowadzenia działalności B+R i jej efektów w przedsiębiorstwach • Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP • Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa
	CO 2.4 4 z 7
	• Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt podnoszących poziom konkurencyjności przedsiębiorstw • Wspieranie opracowywania i wdrażania rozwiązań podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw • Świadczenie usług podstawowych i specjalistycznych na rzecz przedsiębiorstw • Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości
	CO 3.1 1 z 3
	• Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości
	CO 3.2 3 z 9
	• Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy • Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadre naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych • Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
	CO 3.3 1 z 6
	• Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy
	CO 4.1 2 z 5
	• Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości • Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych
	CO 4.2 1 z 4
	• Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu
	CH2 3 z 7
	• Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach • Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ • Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego

Cele (kierunki lub działania): Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

**Cele strategiczne
RSI WP**

Działania realizacyjne RSI WP

CH 1

CH 1 2 z 9

- Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych
- Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, RSI jest dokumentem realizującym przywilej prowadzenia polityki rozwoju przez samorządy województwa (art. 3 pkt 2). W kontekście ww. ustawy, RSI WP jest programem rozwoju. Ustawa wskazuje wytyczne dla różnego typu dokumentów realizujące politykę rozwoju.

Analizując zapisy ustawy (Tabela 17) można stwierdzić, że RSI WP realizuje wytyczne wskazane w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju na dobrym poziomie, z zastrzeżeniem faktu nieokreślenia oczekiwanych wartości wskaźników realizacji celów oraz biorąc pod uwagę niepewny stan prawny finansowania (w zakresie funduszy europejskich), który uniemożliwia określenie całościowego systemu realizacji.

Tabela 17. Ocena zgodności RSI WP z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

Wytyczne ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju dla programu rozwoju	Realizacja wytycznych przez RSI WP
Realizacja celów strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 strategii rozwoju pkt 3–6 (strategia rozwoju województwa, inne strategii rozwoju) oraz programy wieloletnie, o których mowa w przepisach o finansach publicznych (art. 15 ust. 4 pkt 2) ¹⁸	• O realizacji wytycznej świadczy zapis: „RSI WP została uchwalona przez Zarząd Województwa jako program rozwoju stanowiący kluczowy instrument realizacji priorytetów <i>Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030</i> w obszarze rozwoju konkurencyjności przedsiębiorstw, badań i innowacji, a także w zakresie kształcenia kadr na potrzeby rynku pracy” (rozdz. 1 Wprowadzenie RSI WP) - Ewaluacja ex ante RSI WP wykazała spójność celów RSI WP z celami SRWP (zob. rozdz. 7.4)
Nieprzekraczanie okresu obowiązywania strategii rozwoju, którą realizuje program (art. 16)	Horyzont czasowy RSI WP wyznaczono do roku 2030 (jest tożsamy z horyzontem SRWP)
Przedstawienie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych (art. 17 ust. 1 pkt 1)	• Wnioski z diagnozy znalazły się przede wszystkim w rozdz. 3 Diagnoza regionalnego systemu innowacji¹⁹: ○ sytuację społeczną definiują rozdz.: 3.1.2 System szkolnictwa, 3.1.4 Rynek pracy ○ sytuację gospodarczą – rozdz.: 3.1.3 Rozwój ekonomiczny województwa, 3.1.5 Handel zagraniczny i inwestycje zagraniczne w regionie, 3.1.6 Współpraca międzynarodowa, 3.1.7 Wpływ pandemii COVID-19 na rozwój gospodarczy oraz całe rozdziały:

¹⁸ Zapis nie wskazuje obowiązku odnoszenia się do wszystkich tych dokumentów, określa jedynie charakter programu rozwoju jako narzędzie realizacji polityk określonych w innych dokumentach.

¹⁹ Elementy analizy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej znajdują się też w rozdz. 4. Wąskie gardła dyfuzji innowacji i cyfryzacji.

Wytyczne ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju dla programu rozwoju	Realizacja wytycznych przez RSI WP
	3.2 Potencjał innowacyjny województwa podkarpackiego i 3.3 Potencjał branż reprezentujących inteligentne specjalizacje regionu o elementy diagnozy sytuacji przestrzennej znalazły się w rozdz. 3.3 Potencjał branż reprezentujących inteligentne specjalizacje regionu (w ramach analizy zróżnicowania rozwoju / potencjału rozwoju IS w poszczególnych gminach) Diagnoza nie odnosi się bezpośrednio do obszarów funkcjonalnych, jej terytorialny wymiar przejawia się jednak analizami zróżnicowania między JST WP czy między miastami (w kontekście poziomu rozwoju IS)
Cel główny i cele szczegółowe nawiązujące do SOR-u lub do strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 strategii rozwoju pkt 3–6 (strategia rozwoju województwa, inne strategii rozwoju) (art. 17 ust. 1 pkt 3)	• RSI WP realizuje zapisy <i>Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030</i>, analiza wykazała spójność celów RSI WP z celami SRWP (zob. rozdz. 7.4)
Wskazanie priorytetów oraz kierunków interwencji (art. 17 ust. 1 pkt 4)	RSI WP wskazuje cel główny, cele strategiczne i horyzontalne, cele operacyjne oraz działania realizacyjne
Wskazanie oczekiwanych rezultatów planowanej interwencji wraz ze wskaźnikami w nawiązaniu do SOR-u lub strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 strategii rozwoju pkt 3–6 (art. 17 ust. 1 pkt 5)	• Każdy cel i działanie jest sformułowaniem pewnego oczekiwanego rezultatu, by możliwym było mierzenie ich realizacji, w rozdz. 9.1 System monitorowania RSI WP przyporządkowano każdemu celowi operacyjnemu i horyzontalnemu pakiet wskaźników²⁰ Dokument nie wskazuje jednak konkretnie oczekiwanych rezultatów interwencji (zob. rozdz. 5.3), jednak należy oczekiwać, że to zadanie zostanie wykonane w trakcie planowanych prac nad aktualizacją systemu monitorowania RSI WP.
Określenie systemu realizacji, w tym plan finansowy zawierający w szczególności: źródła finansowania; kwotę środków przeznaczonych na finansowanie realizacji programu i jej podział między poszczególne priorytety, a w przypadku programu rozwoju o wartości powyżej 300 mln zł, także kwotę środków przeznaczonych na przygotowanie raportu ewaluacyjnego podsumowującego efekty realizacji programu; informację o wysokości współfinansowania programu i poszczególnych priorytetów (art. 17 ust. 1 pkt 6)	• Określenie całościowego systemu realizacji nie jest obecnie możliwe, tłumaczy to cytat z RSI WP: „Precyzyjne określenie wszystkich możliwych źródeł finansowania, jak również alokacji, która może zostać przeznaczona na działania zapisane w RSI WP jest na chwilę obecną niemożliwe. W chwili przygotowywania projektu Strategii nadal trwają prace nad ostatecznym kształtem Umowy Partnerstwa, określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Dlatego też poniżej wskazano potencjalne a zarazem najbardziej prawdopodobne źródła finansowania RSI WP wraz z ogólną alokacją na poziomie regionalnym lub krajowym.” (rozdz. 9.2) Najważniejszymi źródłami finansowania mają być fundusze europejskie, w szczególności Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021-2027 (oraz RPO WP – dla poprzedniej perspektywy finansowej)
Wskazanie zakresu planowanej interwencji, która będzie realizowana w ujęciu terytorialnym, możliwy do objęcia kontraktem sektorowym (art. 17 ust. 1 pkt 7)	Nie dotyczy
Określenie sposobu monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych (art. 17 ust. 1 pkt 8)	Szczegółowe założenia monitoringu przedstawiono w rozdz. 9.1 System monitorowania RSI WP, w ramach niego zakłada się: monitorowanie ogólnego poziomu innowacyjności regionu na tle

²⁰ Analiza wykazała spójność celów RSI WP z celami SRWP, zatem oczywiste jest „nawiązanie”, o którym mowa w art. 17 ust. 1 pkt 5.

Wytyczne ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju dla programu rozwoju	Realizacja wytycznych przez RSI WP
	regionów UE (również regionów benchmarkingowych) oraz na tle wybranych regionów Polski, monitorowanie realizacji celów operacyjnych, ocenę rozwoju IS (z wykorzystaniem metody triangulacji metod badawczych), rozdział ten określa też częstotliwość wykonywania raportów z monitoringu oraz zakłada przeprowadzenie ewaluacji ex-post
Przeprowadzenie konsultacji z jednostkami samorządu terytorialnego oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi (art. 19a)	• Przed przyjęciem projektu przeprowadzono proces konsultacji społecznych wśród szerokiego grona uczestników systemu innowacji, reprezentujących wszystkie sektory zaangażowane w proces realizacji RSI WP Dokument powstał we współpracy z interesariuszami
Przyjęcie programu przez zarząd województwa w drodze uchwały (art. 19 ust. 3)	W projekcie RSI WP znajduje się zapis: „RSI WP została uchwalona przez Zarząd Województwa jako program rozwoju” (rozdz. 1 Wprowadzenie), co świadczy o takowym zamiarze

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)

Choć Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, w przeciwieństwie do pozostałych dokumentów analizowanych w tym podrozdziale, nie jest dokumentem nadrzędnym, jej komplementarność i zbieżność z RSI WP jest istotna. Należy oczekiwać bowiem, że kolejna strategia RIS3 będzie spójna ze strategią poprzednią i stanowić będzie pewnego rodzaju kontynuację strategii obowiązującej w latach 2014-2021.

Analiza poprzedniej strategii RIS3 (nazywanej w dalszej części analiz RIS 2014) została przeprowadzona na 3 poziomach – na poziomie wizji, na poziomie celów strategicznych oraz opisu systemu innowacji.

Analiza komplementarności i ciągłości wizji rozwojowych wykazała liczne powiązania między wizjami sformułowanymi w obu dokumentach (Rysunek 2). Co więcej, wizja z 2021 roku zawiera sformułowania umieszczone w wizji starszego dokumentu. Wskazuje to, że dokument wyraźnie przedstawiany jest jako kontynuacja działań zaprogramowanych w RIS 2014. Co należy zauważyć, wizja nowej strategii jest o wiele bardziej rozbudowana. Może to wskazywać na rozwój i uszczegółowienie wizji z 2014 roku. Wydaje się jednak, z uwagi na tak liczne powiązania, że informacja o kontynuacji strategii RIS 2014 i o relacji obu dokumentów powinna być umieszczona w którejś z części dokumentu.

Porównując struktury celów strategicznych obu dokumentów (Tabela 18) wyraźnie widać odmienne podejścia, choć również i ciągłość planowania. RIS 2014 były ukierunkowane literalnie na inteligentne specjalizacje, gdy RIS WP ma wyraźnie zaakcentowany szerszy charakter – jest to Strategia oparta wciąż o inteligentne specjalizacje jednak stanowi szerszy program rozwoju gospodarczego województwa. To założenie o przekrojowej funkcji inteligentnych specjalizacji i jednocześnie jej wpływie na rozwój gospodarczy, przy zmienionym charakterze celów, powoduje, że oba dokumenty są w swoim „rdzeniu” całkowicie zbieżne (pamiętając o zmianie podejścia do IS Jakość życia oraz podniesieniu rangi IS Informacja i telekomunikacja).

Rysunek 2. Powiązania wizji z 2014 i 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz RIS3.

Tabela 18. Komplementarność celów strategicznych z 2014 i 2021 roku

Cele strategiczne RIS3	Cele Regionalnej Strategii Innowacyjności Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030						
	CS1	CS2.	CS3	CS4	CH1	CH2	CH3
I. Rozwój województwa podkarpackiego jako wiodącego centrum innowacyjnych technologii lotniczych, kosmicznych i komunikacyjnych w Polsce.							
II. Rozwój województwa podkarpackiego jako regionu o najwyższej jakości życia; ze szczególnym poszanowaniem zasobów energetycznych i podjęciem działań proekologicznych w zakresie energetyki; Bezpieczeństwo energetyczne. Bezpieczeństwo i suwerenność żywnościowa							
III. Rozwój województwa podkarpackiego jako wiodącego regionu kreowania i implementacji innowacyjnych technologii motoryzacyjnych oraz produkcji najwyższej jakości pojazdów i komponentów do nich.							
IV. Powszechne wykorzystywanie i rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych							

silna współzależność
 częściowa współzależność
 neutralność

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz RIS3.

Trzecim poziomem analizy jest ogólne porównanie opisu systemów innowacji. W jego przypadku również zachodzą podobne zależności. W RIS3 diagnoza dotyczy ogólnej sytuacji społeczno-ekonomicznej i innowacyjnej regionu. Następnie wskazane są inteligentne specjalizacje regionu, a na koniec przedstawiony jest koncept podkarpackiego systemu innowacji. W przypadku RSI WP choć diagnoza dotyczy tylko podkarpackiego systemu innowacji jest ona o wiele bardziej szczegółowa i wnikliwa. Następnie podobnie jak przypadku starszego dokumentu szeroko opisane są IS

województwa. W formie podsumowania opisany jest schemat zarządzania podkarpackim systemem innowacji. W obu strategiach system innowacji jest opisany w podobnych krokach. Dodatkowo, inteligentne specjalizacje w obu dokumentach są w zasadzie takie same, przy czym należy zwrócić uwagę na dwie zasadnicze różnice:

- pierwsza, przejawia się w konstrukcji IS Jakość życia, w której wskazano inne, w stosunku do poprzedniego dokumentu, podspecjalizacje. Obecnie są to: Turystyka zrównoważona; Żywność wysokiej jakości; Usługi i produkty medyczne oraz wzmacniające kondycję oraz Energia przyjazna środowisku. W RIS3 były to: Mobilność; Klimat i energia; Zrównoważona turystyka (z wyłączeniem turystyki masowej) oraz Zdrowie, żywność, odżywianie, innowacyjne technologie, procesy i produkty sektora rolno-spożywczego, najwyższej jakości biologicznej i zdrowotnej.
- druga różnica polega na tym, że w nowej RSI WP inteligentna specjalizacja Informacja i telekomunikacja nie jest już nazywana specjalizacją wspomagającą.

Tabela 19. Występowanie i spójność IS w RIS3 oraz RSI WP

Inteligentna specjalizacja	RIS3	RSI WP	Poziom spójności IS
Lotnictwo i kosmonautyka	✓	✓	+++
Motoryzacja	✓	✓	++
Informacja i telekomunikacja	✓	✓	++
Jakość życia	✓	✓	++

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz RIS3.

Podsumowując, RSI WP tworzy spójną kontynuację dokumentu z 2014 roku. W dokumencie zauważalne są różne powiązania i ciągi wynikowe związane z poprzednią strategią. Mimo to, strategie różnią się od siebie pod kątem merytoryki i kompleksowości. Widoczny jest postęp względem dokumentu z poprzedniego okresu praktycznie na każdej płaszczyźnie (diagnozy, celów, szczegółowości, kompleksowości). RSI WP jest bardziej kompleksowym dokumentem.

6.2. Ocena zgodności z wytycznymi dotyczącymi nowego okresu programowania 2021-2027

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy projekt Regionalnej Strategii Innowacji jest zgodny z wytycznymi dotyczącymi wypełnienia warunkowości podstawowej dla CP1 oraz dokumentami unijnymi, krajowymi i regionalnymi dotyczącymi nowego okresu programowania (2021-2027)?

Syntetyczna odpowiedź:

Ze względu na swój charakter, dokument RSI WP wykazuje największą spójność w zakresie celów związanych z rozwojem innowacji, nowych technologii oraz nowoczesnej gospodarki. Cele polityczne związane z ochroną środowiska oraz rozwojem społecznym są realizowane w stopniu, w którym bezpośrednio związane są z rozwojem gospodarczym regionu. W przypadku polityki społecznej działania ograniczają się głównie do zwiększania kompetencji w zakresie rozwoju innowacyjności oraz zatrudnienia. Dostrzega się jednak potencjalne powiązania części pominiętych aspektów z celami nawiązującymi do rozwoju IS, nie stanowi to jednak zabezpieczenia dla ich spełnienia.

Co do realizacji warunkowości podstawowej dla Celu Polityki 1 – nie dostrzega się znacznych problemów (zdecydowana większość kryteriów została spełniona bez zastrzeżeń).

Analiza

Założenia i projekt programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021- 2027

Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP) mają być kluczowym źródłem finansowania RSI WP. Należy jednak wziąć pod uwagę, że niniejsza analiza opiera się na wstępnym projekcie programu, który może ulec zmianom. Projekt FEP wskazuje 8 priorytetów²¹:

- Priorytet 1 (P1) Konkurencyjna i cyfrowa gospodarka,
- Priorytet 2 (P2) Energia i środowisko,
- Priorytet 3 (P3) Mobilność miejska,
- Priorytet 4 (P4) Mobilność i łączność,
- Priorytet 5 (P5) Infrastruktura bliżej ludzi,
- Priorytet 6 (P6) Rozwój zrównoważony terytorialnie,
- Priorytet 7 (P7) Kapitał ludzki gotowy do zmian,
- Priorytet 8 (P8) Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

Analiza wykazała, iż cele szczegółowe P1 FEP wykazują największą spójność z celami i działaniami RSI WP (Tabela 20). Środki w ramach Priorytetu 1 będą zatem potencjalnie stanowiły najważniejsze źródło finansowania w ramach FEP.

²¹ Nie wliczając priorytetów dotyczących pomocy technicznej.

Tabela 20. Ocena zgodności celów szczegółowych FEP z celami i działaniami RSI WP

Cele szczegółowe projektu programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Cele i działania realizacyjne Regionalnej Strategii Innowacji WP 2021-2030
Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (P1)	Cele operacyjne: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce (wszystkie działania) 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji (wszystkie działania) 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (wszystkie działania) 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (Stymulowanie powstawania i rozwoju parków przemysłowych i technologicznych, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwijanie ich potencjału) 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Tworzenie i rozwijanie projektów start-upowych, Wsparcie inwestycji w budowę infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach) 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Zwiększanie potencjału naukowego przedsiębiorstw poprzez wsparcie publikacji naukowych w renomowanych czasopismach naukowych) 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie, Promowanie wartości wiedzy i kreatywności wśród dzieci i młodzieży, Popularyzacja nauki, techniki i innowacji, Promowanie postaw proinnowacyjnych, Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy) 4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw (Wsparcie eksportu innowacyjnych produktów/ technologii, Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych, Wsparcie rozwoju poziomu internacjonalizacji działalności klastrów) 4.2 Promocja gospodarcza regionu (Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości, Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu) 4.3 Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowobadawczych (wszystkie działania) Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (wszystkie działania) Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (wszystkie działania)
Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (P1)	Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0 (Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych, Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów, Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi,

	Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa, Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych)
Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (P1)	Cele operacyjne: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce (Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw, Profesjonalizacja usług ośrodków innowacyjności i zwiększanie ich potencjału, Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw) 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji (wszystkie działania) 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (Tworzenie i rozwijanie stref koncentracji działalności gospodarczej, Stymulowanie powstawania i rozwoju parków przemysłowych i technologicznych, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwijanie ich potencjału, Zapewnienie podaży terenów inwestycyjnych, przygotowanych do prowadzenia działalności gospodarczej) 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (wszystkie działania) 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (wszystkie działania) 2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw (wszystkie działania) 4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw (wszystkie działania) 4.2 Promocja gospodarcza regionu (Wsparcie promocji regionalnych marek na arenie międzynarodowej, Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości, Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu) Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (wszystkie działania)
Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości (P1)	Cele operacyjne: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce (Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw, Profesjonalizacja usług ośrodków innowacyjności i zwiększanie ich potencjału, Wspieranie procesu transferu wiedzy i technologii, Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw, Rozwijanie aktywności B+R jednostek naukowych, Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo - badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji) 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji (wszystkie działania) 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (wszystkie działania) 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (Stymulowanie powstawania i rozwoju parków przemysłowych i technologicznych, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwijanie ich potencjału) 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. virtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji, Wsparcie inwestycji w budowę infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach, Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania, Wspieranie rozwoju instytucji

świadczących usługi podstawowe na rzecz przedsiębiorstw, Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości)

2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (wszystkie działania)

2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw (Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt podnoszących poziom konkurencyjności przedsiębiorstw, Wspieranie opracowywania i wdrażania rozwiązań podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw, Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji, Świadczenie usług podstawowych i specjalistycznych na rzecz przedsiębiorstw, Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości)

3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie cele)

3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo- badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Zwiększanie potencjału naukowego przedsiębiorstw poprzez wsparcie publikacji naukowych w renomowanych czasopismach naukowych, Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych)

3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie, Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy)

4.3 Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowobadawczych (wszystkie działania)

Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (wszystkie działania)

Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (wszystkie działania)

Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (P2)

Cele operacyjne:

2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji)

Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Doskonalenie procesów przemysłowych związanych m.in. z projektowaniem, produkcją, zarządzaniem materiałami i łańcuchem dostaw)

Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (wszystkie działania)

Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (P2)

2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji)

Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii)

**Cele szczegółowe projektu
programu regionalnego
Fundusze Europejskie dla
Podkarpacia 2021-2027**

Cele i działania realizacyjne Regionalnej Strategii Innowacji WP 2021-2030

Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (P2)	Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego, Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii)
Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (P2)	Brak bezpośrednich odniesień, potencjalnie: Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (Dokształcanie procesów dotyczących wydłużenia cyklu życia produktów, Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji)
Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej (P2)	Cel operacyjny 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji) Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (wszystkie działania)
Wzmocnienie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (P2)	Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego, Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii)
Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (P3)	Brak bezpośrednich odniesień, pośredni związek z celem horyzontalnym 2. Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki (Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji, Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii)
Rozwój i udoskonalenie zrównoważonej, inteligentnej i intermodalnej mobilności odpornej na zmianę klimatu na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do sieci TEN-T i mobilności transgranicznej (P4)	Brak bezpośrednich odniesień, potencjalnie: obszary wsparcia dla „Energii przyjaznej środowisku” w ramach IS Jakość życia
Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online (P5)	Brak bezpośrednich odniesień, potencjalnie: Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych, Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych)

**Cele szczegółowe projektu
programu regionalnego
Fundusze Europejskie dla
Podkarpacia 2021-2027**

Cele i działania realizacyjne Regionalnej Strategii Innowacji WP 2021-2030

Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne (P5)	Brak odniesień
Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (P5)	Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów (powiązanie z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (P5)	Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów (powiązanie z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (P6)	Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów (powiązanie z obszarami wsparcia IS Jakość życia)
Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej (P7)	Cele operacyjne: 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych)

Modernizacja instytucji i służb
rynków pracy celem oceny i
przewidywania zapotrzebowania
na umiejętności oraz zapewnienia
terminowej i odpowiednio
dopasowanej pomocy i wsparcia
na rzecz dostosowania
umiejętności i kwalifikacji
zawodowych do potrzeb rynku
pracy oraz na rzecz przepływów i
mobilności na rynku pracy (P7)

Cele operacyjne:

- 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy** (wszystkie działania)
3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (wszystkie działania)

Wspieranie dostosowania
pracowników, przedsiębiorstw i
przedsiębiorców do zmian,
wspieranie aktywnego i
zdrowego starzenia się oraz
zdrowego i dobrze
dostosowanego środowiska
pracy, które uwzględnia
zagrożenia dla zdrowia (P7)

Cel operacyjny 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy)

Poprawa jakości, poziomu
włączenia społecznego i
skuteczności systemów
kształcenia i szkolenia oraz ich
powiązania z rynkiem pracy – w
tym przez walidację uczenia się
pozaformalnego i nieformalnego,
w celu wspierania nabywania
kompetencji kluczowych, w tym
umiejętności w zakresie
przedsiębiorczości i kompetencji
cyfrowych, oraz przez wspieranie
wprowadzania dualnych
systemów szkolenia i
przygotowania zawodowego

3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie)

Wspieranie równego dostępu do
dobrej jakości, włączającego
kształcenia i szkolenia oraz
możliwości ich ukończenia, w
szczególności w odniesieniu do
grup w niekorzystnej sytuacji, od
wczesnej edukacji i opieki nad
dzieckiem przez ogólne i
zawodowe kształcenie i szkolenie,
po szkolnictwo wyższe,
a także kształcenie i uczenie się
dorosłych, w tym ułatwianie
mobilności edukacyjnej dla

Cele operacyjne:

- 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO)** (Dokształcanie instrumentów identyfikacji nowych kluczowych branż, nisz gospodarczych, czy technologii)
3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania)
3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo- badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia

Cele szczegółowe projektu programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Cele i działania realizacyjne Regionalnej Strategii Innowacji WP 2021-2030
wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (P7)	kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych) 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (wszystkie działania) Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych)
Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (P7)	Cele operacyjne: 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo- badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych) Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych)
Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (P7)	Cele operacyjne: 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania) 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych)
Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (P7)	Brak odniesień
Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie	Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów (powiązanie z obszarami wsparcia IS Jakość życia)

dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (P7)

Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (P7)

Brak odniesień

Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (P8)

Cele operacyjne:

1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) (Doskonalenie instrumentów identyfikacji nowych kluczowych branż, nisz gospodarczych, czy technologii)

3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy (wszystkie działania)

3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji (Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie, Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo- badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych, Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów, Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne, Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia, Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia, Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych)

3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych (wszystkie działania)

Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” (Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych)

Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej

Brak bezpośrednich odniesień na poziomie celów (powiązanie z obszarami wsparcia IS Jakość życia)

sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (P8)

Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (P8) Brak odniesień

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz projektu programu FEP.

Zgodność z wytycznymi dotyczącymi wypełnienia warunkowości podstawowej dla Celu Polityki 1

W ramach polityki spójności UE w perspektywie finansowej 2021-2027 rozwój koncepcji inteligentnych specjalizacji stanowić będzie warunek podstawowy wykorzystania funduszy strukturalnych w ramach Celu Polityki 1 (*Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej*)²². Komisja Europejska wyróżniła siedem kryteriów warunku pod nazwą *Dobre zarządzanie krajową lub regionalną inteligentną specjalizacją*, które staną się narzędziem oceny zgodność podjętych działań z priorytetami politycznymi UE²³.

Samo powstanie dokumentu RSI WP, w ramach którego wymieniono cztery regionalne inteligentne specjalizacje oraz przedstawiono cele/działania dążące do ich rozwoju jest podstawowym etapem realizacji omawianego Celu Polityki. Analiza wykazała (Tabela 21), że autorzy dokumentu w odpowiedni sposób zinterpretowali zapisy warunkowości podstawowej dla CP1, którego kryteria zostały spełnione w sposób właściwy. Uwagę zwraca fakt znacznego uspołecznienia procesu strategicznego. Włączenie szerokiego grona interesariuszy – przedstawicieli różnych środowisk – w poszczególnych etapach tworzenia i realizacji RSI WP jest korzystnym założeniem dla rozwijania procesu przedsiębiorczego odkrywania. Implementacja *modelu poczwórnej helisy* jest zasadna w kontekście osiągnięcia kompromisu społecznego oraz dodatkowych korzyści w postaci efektu synergii. Autorzy na odpowiednim dla dokumentu strategicznego poziomie szczegółowości przedstawili podział zadań dotyczących zarządzania procesem strategicznym między organy i instytucje. W ramach dokumentu przeprowadzono niezbędną analizę barier dyfuzji innowacji (i zapewniono o cyklicznym jej aktualizowaniu) oraz przedstawiono autorskie plany autorskich działań (w tym już rozpoczętych) niezbędnych do poprawy systemu badań i innowacji oraz wspierających transformację przemysłową. Wśród obranych celów nie zmarginalizowano roli rozwoju współpracy międzynarodowej, w ramach

²² Raport z wypełnienia przez Polskę warunku podstawowego pn. Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji w ramach Celu Polityki 1 *Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej* w ramach Polityki Spójności 2021-2027, s. 3

²³ Tamże, s. 3-5

której skupiono się zarówno na internacjonalizacji przedsiębiorstw, promocji regionu oraz umiędzynarodowienia regionalnego sektora naukowego. W RSI WP znalazły się zapisy o planowanych badaniach ewaluacyjnych oraz dość szczegółowy plan monitoringu, który zakłada mieszanie różnych podejść (w tym włączenie narzędzia benchmarkingu).

Ogólnie jednak rzecz ujmując, uznać należy, że wszystkie kryteria warunkowości podstawowej dla CP1 zostały spełnione.

Tabela 21. Ocena zgodności działań w ramach RSI WP z warunkowością podstawową CP 1

Kryteria warunku podstawowego dla CP 1	Komentarz (przykłady działań w kontekście RSI WP)	Zgodność
1. Aktualna analiza problemów i przeszkód w dyfuzji innowacji, w tym cyfryzacji	- W rozdz. 4. (Wąskie gardła dyfuzji innowacji i cyfryzacji) zdefiniowano osiem barier dyfuzji z zakresu uwarunkowań: społecznych, gospodarczych oraz instytucjonalnych (w tym prawnych); - Analiza opierała się na aktualnym badaniu podmiotu zewnętrznego z roku 2020, które łączyło różne metody, zarówno ilościowe, jak i jakościowe; - W ramach Celu horyzontalnego 3. zakłada się cykliczne monitorowanie postępów wdrażania polityki proinnowacyjnej oraz funkcjonowania regionalnego ekosystemu innowacji, w tym aktualizacji zidentyfikowanych wąskich gardeł dyfuzji innowacji.	+
2. Istnienie kompetentnej regionalnej lub krajowej instytucji lub ciała odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji	- Liderem i koordynatorem RSI będzie pełniący funkcje Instytucji Zarządzającej RPO WP Samorząd WP (poprzez swój organ wykonawczy – Zarząd); - Samorząd ma być elementem zaangażowanym w zarówno wsparcie finansowe innych elementów systemu, jak i szeroko rozumianą stymulację / tworzenie warunków dla rozwoju regionu, jednostka ta posiada potrzebne do tego narzędzia prawne i finansowe; - Zakłada się ścisłą współpracę samorządu z innymi interesariuszami RSI; - Zarząd województwa zadania związane z wdrażaniem RSI realizował będzie przy pomocy odpowiednich (wymienionych w strategii) Departamentów Urzędu Marszałkowskiego WP, a część zadań oddeleguje IOB-om (RARR, PCI, PFR oraz PCN); - Powołany został składający się z interesariuszy czterech sektorów organ opiniodawczo-doradczy w postaci Podkarpackiej Rady Innowacyjności, zakłada się też realizację „prorozwojowych” aktywności, jak: Podkarpackie Fora Innowacyjności czy panele Inteligentnych Specjalizacji.	+
3. Narzędzia monitoringu i ewaluacji pozwalające na mierzenie postępu w osiąganiu celów strategii	- System monitorowania strategii innowacji rozwijany jest od czasu wprowadzenia pierwszej RSI WP (2005-2013), w ramach niego powstają opracowania oraz cykliczne (w tym coroczne) raporty; - Szczegółowe założenia monitoringu przedstawiono w rozdz. 9.1 System monitorowania RSI WP; - Monitoring nie ogranicza się do oceny realizacji celów operacyjnych i horyzontalnych, a włącza też narzędzie benchmarkingu poziomu innowacyjności na poziomie UE i kraju, zapewnia się tym samym obiektywną ocenę realizacji RSI; - Celom szczegółowym przyporządkowano zarówno wskaźniki produktu, rezultatu, jak i kontekstowe, pozwalają one na ocenę postępu, jednak nie wskazuje się oczekiwanego efektu w postaci wartości wskaźników/tendencji zmian (jednak należy przyjąć, że będzie to uzupełnione w aktualizowanym systemie monitorowania RSI WP); - Przeprowadzono ewaluację ex ante, którą zlecono zewnętrznemu niezależnemu zespołowi ewaluacyjnemu oraz planuje się badanie ex-post.	+
4. Efektywne funkcjonowanie procesu	- Strategia w szczegółowy sposób odnosi się do modelu poczwórnej helisy; - W rozdz. 8.3 przedstawiono realizowane już działania w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania, w tym w ramach tworzenia RSI WP (m.in. Podkarpacka	+

Kryteria warunku podstawowego dla CP 1	Komentarz (przykłady działań w kontekście RSI WP)	Zgodność
przedsiębiorcze go odkrywania	Rada Innowacyjności, Panele IS) i zapewniono o ich kontynuacji poprzez panele, spotkania i warsztaty (w tym cykliczne) konfrontujące różne grupy interesariuszy (odnosi się do tego cel 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania); Przeprowadzono konsultacje społeczne projektu poprzez konferencje konsultacyjne oraz narzędzie formularza zgłaszania uwag.	
5. Działania niezbędne do poprawy krajowych i regionalnych systemów badań i innowacji	- Przeprowadzono analizę uwarunkowań wewnętrznych (diagnoza) oraz globalnych – w postaci megatrendów; - Wykorzystywanie benchmarkingu jako narzędzie porównawcze i (potencjalnie) wykorzystywania dobrych praktyk; - Dążenie do powstawania oraz wykorzystywanie powołanych już instytucji, ciał, stowarzyszeń (i in. jednostek) oraz próba szerokiego uspołeczniania procesu tworzenia i realizacji RSI; - Rozumienie rozwoju RSI jako ciągły, niezamknięty w konkretnym horyzoncie czasowym proces, RSI próbą harmonijnego ulepszenia poprzedniej strategii – nie rewolucyjnej zmiany polityki.	+
6. Działania wspierające transformację przemysłową	Określono następujące: 1) cele operacyjne: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce, 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji, 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO), 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu, 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji, 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych, 4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw, 4.3 Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowo-badawczych; 2) cele horyzontalne: 1. Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”, 2. Transformacja przedsiębiorstw umożliwiającą wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki, 3. Doskonalenie instrumentów monitorowania postępów wdrażania polityki proinnowacyjnej oraz funkcjonowania regionalnego ekosystemu innowacji, w tym identyfikowania wąskich gardeł dyfuzji innowacji.	+
7. Instrumenty współpracy międzynarodowej	Podstawą realizacji współpracy międzynarodowej jest cel strategiczny nr 4: Stymulowanie rozwoju umiędzynarodowienia gospodarki oraz korzystnego udziału w globalnych łańcuchach wartości (4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw, 4.2 Promocja gospodarcza regionu, 4.3 Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowo-badawczych – w RSI cele uszczegółowiono do poziomu działań).	+

+ kryterium spełnione, +/- kryterium spełnione częściowo, - kryterium niespełnione

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz <https://sejmik.podkarpackie.pl>.

Zgodność projektu RSI z Umową Partnerstwa (projektem)

Umowa Partnerstwa (UP) jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027, poprzez wskazania warunków efektywnego i skutecznego ich wykorzystania²⁴. Przedstawiona analiza (Tabela

²⁴ Umowa Partnerstwa, s. 4

22) wskazuje bezpośrednie powiązania celów RSI WP (poprzez działania realizacyjne) z wykazanymi w UP zakresami wsparcia obszarów działania w ramach Celów Polityki UE.

Tabela 22. Ocena zgodności celów RSI WP z obszarami tematycznymi działań określonych w Umowie Partnerstwa (UP)

Obszar działań w ramach celów UP*	Cele operacyjne RSI WP												Cele horyzontalne RSI WP			
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	1.	2.	3.
Wzrost znaczenia badań i innowacji oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii (CP1)																
Wzmocnienie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki (CP1)																
Efektywność energetyczna (CP2)																
Wsparcie produkcji energii z OZE (CP2)																
Wsparcie infrastruktury energetycznej i inteligentnych rozwiązań (CP2)																
Przystosowanie do zmian klimatu (CP2)																
Zrównoważona gospodarka wodna i ściekowa (CP2)																
Gospodarka odpadami i efektywne wykorzystanie zasobów (CP2)																
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej (CP2)																
Transport niskoemisyjny i mobilność miejska (CP2)																
Rozwój lądowej infrastruktury transportowej (drogowej, kolejowej wodnej śródlądowej, morskiej, lotniczej) (CP3)																
Poprawa dostępności transportowej regionów i subregionów (CP3)																
Przyspieszenie wprowadzania rozwiązań cyfrowych do polskiego systemu transportowego (CP3)																
Sieci szerokopasmowe (CP3)																
Rynek pracy, zasoby ludzkie (CP4)																
Edukacja i kompetencje (CP4)																
Włączenie i integracja społeczna (CP4)																
Ochrona zdrowia (CP4)**																
Kultura i turystyka (CP4)**																

* Dla CP5 nie wyznaczono obszarów tematycznych w Umowie Partnerstwa, jego zgodność analizowano przy analizie zgodności z zapisami na poziomie UE.

** Obszary te zostały objęte działaniami wskazanymi w ramach wsparcia IS Jakość życia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Umowy Partnerstwa.

RSI WP, którego charakter określa cel główny: *transformacja systemu gospodarczego województwa podkarpackiego w kierunku gospodarki konkurencyjnej, opartej na wiedzy i wykorzystaniu nowoczesnych technologii, uwzględniającej aspiracje przedsiębiorców, społeczeństwa oraz globalne uwarunkowania rozwoju* w oczywisty sposób w największym stopniu wpisuje się w obszary działań CP1. Wszystkie cele operacyjne i horyzontalne bezpośrednio odnoszą się do co najmniej jednego

obszaru działań w ramach tego celu, przy czym większość odnosi się do dwóch (na dwa wykazane w UP).

Pośrednio z obszarami CP2 związane są cele nawiązujące do rozwoju IS, za sprawą obszarów wsparcia dla podspecjalizacji energia przyjazna środowisku w ramach "jakości życia". Bezpośrednią realizację obszaru *Efektywność energetyczna* zapewnić ma cel operacyjny 2.3 – w ramach intensyfikacji zastosowań „zielonych technologii” oraz cel horyzontalny 2. – za sprawą zwiększania wykorzystania OZE (realizując tym samym obszar UP: *Wsparcie produkcji energii z OZE* oraz *Wsparcie infrastruktury energetycznej i inteligentnych rozwiązań*). Cel horyzontalny 2. wpisuje się też w wymagania obszaru: *Gospodarka odpadami i efektywne wykorzystanie zasobów*, poprzez: wprowadzanie rozwiązań gospodarki obiegu zamkniętego oraz wspieranie, tworzenie i wdrażanie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji. Potencjał do kreowania większości działań w zakresie CP2 mają jednak wszystkie cele nawiązujące w swoich proponowanych działaniach realizacyjnych do rozwoju IS. W tym przypadku przede wszystkim specjalizacji „jakość życia” – która zakłada rozwój ekologicznych rozwiązań w turystyce, energetyce i branży żywnościowej (z włączeniem działań zmieniających nawyki konsumentów). Omawiane cele (1.1 i 1.2) w żaden sposób nie definiują jednak zakładanej proporcji wsparcia działań na rzecz IS (będzie to w kwestii realizatora strategii) zatem skuteczne określenie prawdopodobieństwa realizacji obszarów w ramach CP2 wymienionych w UP jest niemożliwe. W dokumencie nie dostrzega się celów nawiązujących do obszarów: *Transport niskoemisyjny i mobilność miejska*, *Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej*, *Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej*, *Zrównoważona gospodarka wodna i ściekowa*, co związane jest z charakterem dokumentu, skupionym na wymiarze gospodarczym obszaru.

Do dwóch obszarów CP3 z UP nawiązuje cel horyzontalny 1. *Przyspieszenie wprowadzania rozwiązań cyfrowych do polskiego systemu transportowego* odzwierciedlone jest poprzez działanie realizacyjne pn.: rozwijanie nowoczesnych metod komunikacji i diagnostyki obiektów przemysłowych, a *Sieci szerokopasmowe* – przez działania pn.: upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych; wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy (...); wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych. Wśród celów RSI nie dostrzega się jednak realizacji obszarów: *Rozwój lądowej infrastruktury transportowej (...)*, *Poprawa dostępności transportowej regionów i subregionów*, choć w przypadku pierwszego z nich, potencjał realizacyjny ma cel operacyjny 2.1 poprzez zakładany rozwój stref koncentracji działalności gospodarczej oraz terenów inwestycyjnych, które to niewątpliwie wymagają dobrej dostępności komunikacyjnej.

UP wyznaczyła 4 obszary realizujące CP4, a RSI WP bezpośrednio nawiązuje do dwóch z nich, odnoszących się do kapitału ludzkiego: *Rynek pracy*, *zasoby ludzkie* (poprzez cele operacyjne: 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2 i cel horyzontalny 2.) oraz *Edukacja i kompetencje* (poprzez cele operacyjne: 1.3, 2.2, 4.3, wszystkie cele w ramach celu strategicznego 3. oraz cele horyzontalne: 1. i 2.). Wyznaczając jednak cele RSI pominięto obszary: *Włączenie i integracja społeczna*, *Ochrona zdrowia* oraz *Kultura i turystyka*. Realizację obszarów *Ochrona zdrowia* oraz *Kultura i turystyka* ma zapewnić wskazanie obszarów wsparcia w zakresie IS „jakość życia”, zaś zagadnienie włączenia i integracji społecznej zupełnie nie zostało uwzględnione.

Podsumowując – nie dostrzega się celów sprzecznych z zapisami Umowy Partnerstwa, jednak aspekty związane z ochroną środowiska oraz polityką społeczną są stosunkowo słabo zaakcentowane w celach RSI WP, pojawiają się przede wszystkim w kontekście podporządkowanym rynkowi pracy, rozwoju innowacji oraz w celu horyzontalnym dotyczącym gospodarki obiegu zamkniętego (dotyczy obszaru związanego z ochroną środowiska). Należy podkreślić jednak dualny wymiar RSI WP. Cele strategii skoncentrowane są na wymiarze gospodarczym, zaś aspekty związane z ochroną środowiska i elementami polityki społecznej wskazane są przede wszystkim w obszarach wsparcia dla specjalizacji „jakość życia”.

6.3. Ocena zgodności celów i działań z kluczowymi politykami i strategiami unijnymi i krajowymi

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy cele i działania służące ich realizacji wskazane w projekcie Regionalnej Strategii Innowacji są zgodne z najważniejszymi politykami i strategiami na poziomie unijnym i krajowym?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak, cele i działania RIS WP 2021-2030 są zgodne z celami (kierunkami lub działaniami) najważniejszych polityk i strategii na poziomie unijnym i krajowym, jednak nie wszystkie z nich mają jednoznaczne odzwierciedlenie.

Analiza

Dokumenty na poziomie europejskim

W dokumencie, a w szczególności w rozdziale siódmym (Wizja, misja i cele strategiczne RSI WP) w większym bądź mniejszym stopniu odniesiono się do szeregu dokumentów unijnych. Są to:

- Nowa strategia przemysłowa na rzecz zielonej i cyfrowej Europy konkurencyjnej w skali światowej,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności,
- Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie EFRR i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006,
- Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014 roku ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013,
- Europejski Zielony Ład.

W przypadku większości omawianych dokumentów unijnych cele i działania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 wpisują się w cele określone w tych dokumentach.

Nowa strategia przemysłowa na rzecz zielonej i cyfrowej Europy konkurencyjnej w skali światowej

Nowa strategia przemysłowa na rzecz zielonej i cyfrowej Europy konkurencyjnej w skali światowej podobnie jak Europejski Zielony Ład oraz część rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady UE nie ma jasno określonych celów strategicznych na poziomie szczegółowości RSI WP (Tabela 23). Zakłada ona szersze działania, w tym powstanie innych, bardziej szczegółowych dokumentów (np. projekty IPCEI, Europejski pakt na rzecz umiejętności czy Strategia inteligentnej integracji międzysektorowej). W części Nowa strategia przemysłowa koncentruje się na ograniczeniu emisji z przemysłu oraz stworzeniu gospodarki o obiegu zamkniętym (Strategia UE na rzecz czystej stali oraz strategia w zakresie chemikaliów na rzecz osiągnięcia zrównoważonego rozwoju czy mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ w celu ograniczenia ucieczki emisji, w pełni zgodny z zasadami WTO). Komunikat porusza również zagadnienia ewolucji gospodarki UE w kierunku „Przemysłu 4.0”. Cele w nim wyznaczone w kontekście strategii RIS ujęte są horyzontalnie.

Problemem okazała się analiza Europejskiego Zielonego Ładu. Porozumienie to jest szerokie i składa się z szeregu strategii. RIS WP skutecznie odpowiada na tę złożoność wprowadzeniem celu horyzontalnego, który przenika się ze wszystkimi celami strategicznymi. Po analizie zbieżności działań RIS WP z zadaniami Europejskiego Zielonego Ładu można stwierdzić, że wpisują się one w dokument wyższego rzędu.

Tabela 23. Nowa strategia przemysłowa na rzecz zielonej i cyfrowej Europy konkurencyjnej w skali światowej

Nowa strategia przemysłowa na rzecz zielonej i cyfrowej Europy konkurencyjnej w skali światowej	
Cele (kierunki lub działania): Stworzenie pewności dla przemysłu: pogłębiony i bardziej cyfrowy jednolity rynek	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1 CS 2 CS 3	CO 1.1 3 z 9 • Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw • Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw • Wzmacnianie działań z zakresu ochrony własności intelektualnej
	CO 2.2 3 z 7 • Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. wirtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji • Tworzenie i rozwijanie projektów start-upowych • Wspieranie rozwoju i skalowania firm sektora MŚP
	CO 2.3 5 z 7 • Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP • Wspieranie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych • Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki • Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji • Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa
	CO 2.4 2 z 7 • Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt podnoszących poziom konkurencyjności przedsiębiorstw • Wspieranie opracowywania i wdrażania rozwiązań podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw
	CO 3.3 3 z 6 • Popularyzacja nauki, techniki i innowacji

	- Promowanie postaw proinnowacyjnych - Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy
CO 4.1 1 z 5	Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych
CO 4.3 1 z 4	Zwiększanie aktywności regionalnych jednostek naukowo-badawczych w sieciach współpracy i międzynarodowych platformach tematycznych
CH 1 4 z 9	- Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów - Doskonalenie procesów przemysłowych związanych m.in. z projektowaniem, produkcją, zarządzaniem materiałami i łańcuchem dostaw - Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
CH 3 1 z 2	Realizacja badań szczegółowych dotyczących funkcjonowania systemu innowacji w województwie podkarpackim
Cele (kierunki lub działania): Utrzymanie równych warunków działania na świecie	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2 CS 4	CO 2.4 6 z 7 - Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt podnoszących poziom konkurencyjności przedsiębiorstw - Wspieranie opracowywania i wdrażania rozwiązań podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw - Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji - Świadczenie usług podstawowych i specjalistycznych na rzecz przedsiębiorstw - Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości - Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych CO 4.1 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie przemysłu w przejściu na neutralność klimatyczną	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1 CH 1	CO 1.1 3 z 9 - Wspieranie procesu transferu wiedzy i technologii - Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo-badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji - Wspieranie rozwoju działalności B+R w obszarach poza regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami CO 1.2 2 z 7 - Wspieranie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych - Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury CO 2.3 1 z 7 - Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji CO 2.4 - Pobudzanie działań w zakresie skracania łańcuchów dostaw CH 1 2 z 9 - Doskonalenie procesów przemysłowych związanych m.in. z projektowaniem, produkcją, zarządzaniem materiałami i łańcuchem dostaw - Wspieranie projektowania, tworzenia i rozwijania inteligentnych fabryk i produktów

Cele (kierunki lub działania): Budowanie gospodarki o obiegu zamkniętym	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	CH 2 wszystkie • Wspieranie przejścia produkcji z linearnej w cyrkularną • Doskonalenie procesów dotyczących wydłużenia cyklu życia produktów • Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach • Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ • Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego • Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii • Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji
Cele (kierunki lub działania): Uwzględnianie ducha innowacji przemysłowej	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1 CS 2 CS 3 CS 4 CH 1 CH 3	CO 1.1 wszystkie; CO 1.2 wszystkie; CO 1.3 wszystkie; CO 2.1 1 z 4 • Stymulowanie powstawania i rozwoju parków przemysłowych i technologicznych, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwijanie ich potencjału CO 2.2 4 z 7 • Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. wirtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji • Tworzenie i rozwijanie projektów start-upowych • Wsparcie inwestycji w budowę infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach • Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania CO 2.3 wszystkie; CO 3.1 wszystkie; CO 3.2 wszystkie; CO 3.3 wszystkie; CO 4.1 wszystkie CO 4.2 2 z 4 • Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości • Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu CO 4.3 wszystkie; CH 1 wszystkie; CH 3 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Nabywanie i zmiana kwalifikacji	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.1 wszystkie CO 3.2 8 z 9 • Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie • Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy • Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych • Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów • Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne • Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia • Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia

	Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
	CO 3.3 wszystkie

Cele (kierunki lub działania): Inwestowanie i finansowanie transformacji

Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Wszystkie cele strategiczne	Filar horyzontalny, dotyczący po części wszystkich działań zawartych w RIS (odblokowanie inwestycji prywatnych, projekty finansowe, zrównoważone inwestycje, konkurencyjność).

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Nowej strategii przemysłowej na rzecz zielonej i cyfrowej Europy konkurencyjnej w skali światowej.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności

W Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności cele zostały zapisane w sposób bardziej dostępny niż miało to miejsce w pozostałych omawianych rozporządzeniach. Co więcej, cele zamieszczone w niniejszym dokumencie są spójne z poszczególnymi zapisami RSI WP (Tabela 24). Zgodność celów dotyczy przede wszystkim tematyki z zakresu klimatu – zielonej transformacji czy neutralności klimatycznej, budowy odporności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych (m.in. skutków kryzysu związanego z COVID-19) oraz transformacji cyfrowej. Wśród celów horyzontalnych RSI WP dwa z trzech wpisują się w tematykę rozporządzenia w największym stopniu (tj. Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0” oraz Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki).

Tabela 24. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności	
Cele (kierunki lub działania): Promowanie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii poprzez zwiększanie odporności, gotowości na wypadek sytuacji kryzysowych, zdolności dostosowawczych i potencjału wzrostu gospodarczego państw członkowskich	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.4 1 z 7
	Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych
Cele (lub kierunki działania): łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków kryzysu związanego z COVID-19, w szczególności dla kobiet	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.4 1 z 7
	Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych
Cele (lub kierunki działania): Przyczynianie się do realizacji Europejskiego filaru praw socjalnych oraz wspieranie zielonej transformacji	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.3 1 z 7
CH 2	Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji
	CH 2 wszystkie

Cele (lub kierunki działania): Przyczynianie się do osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w zakresie klimatu określonych w art. 2 pkt 11 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999

Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.3 1 z 7	Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji
CH 2	CH 2 wszystkie	

Cele (lub kierunki działania): Zapewnianie zgodności z celem polegającym na osiągnięciu przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r. oraz transformacji cyfrowej, tym samym przyczyniając się do pozytywnej konwergencji społeczno-gospodarczej, odbudowując i promując zrównoważony wzrost gospodarczy oraz integrację gospodarek Unii, promując tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości oraz przyczyniając się do strategicznej autonomii Unii i otwartej gospodarki oraz generowania europejskiej wartości dodanej

Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	CH 1 wszystkie	
CH 2	CH 2 wszystkie	

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie EFRR i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” o sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006

Znaczną zgodnością z celami i działaniami RSI WP 2021-2030 charakteryzuje się Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie EFRR i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Tabela 25). Dokument omawia tematy związane, m.in. z koniecznością wzmocnienia badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji, wspierania wszelkich działań, które pozwolą zniwelować wpływ na zmiany klimatyczne. Ponadto mowa tu, m.in. o wzmocnieniu konkurencyjności MŚP, inwestowaniu w kształcenie i uczenie się przez całe życie, wzmocnieniu zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych. Pod względem wymienionych obszarów tematycznych, cele oraz działania RSI WP i niniejszego rozporządzenia są zgodne. W największym stopniu zgodność ta dotyczy wzmocnienia badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji oraz wzmocnienia konkurencyjności MŚP. W mniejszym stopniu, lecz nadal znaczącym, występuje bliskość celów dotyczących kwestii związanych z klimatem.

Tabela 25. Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie EFRR i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” o sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006

Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	
Cele strategiczne RSI WP	
Działania realizacyjne RSI WP	
CS 1	CO 1.1 wszystkie; CO 2.2 wszystkie; CO 3.3 wszystkie; CO 2.3 wszystkie; CO 3.3 wszystkie; CO 4.1
CS 2	wszystkie; CO 4.2 wszystkie; CO 4.3 wszystkie; CH 1 wszystkie; CH 3 wszystkie
CS 3	
CS 4	

CH 1	
CH 3	
Cele (kierunki lub działania): Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.3. 2 z 7
CS 3	- Wspieranie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych - Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki
CH 1	CO 3.2 1 z 9 Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie
CH 1 wszystkie	
Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie konkurencyjności MŚP	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 wszystkie; CO 2.1 wszystkie; CO 2.2 wszystkie; CO 2.3 wszystkie; CO 2.4 wszystkie; CO 4.1
CS 2	wszystkie; CO 4.2 wszystkie; CH 1 wszystkie; CH 2 wszystkie
CS 4	
CH 1	
CH 2	
Cele (kierunki lub działania): Wpieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	CH 2 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.4 1 z 7 Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych
CH 1	CH 1 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	CH 2 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.4 1 z 7
CH 2	Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych
CH 2 wszystkie	
Cele (kierunki lub działania): Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.1 wszystkie
	CO 3.2 8 z 9 - Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie - Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy - Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadre naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych

	- Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów - Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne - Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
CO 3.3 wszystkie	
Cele (kierunki lub działania): Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.2 1 z 9 Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
Cele (kierunki lub działania): Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.1 wszystkie CO 3.2 8 z 9 - Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie - Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy - Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych - Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów - Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne - Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
CO 3.3 wszystkie	
Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wzmacnianie zdolności instytucjonalnych i sprawności administracji publicznej oraz efektywności usług publicznych związanych z wdrażaniem EFRR, oraz wspieranie przedsięwzięć w ramach EFS w celu wzmocnienia zdolności instytucjonalnych i sprawności administracji publicznej	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1 CS 2 CH 3	CO 1.1 wszystkie; CO 1.2 wszystkie; CO 1.3 wszystkie; CO 2.2 wszystkie; CH 3 wszystkie

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie EFRR i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” o sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR wymienia cele tematyczne oraz priorytety inwestycyjne każdego z wymienionych funduszy. Nie ma tutaj nakreślonych celów na poziomie szczegółowości Regionalnej Strategii Innowacji. Większość celów strategicznych i

działań realizacyjnych RSI wpisuje się w cele tematyczne ujęte w Rozporządzeniu (Tabela 26). Dokument porusza, m.in. tematy dotyczące działań B+R, rozwoju technologii ICT, wzmacniania konkurencyjności sektora MŚP, kwestii środowiskowych oraz społecznych.

Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014 roku ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 nie definiuje żadnych celów. Dokument dotyczy określenia przepisów niezbędnych do przygotowania programów finansowych, precyzuje sposób transferu wkładów z programów i zarządzania nimi, ustanawia model przekazywania sprawozdań Komisji z wdrażania instrumentów finansowych, ustala wytyczne dot. komunikacji wizualnej UE, określa specyfikację techniczną systemu elektronicznej rejestracji i przechowywania danych.

Tabela 26. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR	
Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.1 wszystkie; CO 2.2 wszystkie; CO 3.3 wszystkie; CO 2.3 wszystkie; CO 3.3 wszystkie; CO 4.1
CS 2	wszystkie; CO 4.2 wszystkie; CO 4.3 wszystkie; CH 1 wszystkie; CH 3 wszystkie
CS 3	
CS 4	
CH 1	
CH 3	
Cele (kierunki lub działania): Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.3. 2 z 7
CS 3	- Wspieranie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych - Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki
CH 1	CO 3.2 1 z 9 Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie
	CH 1 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMiR)	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 wszystkie; CO 2.1 wszystkie; CO 2.2 wszystkie; CO 2.3 wszystkie; CO 2.4 wszystkie; CO 4.1
CS 2	wszystkie; CO 4.2 wszystkie; CH 1 wszystkie; CH 2 wszystkie
CS 4	
CH 1	
CH 2	
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	CH 2 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	

Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.4 1 z 7	
CH 1	Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych CH 1 wszystkie	
Cele (kierunki lub działania): Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	CH 2 wszystkie	
Cele (kierunki lub działania): Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.3 1 z 7	
CH 1	- Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji CO 2.4 1 z 7 - Pobudzanie działań w zakresie skracania łańcuchów dostaw CH 1 wszystkie	
Cele (kierunki lub działania): Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.1 wszystkie	
	CO 3.2 8 z 9	
	- Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie - Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy - Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych - Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów - Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne - Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych CO 3.3 wszystkie	
Cele (kierunki lub działania): Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.2 1 z 9	
	Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych	
Cele (kierunki lub działania): Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.1 wszystkie	
	CO 3.2 8 z 9	
	Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie	

	• Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy • Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych • Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów • Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne • Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia • Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia • Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
	CO 3.3 wszystkie

Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej

Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1 CS 2 CH 3	CO 1.1 wszystkie; CO 1.2 wszystkie; CO 1.3 wszystkie; CO 2.2 wszystkie; CH 3 wszystkie

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006

Zgodność treści Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 z celami i działaniami RSI WP jest zgodna na podobnym poziomie, jak w przypadku poprzedniego Rozporządzenia (Tabela 27). Rozporządzenie to definiuje niemal identyczne cele, co Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie EFRR i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” o sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006.

Tabela 27. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006	
Cele (kierunki lub działania): Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.1 wszystkie CO 3.2 8 z 9 • Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie • Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy • Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych • Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów

- Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne
- Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia
- Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia
- Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych

CO 3.3 wszystkie

Cele (kierunki lub działania): Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją

Cele strategiczne RSI WP **Działania realizacyjne RSI WP**

CS 2 CO 3.2 1 z 9
 • Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych

Cele (kierunki lub działania): Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie

Cele strategiczne RSI WP **Działania realizacyjne RSI WP**

CS 3 CO 3.1 wszystkie
 CO 3.2 8 z 9
 • Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie
 • Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy
 • Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych
 • Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów
 • Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne
 • Rozwijanie postaw przedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia
 • Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia
 • Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych

CO 3.3 wszystkie

Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej

Cele strategiczne RSI WP **Działania realizacyjne RSI WP**

CS 1 CO 3.1 wszystkie
 CS 2 CO 3.2 wszystkie
 CH 3 CO 3.3 wszystkie

Cele (kierunki lub działania): Wsparcie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej, odpornej na zmiany klimatu, zasobooszczędnej i sprzyjającej ochronie środowiska, przez usprawnienie systemów kształcenia i szkolenia niezbędne do dostosowania umiejętności i kwalifikacji, podnoszenia umiejętności siły roboczej i tworzenia miejsc pracy w sektorach związanych ze środowiskiem naturalnym i energią

Cele strategiczne RSI WP **Działania realizacyjne RSI WP**

CS 3 CH 2 wszystkie
 CH 2 CO 3.1 wszystkie
 CO 3.2 wszystkie
 CO 3.3 wszystkie

Cele (kierunki lub działania): Zwiększenie dostępności, wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych przez rozwój kultury informatycznej i e-uczenie się, oraz inwestycje w e-integrację, e-umiejętności i umiejętności związane z przedsiębiorczością

Cele strategiczne Działania realizacyjne RSI WP

CS 2 CS 3 CH 1	CO 2.3. 2 z 7
	- Wspieranie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych - Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki
	CO 3.2 1 z 9
	Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie

CH 1 wszystkie

Cele (kierunki lub działania): Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologii oraz innowacji przez rozwój studiów podyplomowych i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości, szkolenie naukowców, działania służące tworzeniu sieci i nawiązywaniu współpracy partnerskiej między instytucjami szkolnictwa wyższego, ośrodkami i przedsiębiorstwami badawczymi i technologicznymi

Cele strategiczne Działania realizacyjne RSI WP

CS 1 CS 2 CS 3 CH 1	CO 1.1 wszystkie
	CO 1.2 wszystkie
	CO 2.2 wszystkie
	CO 2.3 1 z 7
CH 1	Wzmacnianie prowadzenia działalności B+R i jej efektów w przedsiębiorstwach
	CO 3.1 wszystkie
	CO 3.2 8 z 9
	- Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie - Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy - Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadre naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych - Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów - Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne - Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
CH 1	CO 3.3 wszystkie
	CO 4.2 1 z 3
	Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości
	CO 4.3 wszystkie
CH 1	CH 1 1 z 9
	Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi

Cele (kierunki lub działania): Poprawa konkurencyjności oraz długoterminowej stabilności małych i średnich przedsiębiorstw przez wspieranie zdolności przystosowania się przedsiębiorstw, kadry zarządzającej i pracowników, zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki i wspieranie podmiotów świadczących usługi edukacyjne zorientowane na praktyczne kształcenie lub szkolenie

Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.3 1 z 7
CS 3	Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP
	CO 3.1 wszystkie
	CO 3.2 wszystkie
	CO 3.3 1 z 6
	Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006.

Dokumenty na poziomie krajowym

W projekcie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030, a w szczególności w rozdziale siódmym (Wizja, misja i cele strategiczne RSI WP) odniesiono się również do części dokumentów krajowych. Dokumenty te zostały poddane analizie, co dało możliwość określenia zgodności ich celów (bądź działań) z celami i działaniami RSI WP²⁵.

Najwyższym poziomem zgodności pod względem liczby celów i działań RSI WP z celami analizowanych dokumentów odznaczają się:

- Program Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (omówiona w rozdz. 6.1.).

Niektóre z dokumentów w nieznacznym stopniu odnoszą się swoim zakresem do celów i działań RSI WP. Jest tak w przypadku:

- ✓ Polityki energetycznej Polski do 2040 r.,
- ✓ Mapy Drogowej Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- ✓ Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych do roku 2030,
- ✓ Narodowego Planu Szerokopasmowego,
- ✓ Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego odnosi się do wzrostu jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, o czym również w pewnym stopniu mówi RSI. Zgodność dokumentów jest widoczna w odniesieniu do wszystkich celów strategicznych, jednakże często do ich pojedynczych

²⁵ Analizie poddano następujące dokumenty: Program Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji; Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030; Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (omówiona w rozdz. 6.1.); Projekt Strategii Produktowności 2030; Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030; Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.); Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku; Polityka energetyczna Polski do 2040 r.; Projekt Strategii Sprawne i Nowoczesne Państwo; Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa; Projekt Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych do roku 2030; Narodowy Plan Szerokopasmowy; Projekt Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności; Kierunki i założenia polityki klastrowej w Polsce do 2020 roku. Rekomendacje Grupy roboczej ds. polityki klastrowej; Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym; Fundusze Europejskie dla Rybactwa; Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP.

działań (Tabela 28). Ponadto zauważalny jest związek, jeśli chodzi o pierwszy cel horyzontalny (Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”).

Tabela 28. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030	
Cele (kierunki lub działania): Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 1 z 9
CS 3	Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury
CH 1	CO 3.3 2 z 6 - Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie - Podejmowanie działań w obszarze „nauki obywatelskiej”
	CH 1 1 z 9 - Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 1 z 7
CS 2	Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury
CS 4	CO 2.2 1 z 7
CH 1	Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości
	CO 2.4 1 z 7 Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji
	CO 4.1 wszystkie
	CO 4.2 wszystkie
	CO 4.3 wszystkie
	CH 1 2 z 9 - Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
Cele (kierunki lub działania): Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.1 2 z 9
CS 2	Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo - badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji
CS 3	Wspieranie rozwoju działalności B+R w obszarach poza regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami
	CO 1.2 2 z 7 - Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących” - Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury
	CO 1.3 wszystkie
	CO 2.2 5 z 7

- Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. wirtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji
- Tworzenie i rozwijanie projektów start-upowych
- Wspieranie rozwoju i skalowania firm sektora MŚP
- Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania
- Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości

CO 3.1 wszystkie

CO 3.2 wszystkie

CO 3.3 wszystkie

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku porusza kwestie związane z transportem. Dokument zakłada, m.in. rozwój sektora transportowego, poprawę dostępności transportowej kraju czy utworzenie systemów transportowych na różnych poziomach (regionalny, krajowy, ponadkrajowy). Aspekty te w RSI są przytaczane w sposób pośredni w działaniach drugiego celu operacyjnego oraz w drugim celu horyzontalnym (Transformacja przedsiębiorstw umożliwiające wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki) (Tabela 29).

Tabela 29. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku	
Cele (kierunki lub działania): Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.1 1 z 4 • Wsparcie procesów inwestowania oraz przyciągania inwestorów
Cele (kierunki lub działania): Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
brak odniesień	brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
brak odniesień	brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
brak odniesień	brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.3
CH 2	• Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji
	CO 2.4 1 z 7 • Pobudzanie działań w zakresie skracania łańcuchów dostaw

CH 1 1 z 9	Doskonalenie procesów przemysłowych związanych m.in. z projektowaniem, produkcją, zarządzaniem materiałami i łańcuchem dostaw
CH 2 5 z 7	- Wspieranie przejścia produkcji z linearnej w cyrkularną - Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach - Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ - Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego - Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku.

Program Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji

Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji przyczynia się do realizacji celu, jakim jest umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. W tę tematykę wpisuje się większość celów i działań RSI WP – wszystkie cele operacyjne pierwszego, drugiego i trzeciego celu strategicznego, większość celów operacyjnych czwartego celu strategicznego oraz wszystkie trzy cele horyzontalne (Tabela 30).

Tabela 30. Program Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji

Program Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji	
Cele (kierunki lub działania): Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
	CO 1.1 wszystkie; CO 1.2 wszystkie; CO 1.3 wszystkie; CO 2.1 wszystkie; CO 2.2 wszystkie; CO 2.3 wszystkie; CO 2.4 wszystkie; CO 3.1 wszystkie
	CO 3.2 8 z 9
CS 1	Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie
CS 2	Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy
CS 3	Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych
CS 4	Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów
CH 1	Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne
CH 2	Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia
CH 3	- Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
	CO 3.3 wszystkie
	CO 4.1 wszystkie
	CO 4.2 2 z 4
	- Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości - Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu
	CO 4.3 wszystkie; CH 1 wszystkie; CH 2 wszystkie; CH 3 wszystkie

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Programu Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Prezentowane są w nim trzy cele i są one zgodne z celami i działaniami prezentowanymi w RSI WP (Tabela 31). Dokładniej rzecz ujmując – wszystkie działania każdego z celów strategicznych, jak również wszelkie działania wszystkich celów horyzontalnych RIS WP 2021-2030 znajdują swoje odzwierciedlenie w zapisach KSRR 2030.

Tabela 31. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	
Cele (kierunki lub działania): Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1 CS 2 CS 3 CS 4 CH 1 CH 2 CH 3	CO 1.1 wszystkie; CO 1.2 wszystkie; CO 1.3 wszystkie; CO 2.1 wszystkie; CO 2.2 wszystkie; CO 2.4 wszystkie; CO 3.1 wszystkie; CO 3.2 wszystkie; CO 3.3 wszystkie CO 4.1 4 z 5 - Wzmocnienie poziomu eksportu podkarpackich przedsiębiorstw - Wsparcie eksportu innowacyjnych produktów/ technologii - Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości - Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych CO 4.2 wszystkie; CO 4.3 wszystkie; CH 1 wszystkie CH 2 3 z 7 - Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego - Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii - Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji CH 3 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1 CS 2 CS 3 CS 4 CH 3	CO 1.1 wszystkie; CO 1.2 wszystkie; CO 1.3 wszystkie; CO 2.1 wszystkie; CO 2.2 wszystkie; CO 2.3 wszystkie; CO 2.4 wszystkie; CO 3.1 wszystkie; CO 3.2 wszystkie; CO 3.3 wszystkie; CO 4.1 wszystkie; CO 4.2 wszystkie; CO 4.3 wszystkie; CH 2 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1 CS 4 CH 3	CO 1.2 4 z 7 - Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących” - Wspieranie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych - Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury - Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki CO 4.2 wszystkie; CO 4.3 wszystkie; CH 3 wszystkie

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Strategia Produktywności 2030

Strategia Rozwoju Produktywności, to dokument, z którym RSI WP wykazuje znaczącą spójność (Tabela 32). Strategia produktywności dotyczy wzrostu produktywności gospodarki opartej na danych, neutralnej klimatycznie i o obiegu zamkniętym. Odniesienie tutaj znajdują wszystkie cele i działania RSI, oprócz trzeciego celu horyzontalnego.

Tabela 32. Strategia Produktywności 2030

Strategia Rozwoju Produktywności 2030	
Cele (kierunki lub działania): Wzrost wydajności surowcowej gospodarki	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 1 z 7 Doskonalenie instrumentów identyfikacji nowych kluczowych branż, nisz gospodarczych, czy technologii
Cele (kierunki lub działania): Wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.3 1 z 7 Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji
Cele (kierunki lub działania): Szybki rozwój praktycznego kształcenia przez całe życie	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 2 z 7
CS 3	- Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury - Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki
	CO 3.1 wszystkie
	CO 3.2 4 z 9 - Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie - Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
Cele (kierunki lub działania): Przygotowanie kompetentnych kadr na potrzeby scyfryzowanej gospodarki	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.1 wszystkie
CS 4	CO 3.2 6 z 9
CH 1	- Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie - Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy - Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych

	- Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
CO 4.3 1 z 3	Promowanie i wspieranie współpracy międzynarodowej uczelni, organizacji badawczych
CH 1 2 z 9	- Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych

Cele (kierunki lub działania): Trwałe zwiększenie stopy inwestycji prywatnych

Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.1 2 z 9
CS 2	Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw
CS 3	Wspieranie rozwoju działalności B+R w obszarach poza regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami
	CO 2.1 2 z 4
	- Stymulowanie powstawania i rozwoju parków przemysłowych i technologicznych, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwijanie ich potencjału - Wsparcie procesów inwestowania oraz przyciągania inwestorów
	CO 2.2 5 z 7
	- Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. wirtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji - Tworzenie i rozwijanie projektów start-upowych - Wspieranie rozwoju i skalowania firm sektora MŚP - Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania - Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości
	CO 2.3 2 z 7
	- Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP - Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa
	CO 2.4 3 z 7
	- Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt podnoszących poziom konkurencyjności przedsiębiorstw - Wspieranie opracowywania i wdrażania rozwiązań podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw - Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych
	CO 3.2 1 z 9
	Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia

Cele (kierunki lub działania): Automatyzacja, robotyzacja i cyfryzacja przedsiębiorstw

Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.3 4 z 7
CS 4	Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP
CH 1	- Wspieranie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych - Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki

	Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa
CO 4.1 3 z 5	- Wzmocnienie poziomu eksportu podkarpackich przedsiębiorstw - Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości - Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych
CO 4.2 1 z 4	Wsparcie promocji regionalnych marek na arenie międzynarodowej
CH 1 5 z 9	- Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów - Rozwijanie nowoczesnych metod komunikacji i diagnostyki obiektów przemysłowych - Intensyfikacja opracowywania i wdrażania rozwiązań z zakresu automatyzacji i robotyzacji procesów technologicznych i zarządczych - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych

Cele (kierunki lub działania): Podniesienie jakości zarządzania w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych

Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2. 4 z 7
CS 2	Wspieranie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych
CS 4	Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury
CH 1	- Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki - Wspieranie działań wzmacniających powiązania instytucjonalne (głównie biznesowe) w ramach wspólnych łańcuchów wartości
	CO 2.2 1 z 7
	Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości
	CO 4.1 3 z 5
	- Wsparcie eksportu innowacyjnych produktów/ technologii - Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości - Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych
	CO 4.2 1 z 4
	Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu
	CO 4.3. 1 z 3
	Zwiększanie aktywności regionalnych jednostek naukowo- badawczych w sieciach współpracy i międzynarodowych platformach tematycznych
	CH 1 3 z 9
	- Rozwijanie nowoczesnych metod komunikacji i diagnostyki obiektów przemysłowych - Intensyfikacja opracowywania i wdrażania rozwiązań z zakresu automatyzacji i robotyzacji procesów technologicznych i zarządczych - Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa

Cele (kierunki lub działania): Stymulowanie mechanizmów współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi

Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 5 z 7
CS 2	Wspieranie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych
CS 4	Wzmacnianie współpracy instytucji naukowo-badawczych z biznesem
CH 1	

- Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki
 - Wsparcie sieciowania MŚP
 - Wspieranie działań wzmacniających powiązania instytucjonalne (głównie biznesowe) w ramach wspólnych łańcuchów wartości
- CP 2.2.2 z 7
- Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. wirtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji
 - Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania
- CO 2.3.1 z 7
- Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa
- CO 4.1.3 z 5
- Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości
 - Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych
- CO 4.2.2 z 4
- Wsparcie promocji regionalnych marek na arenie międzynarodowej
 - Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości
 - Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu
- CO 4.3 wszystkie
- CH 1.2 z 9
- Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi
 - Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa

Cele (kierunki lub działania): Wzrost intensywności wykorzystania wiedzy i technologii w gospodarce

Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.1.5 z 9	
CS 2		• Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw
CS 3		• Rozwijanie aktywności B+R jednostek naukowych
CS 4		• Rozwój systemu komercjalizacji wyników prac B+R w jednostkach naukowych
CH 1		• Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo - badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji
		• Wspieranie rozwoju działalności B+R w obszarach poza regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami
	CO 2.2.1 z 7	• Wsparcie inwestycji w budowę infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach
	CO 2.3.1 z 7	• Wzmacnianie prowadzenia działalności B+R i jej efektów w przedsiębiorstwach
	CO 3.2.1 z 9	• Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów
	CO 4.2.1 z 4	• Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości
	CO 4.3 wszystkie	

CH 1 wszystkie	
Cele (kierunki lub działania): Szybki rozwój algorytmicznej gospodarki opartej na danych	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.3 2 z 7
CH 1	- Wspieranie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych - Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki
	CH 1 5 z 9
	- Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów - Rozwijanie nowoczesnych metod komunikacji i diagnostyki obiektów przemysłowych - Intensyfikacja opracowywania i wdrażania rozwiązań z zakresu automatyzacji i robotyzacji procesów technologicznych i zarządczych - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
Cele (kierunki lub działania): Zwiększenie liczby eksporterów, w szczególności na rynkach pozaeuropejskich	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 4.1. wszystkie
CS 4	CO 4.2 wszystkie
	CO 4.3 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Zwiększenie eksportu towarów w obszarze wysokich technologii i kanałami e-commerce	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 4	CO 4.1 2 z 5
	- Wzmocnienie poziomu eksportu podkarpackich przedsiębiorstw - Wsparcie eksportu innowacyjnych produktów/ technologii

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii Produktowności 2030.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Cele i działania RSI WP odnoszą się do Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) w dużym stopniu, jednak miejscami brakuje odniesień. Obszary, gdzie następuje zbieżność to podnoszenie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych, wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy oraz redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne (Tabela 33). Brak odniesień występuje natomiast w obszarze poprawy zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.

Tabela 33. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	
Cele (kierunki lub działania): Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.1 1 z 9
CS 3	Wspieranie procesu transferu wiedzy i technologii
CH 1	CO 1.2 2 z 7
	Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury

	• Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki
CO 3.1 2 z 3	• Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości • Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z systemem edukacji w zakresie kształcenia kadr na wszystkich poziomach edukacji
CO 3.2 3 z 9	• Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie • Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadre naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych • Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
CO 3.3 2 z 6	• Promowanie wartości wiedzy i kreatywności wśród dzieci i młodzieży • Popularyzacja nauki, techniki i innowacji
CH 1 1 z 9	Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
Cele (kierunki lub działania): Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Brak odniesień	Brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.2 5 z 9 • Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie • Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy • Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia • Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych • Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne
Cele (kierunki lub działania): Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Cel strategiczny 3: Rozwój potencjału kadrowego i kultury sprzyjającej podnoszeniu innowacyjności regionu	CO 3.1 2 z 3 • Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości • Rozwijanie systemu monitorowania i analizy trendów w zakresie potrzeb rynku pracy CO 3.2 3 z 9 • Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadre naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych • Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne • Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia CO 3.3 2 z 6

- Promowanie wartości wiedzy i kreatywności wśród dzieci i młodzieży
- Popularyzacja nauki, techniki i innowacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.

Polityka Energetyczna Polski do 2040

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. odnosi się do kwestii stricte związanych z surowcami energetycznymi, sposobem ich wykorzystania. W dokumencie przedstawiono wizję Polski po transformacji energetycznej. RSI WP wpisuje się bezpośrednio w niewielkim stopniu w omawiany dokument (Tabela 34), jednak należy podkreślić, że pośredni i znaczący związek wynika z określenia IS Jakość życia, a w niej podspecjalizacji Energia przyjazna środowisku i dedykowanym jej obszarom wsparcia.

Tabela 34. Polityka energetyczna Polski do 2040

Polityka Energetyczna Polski do 2040	
Cele (kierunki lub działania): Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Brak odniesień	Brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Brak odniesień	Brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Brak odniesień	Brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Rozwój rynków energii	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 1 z 7 • Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”
Cele (kierunki lub działania): Wdrożenie energetyki jądrowej	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Brak odniesień	Brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Rozwój odnawialnych źródeł energii	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Brak odniesień	Brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Brak odniesień	Brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Poprawa efektywności energetycznej	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
Brak odniesień	Brak odniesień

Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo

Cele i działania RSI WP wpisują się dość dobrze w Projekt Strategii Sprawne i Nowoczesne Państwo (Tabela 35). W większości dotyczą podniesienia zaangażowania technologii cyfrowych oraz działań z pierwszego celu horyzontalnego (Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”) w administracji oraz zmian prawnych powodujących wzrost innowacyjności i konkurencyjności. Taki poziom zgodności związany jest z różną tematyką dokumentów.

Tabela 35. Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo

Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo	
Cele (kierunki lub działania): Lepsze prawo	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1 CS 2 CH 3	CO 1.1 3 z 9 - Wzmacnianie działań z zakresu ochrony własności intelektualnej - Rozwój systemu komercjalizacji wyników prac B+R w jednostkach naukowych - Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo - badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji
	CO 1.2 wszystkie
	CO 2.3 1 z 7 Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP
	CO 2.4 3 z 7 - Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt podnoszących poziom konkurencyjności przedsiębiorstw - Wspieranie opracowywania i wdrażania rozwiązań podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw - Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości
	CH 3 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Sprawne instytucje państwowe	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1CH 3	CH 1 1 z 9 Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa CH 3 wszystkie
Cele (kierunki lub działania): Podniesienie sprawności realizacji zadań państwa poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych i zmianę sposobu działania stosownie do możliwości, jakie stwarza technologia	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	CH 1 4 z 9 - Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa - Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
Cele (kierunki lub działania): Efektywne planowanie i wykorzystanie środków finansowych	

Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CH 3	CH 3 wszystkie	
Cele (kierunki lub działania): Zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	CH 1 1 z 9	Wsparcie rozwoju e-administracji oraz cyberbezpieczeństwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii Sprawne i Nowoczesne Państwo.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa dotyczy przede wszystkim polityki rolnej i rozwoju obszarów wiejskich, jednak charakteryzuje się dużą zgodnością z RSI WP pod kątem wzrostu innowacyjności i konkurencyjności, podnoszenia lub zmiany kwalifikacji społeczeństwa oraz przede wszystkim wykorzystaniem technologii ICT, przejściem na gospodarkę o obiegu zamkniętym i skracaniem łańcuchów dostaw (Tabela 36).

Tabela 36. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa		
Cele (kierunki lub działania): Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.4 wszystkie	
CS 4	CO 4.1 wszystkie	
CH 1	CO 4.2 wszystkie	
CH 2	CH 1 2 z 9	- Doskonalenie procesów przemysłowych związanych m.in. z projektowaniem, produkcją, zarządzaniem materiałami i łańcuchem dostaw - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
	CH 2 2 z 7	- Wspieranie przejścia produkcji z linearnej w cyrkularną - Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ
Cele (kierunki lub działania): Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 2	CO 2.2 5 z 7	
CS 3		- Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. wirtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji - Wspieranie rozwoju i skalowania firm sektora MŚP - Wspieranie rozwoju instytucji świadczących usługi podstawowe na rzecz przedsiębiorstw - Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania - Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości
CH 2	CO 2.3 4 z 7	- Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP - Wspieranie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych - Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki - Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji

CO 3.1 wszystkie	
CO 3.2 1 z 9	
Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych	
CO 3.3 wszystkie	
CH 1 2 z 9	
- Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych	
CH 2 2 z 7	
- Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii - Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji	
Cele (kierunki lub działania): Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 4 z 7
CS 2	Wsparanie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych
CS 3	Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury
CH 1	Wsparcie sieciowania MŚP
CH 2	Wspieranie działań wzmacniających powiązania instytucjonalne (głównie biznesowe) w ramach wspólnych łańcuchów wartości
	CO 2.1 2 z 4
	- Tworzenie i rozwijanie stref koncentracji działalności gospodarczej - Zapewnienie podaży terenów inwestycyjnych, przygotowanych do prowadzenia działalności gospodarczej
	CO 2.3
	Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki
	CO 3.1 1 z 3
	Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości
	CO 3.2 4 z 9
	- Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy - Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
	CH 1 3 z 9
	- Wsparanie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
	CH 2
	- Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii - Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa.

Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych do roku 2030

Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych do roku 2030 charakteryzuje wąska tematyka dokumentu opierająca się na kwestiach cyfrowych. W tym przypadku RSI WP jest zgodne z omawianym

dokumentem pod względem pierwszego celu horyzontalnego (Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”) (Tabela 37)²⁶.

Tabela 37. Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych do roku 2030

Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych do roku 2030	
Cele (kierunki lub działania): Wzmocnienie zarządzania rozwojem kompetencji cyfrowych	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3 CH 1	CO 3.2 2 z 9 - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych Działanie CH 1 5 z 9 - Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów - Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi - Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
Cele (kierunki lub działania): Rozwój edukacji cyfrowej	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3 CH 1	CO 3.2 2 z 9 - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych Działanie CH 1 2 z 9 - Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
Cele (kierunki lub działania): Zapewnienie każdemu możliwości rozwoju kompetencji cyfrowych	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3 CH 1	CO 3.2 2 z 9 - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia - Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych Działanie CH 1 4 z 9 - Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów - Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
Cele (kierunki lub działania): Wsparcie kompetencji cyfrowych na rynku pracy	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3	CO 3.2 2 z 9

²⁶ Zgodność ta zaznacza się w przypadku czterech działań pierwszego celu horyzontalnego RSI WP 2021-2030.

CH 1	- Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia
	Działanie CH 1 3 z 9
	- Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych do roku 2030.

Narodowy Plan Szerokopasmowy

Narodowy Plan Szerokopasmowy to następny dokument, który tematycznie jest dość wąski, ponieważ omawia zagadnienie powszechnego szerokopasmowego dostępu do Internetu o wysokiej jakości. Tu również wyłącznie pierwszy cel horyzontalny RSI WP (Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”) wpisuje się w założenia przedstawione w Narodowym Planie Szerokopasmowym (Tabela 38)²⁷.

Tabela 38. Narodowy Plan Szerokopasmowy

Narodowy Plan Szerokopasmowy	
Cele (kierunki lub działania): Zapewnienie ultraszybkiego dostępu do internetu wszystkim gospodarstwom domowym w kraju	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	Działanie CH 1 2 z 9 - Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
Cele (kierunki lub działania): Gigabitowy dostęp do internetu w miejscach stanowiących główną siłę napędową rozwoju społeczno-gospodarczego	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	Działanie CH 1 3 z 9 - Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów - Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa
Cele (kierunki lub działania): Zapewnienie dostępu do sieci 5G dla lepszej łączności bezprzewodowej i nowych rozwiązań technologicznych	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	Działanie CH 1 2 z 9 - Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych
Cele (kierunki lub działania): Zapewnienie bezpieczeństwa i prywatności w sieci 5G	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	Działanie CH 1 1 z 9 Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa
Cele (kierunki lub działania): Udostępnienie widma radiowego na potrzeby sieci 5G w Polsce	

²⁷ Zgodność ta zaznacza się w przypadku czterech działań pierwszego celu horyzontalnego RSI WP 2021-2030.

Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	Działanie CH 1 1 z 9 Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych
Cele (kierunki lub działania): Stworzenie otoczenia instytucjonalno-prawnego dla efektywnego wdrożenia sieci 5G w Polsce	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	Działanie CH 1 1 z 9 Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Narodowego Planu Szerokopasmowego.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności jest jeszcze projektem, lecz już przywiązuje się do niego uwagę, głównie ze względu na znaczące środki, jakie są możliwe do zagospodarowania. Dotyczyć mają one przede wszystkim prorozwojowych, przyszłościowych inwestycji. Jest to więc szansa dla podkarpackiej gospodarki. Jedynym celem RSI WP, dla którego brak odniesień w projekcie KPO jest trzeci cel horyzontalny (Tabela 39). Warto również dodać, że w KPO zdefiniowano dwa obszary, dla których nie znaleziono żadnych odniesień, a mianowicie „ponadregionalny charakter polityki” i „długookresowość polityki klastrowej”.

Tabela 39. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	
Cele (kierunki lub działania): Jakościowy, innowacyjny rozwój gospodarki prowadzący do zwiększenia jej produktywności, uwzględniający transformację cyfrową kraju i społeczeństwa	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.1 7 z 9
CS 2	Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw
CS 3	Profesjonalizacja usług ośrodkowi innowacyjności i zwiększanie ich potencjału
CS 4	Wspieranie procesu transferu wiedzy i technologii
CH 1	Wspieranie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw
CH 2	- Rozwijanie aktywności B+R jednostek naukowych - Rozwój systemu komercjalizacji wyników prac B+R w jednostkach naukowych - Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo - badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji
	CO 1.2 wszystkie
	CO 1.3 wszystkie
	CO 2.1 wszystkie
	CO 2.2 2 z 7
	- Wspieranie rozwoju i skalowania firm sektora MŚP - Wsparcie inwestycji w budowę infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach
	CO 2.3 5 z 7
	- Wzmacnianie prowadzenia działalności B+R i jej efektów w przedsiębiorstwach - Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP - Tworzenie i rozwój spółek spin-off i spin-out - Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji - Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa

	CO 2.4 2 z 7 - Pobudzanie działań w zakresie skracania łańcuchów dostaw - Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości CO 3.1 wszystkie CO 3.2 3 z 9 - Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych¹⁸⁴) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie - Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadre naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych - Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia CO 4.1 1 z 5 - Wsparcie eksportu innowacyjnych produktów/ technologii CO 4.2 1 z 4 - Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości CO 4.3 wszystkie CH 1 wszystkie CH 2 4 z 7 - Wspieranie przejścia produkcji z linearnej w cyrkularną - Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach - Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego - Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Cele (kierunki lub działania): Zielona transformacja gospodarki oraz rozwój zielonej, inteligentnej mobilności	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 2 CH 2	CO 2.3 1 z 7 Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji C.H. 2 1 z 7 Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Cele (kierunki lub działania): Wzrost kapitału społecznego i jakości życia, w szczególności poprzez zapewnienie poprawy stanu zdrowia obywateli oraz wyższej jakości edukacji i kompetencji dostosowanych do potrzeb nowoczesnej gospodarki	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 3 CH 1	CO 3.1 wszystkie CO 3.3 1 z 6 - Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie CH 1 4 z 9 - Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów - Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa - Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Krajowego Planu Odbudowy

Kierunki i założenia polityki klastrowej w Polsce do 2020 roku. Rekomendacje Grupy roboczej ds. polityki klastrowej

Cele i działania określone w RSI WP wpisują się również w „Kierunki i założenia polityki klastrowej w Polsce do 2020 roku. Rekomendacje Grupy roboczej ds. polityki klastrowej” (Tabela 40). Tematycznie dokument ten obejmuje wąski zakres, aczkolwiek w pewnej mierze wpisuje się on w aspekty poruszane w RSI WP, ponieważ dotyczy kwestii związanych z rozwojem klastrów. Dokumenty są spójne pod względem pierwszego, drugiego oraz czwartego celu strategicznego. Jednakże w przypadku niektórych celów polityki klastrowej nie ma widocznej spójności pomiędzy niniejszym dokumentem a RSI WP. Brak odniesień w RSI WP występuje w trzech na osiem celów analizowanego dokumentu.

Tabela 40. Kierunki i założenia polityki klastrowej w Polsce do 2020 roku. Rekomendacje Grupy roboczej ds. polityki klastrowej

Kierunki i założenia polityki klastrowej w Polsce do 2020 roku. Rekomendacje Grupy roboczej ds. polityki klastrowej	
Cele (kierunki lub działania): Dopasowanie wsparcia względem poziomu rozwoju klastra	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 1 z 7
	Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”
	CO 1.3 2 z 3
	- Aktywizacja oraz poszerzanie grona uczestników procesu przedsiębiorczego odkrywania 1.3. - Doskonalenie instrumentów identyfikacji nowych kluczowych branż, nisz gospodarczych, czy technologii 1.3.
Cele (kierunki lub działania): Wsparcie publiczne na szczeblu krajowym i regionalnym	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 1 z 7
	Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury
CS 2	CO 2.2 1 z 7
	Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości
Cele (kierunki lub działania): Dwutorowa polityka klastrowa – podejście podmiotowe i funkcjonalne	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CS 1.2 1 z 7
	Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”
Cele (kierunki lub działania): Elastyczność linii demarkacyjnej szczebla wsparcia oraz źródła finansowania	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 1 z 7
	Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”
	CO 2.2 1 z 7
CS 2	Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania
	CO 2.3 1 z 7
	Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP
	CO 2.4 1 z 7
	Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości
Cele (kierunki lub działania): Ponadregionalny charakter polityki	

Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 4	CS 4.1 1 z 5	Wsparcie rozwoju poziomu internacjonalizacji działalności klastrów
Cele (kierunki lub działania): Długookresowość polityki klastrowej		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 1 z 7	Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”
Cele (kierunki lub działania): Budowa kapitału społecznego wokół idei kooperacji i idei klasteringu		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 1 CS 3	CO 1.2 4 z 7	- Wspieranie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych - Wzmacnianie współpracy instytucji naukowo-badawczych z biznesem - Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury
		- Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki - Wsparcie sieciowania MŚP - Wspieranie działań wzmacniających powiązania instytucjonalne (głównie biznesowe) w ramach wspólnych łańcuchów wartości
CS 4	CO 4.1 2 z 5	- Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości - Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych
	CO 4.2 1 z 4	Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości
	CO 4.3 3 z 3 wszystkie	

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Kierunków i założeń polityki klastrowej w Polsce do 2020 roku. Rekomendacje Grupy roboczej ds. polityki klastrowej.

Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

Dokument Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym ma charakter przygotowawczy w zakresie prawno-informacyjno-badawczym działania służące wdrażaniu działań GOZ przez różne podmioty. Dlatego ew. silne związki między działaniami zapisanymi w RSI WP a analizowanym dokumentem są bardzo rzadkie (Tabela 41). Wprawdzie lista działań określonych w Mapie Drogowej Transformacji, w których trudno doszukać się bezpośrednich relacji z RSI WP jest długa, to co do zasady, RSI WP jest zbieżna z ogólną polityką zmierzającą do rozwoju gospodarki obiegu zamkniętego. Istotne będzie zaangażowanie organizacji z województwa podkarpackiego w liczne działania promocyjno-informacyjne, ale również biznesowe organizowane na poziomie krajowym.

Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym porusza wąski zakres tematyczny, ponieważ omawia możliwe ścieżki rozwoju systemu gospodarki w obiegu zamkniętym w Polsce. Zgodność działań²⁸ niniejszego dokumentu z celami i działaniami RSI WP opiera się na drugim celu horyzontalnym RSI (Transformacja przedsiębiorstw umożliwiającą wdrażanie rozwiązań z zakresu

²⁸ W dokumencie, pt. „Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym” zaprezentowano listę 41 działań (nie celów) i to one zostały poddane analizie.

GOZ, w tym w obszarze biogospodarki). Nawiązuje on w sposób bezpośredni do treści umieszczonych w Mapie Drogowej Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym²⁹.

Tabela 41. Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	
Cele (kierunki lub działania): Kampania informacyjna na temat korzyści, jakie wynikają dla wizerunku przedsiębiorcy ze stosowania EPR	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego • Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji
Cele (kierunki lub działania): Kampania informacyjna w celu upowszechniania wśród konsumentów i producentów wiedzy na temat przeciwdziałania marnowaniu żywności	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji
Cele (kierunki lub działania): Opracowanie koncepcji systemu zachęt i obowiązków dla przedsiębiorców w celu przeciwdziałania marnotrawstwu żywności	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji
Cele (kierunki lub działania): Kampania społeczna na temat wzorców zrównoważonej konsumpcji	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji
Cele (kierunki lub działania): Analiza potencjału podaży biomasy na poziomie krajowym i regionalnym, poprzedzona opracowaniem odpowiedniej metodyki	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ
Cele (kierunki lub działania): Identyfikacja priorytetów badań, rozwoju i innowacji (B+R+I) dla rozwoju biogospodarki w Polsce	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ
Cele (kierunki lub działania): Identyfikacja lokalnych łańcuchów wartości	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ
Cele (kierunki lub działania): Kampania informacyjna dla rolników w celu poszerzenia ich wiedzy i ukierunkowania ich działań na GOZ	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego • Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji
Cele (kierunki lub działania): Kampania informacyjna na temat zasady kaskadowego wykorzystania biomasy	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji • Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ
Cele (kierunki lub działania): Kampania informacyjna na temat produktów wytworzonych z biomasy	

²⁹ Zgodność ta zaznacza się w przypadku pięciu działań opisanych w Mapie Drogowej Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i nawiązuje do trzech działań drugiego celu horyzontalnego RSI WP 2021-2030.

Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji • Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ
Cele (kierunki lub działania): Powołanie grupy roboczej z przedsiębiorcami w celu opracowania koncepcji i utworzenia klastra rozwoju biogospodarczego	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach
Cele (kierunki lub działania): Opracowanie koncepcji ekosystemu wsparcia dla przedsiębiorstw działających w oparciu o modele biznesowe GOZ	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach
Cele (kierunki lub działania): Opracowanie wytycznych dla zwiększania roli GOZ w klastrach gospodarczych w zakresie obiegu surowców i odpadów z poszczególnych sektorów przemysłu, w tym przemysłu przetwórczego	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach
Cele (kierunki lub działania): Powołanie Krajowej Inteligentnej Specjalizacji ds. GOZ	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach
Cele (kierunki lub działania): Opracowanie systemu zachęt dla uczelni do wprowadzania do programów badawczych i nauczania zagadnień dotyczących GOZ	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	• Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Mapy Drogowej Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

Fundusze Europejskie dla Rybactwa

Projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Rybactwa ze względu na swój specyficzny charakter dotyczy zagadnień sprofilowanych pod kątem rybołówstwa, rybactwa czy działalności związanej z przetwórstwem spożywczym. Pomimo wąskiego charakteru dokumentu, można wskazać na jego bezpośrednie powiązania z RSI WP na poziomie celów i działań (Tabela 42), a ponadto należy zauważyć, że:

- program podkreśla zaangażowanie i znaczenie takich podmiotów, jak Lokalne Grupy Działania, których rola jest także znacząca w RSI WP w ramach funkcjonowania regionalnego systemu innowacji,
- program podejmuje zagadnienia związane pośrednio i bezpośrednio z inteligentną specjalizacją Jakość życia, w tym m.in. kwestie dotyczące zdrowej żywności, adaptacji do zmian klimatu czy turystyki zrównoważonej.

Tabela 42. Fundusze Europejskie dla Rybactwa

Fundusze Europejskie dla Rybactwa	
Cele (kierunki lub działania): Wzmocnienie działalności połowowej zrównoważonej pod względem gospodarczym, społecznym i środowiskowym	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.1. 1 z 8
CS 2	Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw
CS 3	CO 2.3 1 z 7
	Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki
	CO 3.2 1 z 9
	Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
Cele (kierunki lub działania): Zwiększenie efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO2 poprzez wymianę lub modernizację silników statków rybackich	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
brak odniesień	brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Propagowanie dostosowania zdolności połowowej do uprawnień do połowów w przypadkach trwałego zaprzestania działalności połowowej i przyczynianie się do zapewnienia odpowiedniego poziomu życia w przypadkach tymczasowego zaprzestania działalności połowowej	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
brak odniesień	brak odniesień
Cele (kierunki lub działania): Wspieranie skutecznej kontroli i egzekwowania w zakresie rybołówstwa, w tym zwalczania połowów NNN, a także wiarygodnych danych na potrzeby podejmowania decyzji w oparciu o wiedzę.	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	CH 1 2 z 9
	- Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych - Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi
Cele (kierunki lub działania): Przyczynianie się do ochrony i odbudowy wodnej różnorodności biologicznej i ekosystemów wodnych	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 2	CH 2 1 z 7
	Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji
Cele (kierunki lub działania): Propagowanie zrównoważonej działalności w zakresie akwakultury, w szczególności zwiększanie konkurencyjności produkcji akwakultury przy zapewnieniu, aby działalność ta była zrównoważona środowiskowo w perspektywie długoterminowej.	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.1. 1 z 8
CS 2	Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw
CS 3	CO 2.3 1 z 7
CH 2	Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki
	CO 3.2 1 z 9
	Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych
	CH 2 2 z 7
	- Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego - Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji
Cele (kierunki lub działania): Propagowanie wprowadzania do obrotu, jakości i wartości dodanej produktów rybołówstwa i akwakultury, a także przetwarzania tych produktów	

Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 1 z 7	
CS 2	Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”	
CH 2	CO 2.3 1 z 7	
	Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki	
	CH 2 1 z 7	
	Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji	
Cele (kierunki lub działania): Sprzyjanie zrównoważonej niebieskiej gospodarce w obszarach przybrzeżnych, wyspiarskich i śródlądowych oraz wspieranie zrównoważonego rozwoju społeczności rybackich i sektora akwakultury		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
CS 1	CO 1.2 1 z 7	
CH 2	Wspieranie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych	
	CH 2 5 z 7	
	- Wspieranie przejścia produkcji z linearnej w cyrkularną - Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ - Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego - Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii - Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji	
Cele (kierunki lub działania): Wzmocnienie zrównoważonego zarządzania morzami i oceanami poprzez propagowanie wiedzy o morzu, nadzoru morskiego lub współpracy straży przybrzeżnej		
Cele strategiczne RSI WP		Działania realizacyjne RSI WP
brak odniesień		brak odniesień

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz projektu programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa.

Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Omawiana Strategia została opracowana w 2013 roku i wkrótce jej ważność dobiegnie końca. Bazując na zapisach tego dokumentu, należy podkreślić, że zarówno IS Lotnictwo i kosmonautyka, jak i IS Informacja i Telekomunikacja mogą wspierać cele związane z obronnością państwa (w zakresie rozwoju przemysłu oraz technologii podnoszących poziom obronności kraju). Spośród celów strategicznych, to cel o wymiarze horyzontalnym 1 zawiera bezpośrednio powiązane działanie z celami omawianej Strategii, tj. Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa (Tabela 43).

Tabela 43. Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	
Cele (kierunki lub działania): Cel 2. Umocnienie zdolności państwa do obrony	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa
Cele (kierunki lub działania): Cel 5. Tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego	
Cele strategiczne RSI WP	Działania realizacyjne RSI WP
CH 1	CH 1 1 z 9
	Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.

Podsumowując, po analizie szeregu dokumentów zarówno na poziomie unijnym, jak i krajowym, można dojść do wniosku, iż poziom zgodności celów i działań RSI WP z celami analizowanych dokumentów w głównej mierze zależy od stopnia szczegółowości i tematyki, którą poruszają omawiane dokumenty. Jeśli chodzi o dokumenty skupiające się na dość wąskim zagadnieniu problematyczne okazało się znalezienie w niektórych z nich odniesień do RSI WP, co wynika ze specyfiki zarówno RSI WP, jak i analizowanych dokumentów. Niemniej jednak pozytywnie należy ocenić wysoką zgodność poszczególnych celów i działań RSI WP z celami dokumentów krajowych poruszających wszelakie istotne kwestie z punktu widzenia rozwoju kraju. Ponadto warto podkreślić, iż RSI WP w znacznym stopniu wpisuje się przede wszystkim w najważniejsze dokumenty krajowe związane z rozwojem, jakimi są Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Taki poziom zgodności celów i działań RSI WP z najważniejszymi krajowymi dokumentami daje możliwość szerokich działań rozwojowych.

6.4. Ocena zgodności celów i działań ze Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy cele i działania służące ich realizacji wskazane w projekcie RSI WP są zgodne z zapisami Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak, cele i działania służące ich realizacji wskazane w projekcie RSI WP są w pełni zgodne z zapisami Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Nie zidentyfikowano zapisów wykluczających się, a wszystkie cele i działania znajdują bezpośrednie lub pośrednie odzwierciedlenie w Strategii regionu.

Analiza

W ramach analizy zgodności zapisów projektu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego z zapisami Strategii rozwoju województwa Podkarpackie 2030 dokonano porównania treści i założeń zapisanych w celach strategicznych, operacyjnych i działaniach RSI WP z zapisami poszczególnych priorytetów Strategii Podkarpackie 2030 (Tabela 44).

Poziom spójności pomiędzy oboma dokumentami należy ocenić jako bardzo wysoki. Wszystkie cele strategiczne, cele operacyjne oraz wynikające z nich działania RSI WP znajdują odzwierciedlenie (pośrednie lub bezpośrednie) w zapisach w Strategii rozwoju województwa. Najsilniej reprezentowany ze Strategii Podkarpackie 2030 jest cel *Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa*, spośród którego najważniejszym dla RSI WP priorytetem jest priorytet pn. *Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie*.

Tabela 44. Spójność celów strategicznych i działań RSI WP z zapisami Strategii rozwoju województwa Podkarpackie 2030

Cel strategiczny RSI WP	Działania RSI WP / komentarz	Priorytet Strategii Podkarpackie 2030
cel strategiczny 1.: Rozwijanie i wzmacnianie regionalnego systemu innowacji	- wszystkie działania z celu operacyjnego 1.1. <i>Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce,</i> - największa zgodność działań występuje z priorytetem <i>Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie.</i>	- Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę - Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie
	wszystkie działania z celu operacyjnego 1.2. <i>Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji.</i>	Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie

Cel strategiczny RSI WP	Działania RSI WP / komentarz	Priorytet Strategii Podkarpackie 2030
	- wszystkie działania z celu operacyjnego 1.3. <i>Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO)</i>, - największa zgodność działań występuje z priorytetem <i>Inteligentne specjalizacje województwa</i>.	- Inteligentne specjalizacje województwa - Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę
cel strategiczny 2.: Wzrost innowacyjności i konkurencyjności podkarpackich przedsiębiorstw	- wszystkie działania z celu operacyjnego 2.1. <i>Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (pośrednio lub bezpośrednio)</i>, - wszystkie działania z celu operacyjnego 2.2. <i>Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (pośrednio lub bezpośrednio)</i>, - wszystkie działania z celu operacyjnego 2.3. <i>Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (pośrednio lub bezpośrednio)</i>, - wszystkie działania z celu operacyjnego 2.4. <i>Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw (pośrednio lub bezpośrednio)</i>, - największa zgodność działań występuje pomiędzy wskazanym priorytetem a działaniami określonymi w celach 2.2, 2.3 i 2.4.	Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie
cel strategiczny 3.: Rozwój potencjału kadrowego i kultury sprzyjającej podnoszeniu innowacyjności regionu	- wszystkie działania z celu operacyjnego 3.1. <i>Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy</i> odpowiadają pośrednio lub bezpośrednio działaniom zapisanym we wszystkich wymienionych priorytetach, - największa zgodność działań zapisanych w tym celu występuje z priorytetem <i>Edukacja</i>. - wszystkie działania z celu operacyjnego 3.2. <i>Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji</i> odpowiadają pośrednio lub bezpośrednio działaniom zapisanym we wszystkich wymienionych priorytetach, - największa zgodność działań zapisanych w tym celu występuje z priorytetem <i>Edukacja</i>. - działania z celu operacyjnego 3.3. <i>Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych</i> odpowiadają najsilniej zapisom priorytetu <i>Inteligentne specjalizacje województwa</i>, - w pozostałych przypadkach powiązania są bardziej o charakterze pośrednim.	- Edukacja - Rynek pracy - Inteligentne specjalizacje województwa - Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę - Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie - Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny

Cel strategiczny RSI WP	Działania RSI WP / komentarz	Priorytet Strategii Podkarpackie 2030
cel strategiczny 4.: Stymulowanie rozwoju umiędzynarodowienia gospodarki oraz korzystnego udziału w globalnych łańcuchach wartości	- wszystkie działania z celu operacyjnego 4.1. <i>Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw</i> odpowiadają w sposób bezpośredni lub pośredni zapisom wskazanego priorytetu (w jego dwóch celach szczegółowych), - część działań z celu operacyjnego 4.2. <i>Promocja gospodarcza regionu</i> odpowiada zapisom wskazanego priorytetu. - wszystkie działania z celu operacyjnego 4.3. <i>Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowo-badawczych</i> odpowiadają zapisom wskazanego priorytetu.	- Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie - Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę
cel strategiczny horyzontalny 1.: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”	wszystkie działania z celu odpowiadają pośrednio lub bezpośrednio działaniom zapisanym zwłaszcza w priorytecie <i>Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie</i> w Strategii Podkarpackie 2030.	- Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie - Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych
cel strategiczny horyzontalny 2.: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiającą wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	spójność widoczna bardziej na poziomie celów niż konkretnych działań (pośrednio wszystkie działania odpowiadają celowi zapisanemu w Strategii Podkarpackie 2030).	Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego)
cel strategiczny horyzontalny 3.: Doskonalenie instrumentów monitorowania postępów wdrażania polityki proinnowacyjnej oraz funkcjonowania regionalnego ekosystemu innowacji, w tym identyfikowania wąskich gardeł dyfuzji innowacji	spójność ze Strategią Podkarpackie 2030 w zakresie monitorowania celów i działań zbieżnych z ww. dokumentem.	nie dotyczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP oraz Strategii rozwoju województwa Podkarpackie 2030.

6.5. Ocena spójności wewnętrznej

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy projekt RSI WP jest wewnętrznie spójny, czytelny, logicznie powiązany oraz napisany zrozumiałym językiem?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak. Projekt jest wewnętrznie spójny, czytelny i logicznie powiązany. Projekt został również napisany zrozumiałym językiem, choć warto wskazać w tym zakresie na kilka punktów, których poprawa podniesie wartość dokumentu.

Analiza

Na ocenę wewnętrznej spójności i logicznych powiązań wewnątrz projektu RSI WP składają się następujące elementy:

- ocena spójności celów i działań z wizją (rozdział 6.6.),
- ocena zgodności między diagnozą a analizą SWOT i celami (rozdział 6.7),
- ocena horyzontalnej spójności celów operacyjnych (rozdział 6.8).

Szczegółowa analiza została przedstawiona w poszczególnych rozdziałach, jednak na ich podstawie można wyciągnąć wniosek o generalnej wewnętrznej spójności projektu oraz o logicznych powiązaniach pomiędzy jego poszczególnymi elementami.

W zakresie zrozumiałości języka używanego w projekcie RSI WP i czytelności dokumentu, należy odnieść się do następujących kwestii:

- **stylistyka i poprawność językowa** – generalnie należy uznać, że projekt strategii został napisany językiem poprawnym, zarówno stylistycznie, jak i interpunkcyjnie oraz ortograficznie. W opinii ewaluatora poprawy wymagają jednak, takie elementy jak:
 - sposób zapisu wyrazów dwuczłonowych z łącznikiem (np. społeczno-gospodarczy pisany w dokumencie w sposób niepoprawny ze spacjami),
 - sposób zapisu łączenia międzywyrazowego, np. na stronie 138 dokumentu w opisie sekcji i działów PKD powinny zostać zastosowane myślniki (oddzielone od wyrazów spacjami),
 - sposób zapisu źródeł (np. pod tabelami) – rekomendowana zmiana na „Źródło: opracowanie własne.”;
 - sposób zapisu źródeł w przypisach dolnych – rekomendowane jest ujednolicenie zapisów (np. na stronach 86-87 raz podawane są pełne nazwy źródeł wraz z autorami, innym razem stosowany jest zapis skrótowy);

- sposób zapisu liczebników porządkowych – w dokumencie zdarza się, że zapisane są one bez kropek – np. w tabeli na stronie 109.
- **uwagi techniczne** – ta część uwag powinna zostać poprawiona podczas ostatecznej redakcji dokumentu i dotyczy aspektów niezwiązanych z poprawnością językową, a z estetyką i czytelnością dokumentu:
 - w dokumencie występują niepotrzebne spacje – np. pomiędzy przypisem a kropką;
 - w dokumencie występują podwójne spacje;
 - rekomendowane jest ujednolicenie niektórych zapisów – np. rok a r. (nie ma w wykazie skrótów);
 - poprawa czytelności wykresów i schematów – np. rysunek 34 na stronie 126;
 - sposób zapisu podpisów do elementów graficznych – np. „rysunek” zapisywany jest zarówno z kropką, jak i bez po liczebniku.

6.6. Ocena spójności celów i działań z wizją

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy cele i działania przedstawione w RSI WP są spójne ze wskazaną wizją?

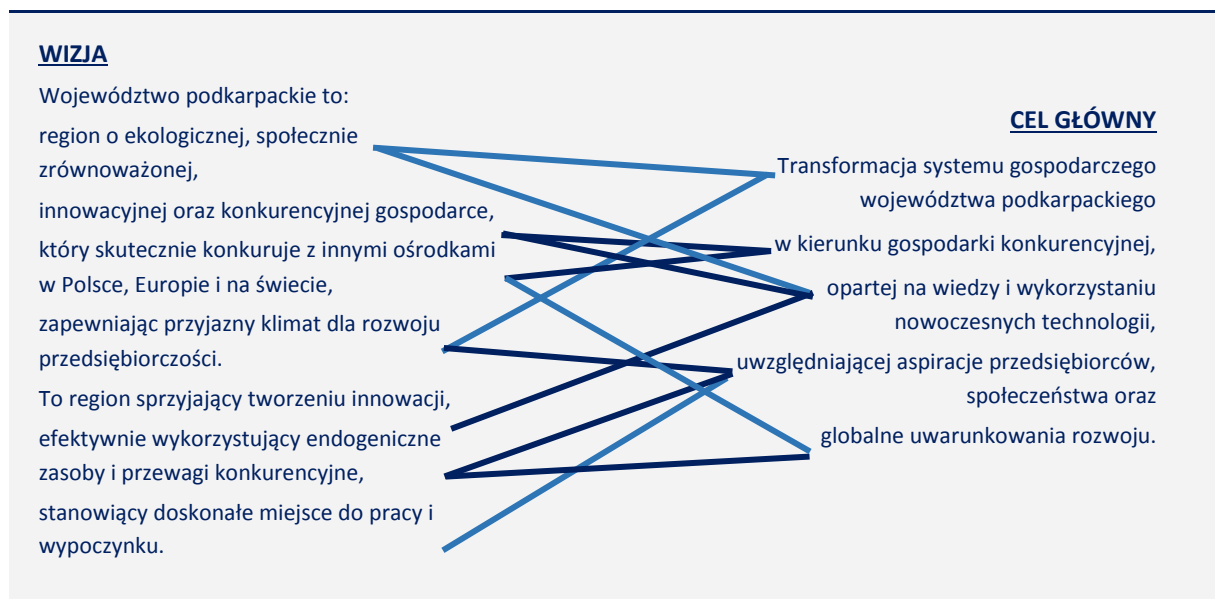
Syntetyczna odpowiedź:

Tak, zarówno cel główny, jak i cele strategiczne i horyzontalne są spójne ze wskazaną wizją. Powiązania występują zarówno w układzie wertykalnym (wizja-cel; wizja-działania), jak również horyzontalnie (cel-cel).

Analiza

Przeprowadzona analiza wykazała liczne powiązania pomiędzy wizją a celem głównym (Rysunek 3). Tematy takie, jak: innowacyjna gospodarka czy nowoczesne technologie podejmowane są zarówno w wizji, jak i w celu głównym. Dodatkowo, w obu częściach strategii zwrócono uwagę na konkurencyjność regionu – zarówno w skali krajowej, jak i globalnej. W wizji, jak i celu głównym można również odnaleźć liczne zapisy dotyczące sfery społecznej – społecznie zrównoważona gospodarka, tworzenie wysokiej jakości przestrzeni do pracy i życia czy uwzględnianie aspiracji społeczeństwa. Sformułowana w celu głównym transformacja systemu gospodarczego koresponduje z wizją regionu o ekologicznej i społecznie zrównoważonej gospodarce, efektywnie wykorzystującej endogeniczne zasoby i przewagi konkurencyjne. W obu elementach strategii odnaleźć można również kompleksowe podejście do programowania rozwoju – zarówno w przypadku wizji, jak i celu głównego wskazywane są endogeniczne czynniki rozwoju, a także globalne przemiany i uwarunkowania.

Rysunek 3. Zgodność wizji rozwoju i celu głównego RSI WP

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

Zgodność z wizją widoczna jest także na poziomie celów strategicznych i horyzontalnych. Wszystkie cele (strategiczne i horyzontalne) odnoszą się do przynajmniej jednego z elementów wizji (Tabela 45). Najszerzej z wizją powiązane są cel strategiczny CS3. oraz cel horyzontalny CH2. Cele te wykazują spójność zarówno z elementami wizji traktującymi o innowacjach, jak i o konkurencyjności, tworzeniu przyjaznych miejsc pracy i rozwoju przedsiębiorczości. Najmniej spójności wykazuje cel strategiczny CS4. oraz cel horyzontalny CH3. Taki stan rzeczy wynika jednak ze stosunkowo wąskiej i specyficznej tematyki obu celów (umiędzynarodowienie gospodarki oraz monitoring wdrażania innowacji).

Tabela 45. Spójność celów strategicznych i horyzontalnych z wizją

Cel strategiczny	Elementy wizji na jakie oddziałuje
CS1. Rozwijanie i wzmocnienie regionalnego systemu innowacji	„region (...) o innowacyjnej oraz konkurencyjnej gospodarce” „region sprzyjający tworzeniu innowacji”
CS2. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności podkarpackich przedsiębiorstw	„region (...) o innowacyjnej oraz konkurencyjnej gospodarce” „który skutecznie konkuruje z innymi ośrodkami w Polsce, Europie i na świecie”
CS3. Rozwój potencjału kadrowego i kultury sprzyjającej podnoszeniu innowacyjności regionu	„region o (...), społecznie zrównoważonej (...) gospodarce” „efektywnie wykorzystujący endogeniczne zasoby i przewagi konkurencyjne” „stanowiący doskonałe miejsce do pracy i wypoczynku”
CS4. Stymulowanie rozwoju umiędzynarodowienia gospodarki oraz korzystnego udziału w globalnych łańcuchach wartości	„który skutecznie konkuruje z innymi ośrodkami w Polsce, Europie i na świecie”
Cel horyzontalny	Elementy wizji na jakie oddziałuje
CH1. Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”	„region (...) o innowacyjnej oraz konkurencyjnej gospodarce” „zapewniając przyjazny klimat dla rozwoju przedsiębiorczości”
CH2. Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	„zapewniając przyjazny klimat dla rozwoju przedsiębiorczości” „efektywnie wykorzystujący endogeniczne zasoby i przewagi konkurencyjne” „stanowiący doskonałe miejsce do pracy i wypoczynku”
CH3. Doskonalenie instrumentów monitorowania postępów wdrażania polityki proinnowacyjnej oraz funkcjonowania regionalnego ekosystemu innowacji, w tym identyfikowania wąskich gardeł dyfuzji innowacji	„efektywnie wykorzystujący endogeniczne zasoby i przewagi konkurencyjne”

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

Spójność została także zbadana pomiędzy wizją i działaniami służącymi realizacji celów operacyjnych (Tabela 46). Zdecydowana większość działań jest pośrednio bądź bezpośrednio powiązana z wizją. Ze wszystkich 87 sformułowanych działań 15 zachowuje neutralność w stosunku do wizji. W ich przypadku nie zachodzi spójność, jednak nie oznacza to że są one błędne bądź sprzeczne z wizją – dotyczą one zagadnień, które nie zostały poruszone w wizji, jednak również mają pozytywny wpływ na regionalny SI. Największą spójność z wizją wykazały cele operacyjne 2.1., 2.2., 2.3., 3.3., 4.2. oraz 4.3. W ich przypadku wszystkie zapisane działania wykazują spójność z wizją. Jedynym celem którego działania nie wykazały spójności z wizją jest cel horyzontalny 3. Brak spójności wynika jednak z jego charakteru. Ma on charakter poglądowy i dotyczy on monitoringu i wdrażania RSI, dlatego wśród jego działań nie można wskazać szczegółowej spójności z wizją.

Tabela 46. Relacje działań z wizją rozwoju RSI WP

Cele operacyjne i działania	Relacja z wizją
Cel: 1.1 Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce	
1. Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw	
2. Profesjonalizacja usług ośrodków innowacyjności i zwiększanie ich potencjału	
3. Wsparcie procesu transferu wiedzy i technologii	
4. Wsparcie transferu standardów funkcjonowania pomiędzy dużymi przedsiębiorstwami a MŚP, wymiany dobrych praktyk i wiedzy oraz partnerskiego kreowania innowacji na rzecz rozwoju mniejszych firm i polonizacji dostaw	
5. Wzmacnianie działań z zakresu ochrony własności intelektualnej	
6. Rozwijanie aktywności B+R jednostek naukowych	
7. Rozwój systemu komercjalizacji wyników prac B+R w jednostkach naukowych	
8. Wsparcie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo-badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji	
9. Wsparcie rozwoju działalności B+R w obszarach poza regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami	
Cel: 1.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji	
10. Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”	
11. Wsparcie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych	
12. Wzmacnianie współpracy instytucji naukowo-badawczych z biznesem	
13. Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury	
14. Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki	
15. Wspieranie sieciowania MŚP	
16. Wsparcie działań wzmacniających powiązania instytucjonalne (głównie biznesowe) w ramach wspólnych łańcuchów wartości	
Cel: 1.3 Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO)	
17. Aktywizacja oraz poszerzanie grona uczestników procesu przedsiębiorczego odkrywania	
18. Doskonalenie instrumentów identyfikacji nowych kluczowych branż, nisz gospodarczych, czy technologii	
19. Wsparcie poszukiwania technologii łączących różne branże gospodarki	
Cel: 2.1 Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej regionu	
20. Tworzenie i rozwijanie stref koncentracji działalności gospodarczej	
21. Stymulowanie powstawania i rozwoju parków przemysłowych i technologicznych, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwijanie ich potencjału	
22. Zapewnienie podaży terenów inwestycyjnych, przygotowanych do prowadzenia działalności gospodarczej	
23. Wsparcie procesów inwestowania oraz przyciągania inwestorów	
Cel: 2.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	
24. Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. wirtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji	
25. Tworzenie i rozwijanie projektów start-upowych	
26. Wsparcie rozwoju i skalowania firm sektora MŚP	
27. Wsparcie inwestycji w budowę infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach	
28. Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi podstawowe na rzecz przedsiębiorstw	
29. Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania	
30. Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości	
Cel: 2.3 Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw	
31. Wzmacnianie prowadzenia działalności B+R i jej efektów w przedsiębiorstwach	
32. Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP	
33. Wsparcie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych	

Cele operacyjne i działania	Relacja z wizją
34. Tworzenie i rozwój spółek spin-off i spin-out	
35. Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki	
36. Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji	
37. Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa	
Cel: 2.4 Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw	
38. Pobudzanie działań w zakresie skracania łańcuchów dostaw	
39. Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt podnoszących poziom konkurencyjności przedsiębiorstw	
40. Wspieranie opracowywania i wdrażania rozwiązań podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw	
41. Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji	
42. Świadczenie usług podstawowych i specjalistycznych na rzecz przedsiębiorstw	
43. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości	
44. Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych	
Cel: 3.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy	
45. Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości	
46. Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z systemem edukacji w zakresie kształcenia kadr na wszystkich poziomach edukacji	
47. Rozwijanie systemu monitorowania i analizy trendów w zakresie potrzeb rynku pracy	
Cel: 3.2 Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji	
48. Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie	
49. Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy	
50. Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych	
51. Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów	
52. Wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr (w tym kadr naukowych) poprzez programy stypendialne	
53. Zwiększanie potencjału naukowego przedsiębiorstw poprzez wsparcie publikacji naukowych w renomowanych czasopiśmie naukowych	
54. Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia	
55. Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia	
56. Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych	
Cel: 3.3 Wzmacnianie kultury współpracy i innowacji społecznych	
57. Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie	
58. Promowanie wartości wiedzy i kreatywności wśród dzieci i młodzieży	
59. Podejmowanie działań w obszarze „nauki obywatelskiej”	
60. Popularyzacja nauki, techniki i innowacji	
61. Promowanie postaw proinnowacyjnych	
62. Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy	
Cel: 4.1 Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw	
63. Wzmocnienie poziomu eksportu podkarpackich przedsiębiorstw	
64. Wsparcie eksportu innowacyjnych produktów/ technologii	
65. Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości	
66. Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych	

Cele operacyjne i działania	Relacja z wizją
67. Wsparcie rozwoju poziomu internacjonalizacji działalności klastrów	
Cel: 4.2 Promocja gospodarcza regionu	
68. Organizacja w regionie wydarzeń, misji gospodarczych o zasięgu międzynarodowym	
69. Wsparcie promocji regionalnych marek na arenie międzynarodowej	
70. Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości	
71. Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu	
Cel: 4.3 Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowo-badawczych	
72. Zwiększanie aktywności regionalnych jednostek naukowo-badawczych w sieciach współpracy i międzynarodowych platformach tematycznych	
73. Promowanie i wspieranie współpracy międzynarodowej uczelni, organizacji badawczych	
74. Stworzenie i rozwijanie mechanizmu zachęt do prowadzenia współpracy międzynarodowej przez regionalne jednostki naukowo-badawcze	
Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”	
75. Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych	
76. Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów	
77. Rozwijanie nowoczesnych metod komunikacji i diagnostyki obiektów przemysłowych	
78. Doskonalenie procesów przemysłowych związanych m.in. z projektowaniem, produkcją, zarządzaniem materiałami i łańcuchem dostaw	
79. Wspieranie projektowania, tworzenia i rozwijania inteligentnych fabryk i produktów	
80. Intensyfikacja opracowywania i wdrażania rozwiązań z zakresu automatyzacji i robotyzacji procesów technologicznych i zarządczych	
81. Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi	
82. Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa	
83. Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych	
Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	
84. Wspieranie przejścia produkcji z linearnej w cyrkularną	
85. Doskonalenie procesów dotyczących wydłużenia cyklu życia produktów	
86. Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach	
87. Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ	
88. Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego	
89. Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii	
90. Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji	
Cel horyzontalny 3: Doskonalenie instrumentów monitorowania postępów wdrażania polityki proinnowacyjnej oraz funkcjonowania regionalnego ekosystemu innowacji, w tym identyfikowania wąskich gardeł dyfuzji innowacji	
91. Realizowanie cyklicznych raportów monitorujących postęp realizacji RSI WP	
92. Realizacja badań szczegółowych dotyczących funkcjonowania systemu innowacji w województwie podkarpackim	

bezpośrednia relacja
 częściowa spójność
 neutralność

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

Ostatnim elementem analizy w tym pytaniu ewaluacyjnym jest zbadanie wewnętrznej spójności celów strategicznych i horyzontalnych. Wyniki analizy wskazują, że wszystkie cele wykazują pełną bądź częściową spójność z przynajmniej dwoma celami z drugiej grupy celów (Tabela 47). Największą spójność wykazuje cel CH3. z uwagi na jego poglądowy i kontrolny charakter. Co ważne, żaden z celów nie wykazuje neutralności z więcej niż jednym celem, a każdy z nich z przynajmniej jednym celem wykazuje pełną spójność.

Tabela 47. Powiązania celów strategicznych z celami horizontalnymi

Cele horizontalne	Cele strategiczne			
	CS1. Rozwijanie i wzmacnianie regionalnego systemu innowacji	CS2. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności podkarpackich przedsiębiorstw	CS3. Rozwój potencjału kadrowego i kultury sprzyjającej podnoszeniu innowacyjności regionu	CS4. Stymulowanie rozwoju umiędzynarodowienia gospodarki oraz korzystnego udziału w globalnych łańcuchach wartości
CH1. Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”				
CH2. Transformacja przedsiębiorstw umożliwiającą wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki				
CH3. Doskonalenie instrumentów monitorowania postępów wdrażania polityki proinnowacyjnej oraz funkcjonowania regionalnego ekosystemu innowacji, w tym identyfikowania wąskich gardeł dyfuzji innowacji				
	pełna spójność	spójność	neutralność	

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

Podsumowując, cele i działania sformułowane w projekcie RSI są spójne z wizją rozwoju. Cechują się one zgodnością tematyczną oraz tworzą zrozumiałe ciągi przyczynowo-skutkowe. Co istotne, w przypadkach, gdy analizowane czynniki nie wykazują wysokiej spójności to są względem siebie neutralne, w żadnym z przypadków nie zachodzi sprzeczność.

6.7. Ocena zgodności między analizą SWOT a diagnozą i celami

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy występuje zgodność pomiędzy analizą SWOT a diagnozą i celami wskazanymi w RSI?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak, zarówno pomiędzy analizą SWOT a diagnozą, jak i pomiędzy analizą SWOT a celami wskazanymi w RSI występuje zgodność. Całość tworzy spójny ciąg przyczynowo-skutkowy (wynikająca z diagnozy analiza SWOT, na podstawie której formułowane są cele). Zaledwie pojedyncze czynniki nie wynikają bezpośrednio z diagnozy, bądź nie są uwzględnione w celach dokumentu.

Analiza

Analiza SWOT umieszczona w RSI WP została opracowana na podstawie diagnozy strategicznej. W analizie zidentyfikowano kluczowe mocne oraz słabe strony związane z gospodarką regionu. Podobnie sformułowano szanse i zagrożenia stojące przed regionem. W rozdziale brakuje jednak informacji, czy proces tworzenia analizy SWOT był procesem uspołecznionym oraz jakie kryteria decydowały o identyfikacji wybranych obszarów.

Analiza SWOT powinna być pewnego rodzaju wynikową diagnozy, a także fundamentami formułowania celów rozwojowych strategii. Z tego powodu w procesie ewaluacyjnym spójność analizy SWOT została sprawdzona dwukierunkowo. W pierwszej części przeanalizowano powiązania diagnozy z analizą SWOT oraz osadzenie czynników z analizy SWOT w diagnozie. W drugiej części przeanalizowano osadzenie celów strategicznych w zapisach analizy SWOT w celu sprawdzenia, czy sformułowane cele odpowiadają na zidentyfikowane w analizie SWOT problemy i cele.

W wyniku pierwszego etapu analizy (Tabela 48) stwierdzono, że zdecydowana większość wniosków umieszczonych w diagnozie znalazła przełożenie na analizę SWOT. W analizie SWOT nie uwzględniono wniosków z trzech obszarów tematycznych diagnozy. Nieuwzględnione obszary wyróżniają się wśród innych. Są stosunkowo wąskie tematycznie (Wyniki finansowe działalności innowacyjnej), bądź też są wynikowymi procesów zachodzących w skali makro (Wpływ pandemii COVID-19 na rozwój gospodarczy, Czynniki demograficzne). Pojawia się więc pytanie, czy uznano, iż opisane w tych obszarach diagnozy wnioski nie mają na tyle istotnego wpływu na pozycję i uwarunkowania rozwojowe województwa podkarpackiego, aby umieszczać je w analizie SWOT czy zidentyfikowali je jako czynniki neutralne bądź niewpływające na RSI.

Tabela 48. Osadzenie wyników diagnozy RSI w mocnych i słabych stronach analizy SWOT

Obszar tematyczny diagnozy	Mocne strony	Słabe strony	Element analizy SWOT
Czynniki demograficzne	-	-	Brak odniesienia w SWOT (w mocnych i/lub słabych stronach)
System szkolnictwa	+	+	Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego (mocne); Wysoka pozycja Politechniki Rzeszowskiej w rankingu Szkół Wyższych pod względem innowacyjności (mocne); Wysoka pozycja WSLiZ w rankingu szkół wyższych pod względem umiędzynarodowienia (mocne);

Obszar tematyczny diagnozy	Mocne strony	Słabe strony	Element analizy SWOT
			Rozbudowany system kształcenia na kierunkach związanych z inteligentnymi specjalizacjami (mocne); Niedostateczny poziom komercjalizacji badań prowadzonych na uczelniach (słabe); Niska pozycja podkarpackich uczelni w ogólnej klasyfikacji w Rankingu Szkół Wyższych Perspektywy 2020 (słabe)
Rozwój ekonomiczny województwa	+	+	Wysoka dynamika wzrostu PKB (mocne); Niski poziom PKB ogółem i na mieszkańca (słabe); Niski poziom przedsiębiorczości na tle kraju (słabe); Jedna z najniższych w kraju wysokość miesięcznego wynagrodzenia brutto (słabe); Nierówne tempo rozwoju poszczególnych subregionów wewnątrz województwa (słabe); Słaba atrakcyjność inwestycyjna wg rankingu PAIH (słabe); Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości
Rynek pracy	-	+	Jedna z najniższych w kraju wysokość miesięcznego wynagrodzenia brutto (słabe); Luka kompetencyjna pomiędzy zapotrzebowaniem na rynku pracy a osobami poszukującymi pracy (słabe); Jedna z najwyższych w kraju stóp bezrobocia (słabe)
Handel zagraniczny i inwestycje zagraniczne w regionie	+	-	Wzrastająca liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym na 10 tys. mieszkańców (mocne); Rozwinięty przemysł motoryzacyjny i lotniczy, o długich tradycjach, z zaangażowanym kapitałem zagranicznym (mocne); Zwiększający się eksport leków (mocne); Położenie przygraniczne i dobra infrastruktura komunikacyjna (mocne)
Współpraca międzynarodowa	+	-	Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości (mocne); Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego (mocne); Wysoka pozycja Politechniki Rzeszowskiej w rankingu Szkół Wyższych pod względem innowacyjności (mocne); Wysoka pozycja WSiIZ w rankingu szkół wyższych pod względem umiędzynarodowienia (mocne)
Wpływ pandemii COVID-19 na rozwój gospodarczy	-	-	Brak odniesienia w SWOT (w mocnych i/lub słabych stronach)
Działalność innowacyjna i B+R	+	+	Wzrost innowacyjności regionu wg Regional Innovation Scoreboard (mocne); Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości (mocne); Potencjał innowacyjny przewyższający siłę gospodarki regionu mierzoną udziałem PKB (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną (mocne); Wysoki odsetek nakładów na działalność B+R w przedsiębiorstwach w relacji do PKB (mocne); Wysoki odsetek przedsiębiorstw przemysłowych aktywnych innowacyjnie (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Rosnący udział przedsiębiorstw usługowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Rozwinięta struktura regionalnego systemu innowacji, w tym liczne i zróżnicowane instytucje otoczenia biznesu (mocne); Wysoka pozycja Politechniki Rzeszowskiej w rankingu Szkół Wyższych pod względem innowacyjności (mocne); Znikoma liczba firm typu spin-off (słabe); Niski poziom innowacyjności w sektorze MŚP (słabe); Dominacja finansowania przedsięwzięć innowacyjnych ze środków własnych (słabe)
Ochrona własności przemysłowej	+	+	Wysoka dynamika wzrostu liczby wynalazków zgłaszanych w UPRP (mocne); Niska liczba zgłoszeń w UPRP i przyznanych patentów (słabe)
Działalność klastrów	+	+	Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Wysoka koncentracja podmiotów sektora lotniczego, motoryzacyjnego i IT

Obszar tematyczny diagnozy	Mocne strony	Słabe strony	Element analizy SWOT
			(mocne); Rozwinięty przemysł motoryzacyjny i lotniczy, o długich tradycjach, z zaangażowanym kapitałem zagranicznym (mocne); Niski poziom skłonności do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (słabe)
Wyniki finansowe działalności innowacyjnej	-	-	Brak odniesienia w SWOT (w mocnych i/lub słabych stronach)
Finansowanie działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej	+	+	Wysoki odsetek nakładów na działalność B+R w przedsiębiorstwach w relacji do PKB (mocne); Dominacja finansowania przedsięwzięć innowacyjnych ze środków własnych (słabe); Niedostateczny poziom komercjalizacji badań prowadzonych na uczelniach (słabe)
Wdrażanie rozwiązań Przemysłu 4.0 w województwie Podkarpackim i gospodarki obiegu zamkniętego w województwie podkarpackim	+	+	Wysoki odsetek przedsiębiorców mających dostęp do internetu (mocne); Wysoki odsetek gospodarstw domowych z dostępem do internetu (mocne); Wysoki odsetek jst korzystających z systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentami (mocne); Niski poziom wykorzystania technologii cyfrowych w działalności biznesowej i produkcyjnej (słabe); Niewystarczający poziom wdrożenia rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 i GOZ (słabe); Niski poziom wykorzystania technologii cyfrowych w działalności biznesowej i produkcyjnej (słabe); Niski odsetek przedsiębiorstw posiadających stronę internetową (słabe); Niska świadomość przedsiębiorców w zakresie rozwiązań gospodarki obiegu zamkniętego (słabe)
Lotnictwo i kosmonautyka	+	-	Wysoka koncentracja podmiotów sektora lotniczego, motoryzacyjnego i IT (mocne); Rozwinięty przemysł motoryzacyjny i lotniczy, o długich tradycjach, z zaangażowanym kapitałem zagranicznym (mocne); Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne)
Motoryzacja	+	-	Wysoka koncentracja podmiotów sektora lotniczego, motoryzacyjnego i IT (mocne); Rozwinięty przemysł motoryzacyjny i lotniczy, o długich tradycjach, z zaangażowanym kapitałem zagranicznym (mocne); Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne)
Informacja i telekomunikacja	+	+	Wysoka koncentracja podmiotów sektora lotniczego, motoryzacyjnego i IT (mocne); pod względem umiędzynarodowienia (mocne); Rozbudowany system kształcenia na kierunkach związanych z inteligentnymi specjalizacjami (mocne); Niski poziom wykorzystania technologii cyfrowych w działalności biznesowej i produkcyjnej (słabe)
Jakość Życia	+	+	Krajobraz przyrodniczy i kulturowy o wybitnych walorach estetycznych wpływający na atrakcyjność turystyczną regionu (mocne); Występowanie naturalnych walorów leczniczych i opartego na nich lecznictwa uzdrowiskowego (mocne); Potencjał w zakresie rozwoju produkcji farmaceutyków i suplementów diety (mocne); Zwiększający się eksport leków (mocne); Bardzo dobre warunki do rozwoju technologii z wykorzystaniem źródeł OZE (energetyka słoneczna, wiatrowa i w pewnym zakresie wodna) (mocne); Sprzyjające warunki środowiskowe dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i turystyki zrównoważonej, przyrodniczej, w tym walorów uzdrowiskowych (mocne); Dobrze rozwinięte rolnictwo i przetwórstwo ekologiczne (mocne); Rosnące znaczenie żywności oraz wyrobów spożywczych w eksporcie (mocne); Wzrost produkcji żywności wysokiej jakości: ekologicznej, tradycyjnej (mocne); Niewystarczający poziom współpracy międzysektorowej interesariuszy specjalizacji Jakość życia (słabe); Niewielka liczba markowych, wysokostandardowych produktów turystycznych oraz niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna (słabe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

Kolejnym elementem analizy jest powiązanie czynników umieszczonych w analizie SWOT z zapisami diagnozy RSI (Tabela 49). Wykazano, że zdecydowana większość czynników jest osadzona w diagnozie. W przypadku czynników niewynikających z diagnozy pojawia się pytanie o ich źródła i zasadność umieszczenia ich w analizie SWOT. Z tego powodu należy albo uzupełnić dane, albo wskazać inne źródła z których wynikają nieopisane czynniki.

Tabela 49. Powiązanie mocnych i słabych stron analizy SWOT z zapisami diagnozy RSI

MOCNE STRONY	Czy wskazany czynnik jest osadzony w diagnozie
Wysoka dynamika wzrostu PKB	Tak
Wzrastająca liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym na 10 tys. mieszkańców	Tak
Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości	Tak
Wysokie uprzemysłowienie regionu	Tak
Wzrost innowacyjności regionu wg Regional Innovation Scoreboard	Tak
Potencjał innowacyjny przewyższający siłę gospodarki regionu mierzoną udziałem PKB	Tak
Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną	Tak
Wysoki odsetek nakładów na działalność B+R w przedsiębiorstwach w relacji do PKB	Tak
Wysoki odsetek przedsiębiorstw przemysłowych aktywnych innowacyjnie	Tak
Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej	Tak
Rosnący udział przedsiębiorstw usługowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej	Tak
Rozwinięta struktura regionalnego systemu innowacji, w tym liczne i różnicowane instytucje otoczenia biznesu	Tak
Wysoka dynamika wzrostu liczby wynalazków zgłaszanych w UPRP	Tak
Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego	Tak
Wysoka pozycja Politechniki Rzeszowskiej w rankingu Szkół Wyższych pod względem innowacyjności	Tak
Wysoka pozycja WSliZ w rankingu szkół wyższych pod względem umiędzynarodowienia	Tak
Rozbudowany system kształcenia na kierunkach związanych z inteligentnymi specjalizacjami	Tak
Wysoka koncentracja podmiotów sektora lotniczego, motoryzacyjnego i IT	Tak
Rozwinięty przemysł motoryzacyjny i lotniczy, o długich tradycjach, z zaangażowanym kapitałem zagranicznym	Tak
Wysoki odsetek przedsiębiorstw mających dostęp do Internetu	Tak
Wysoki odsetek gospodarstw domowych z dostępem do Internetu	Tak
Wysoki odsetek jst korzystających z systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentami	Tak
Krajobraz przyrodniczy i kulturowy o wybitnych walorach estetycznych wpływający na atrakcyjność turystyczną regionu	Tak
Występowanie naturalnych walorów leczniczych i opartego na nich lecznictwa uzdrowiskowego	Tak
Potencjał w zakresie rozwoju produkcji farmaceutyków i suplementów diety	Tak
Zwiększający się eksport leków	Tak
Bardzo dobre warunki do rozwoju technologii z wykorzystaniem źródeł OZE (energetyka słoneczna, wiatrowa i w pewnym zakresie wodna)	Tak
Sprzyjające warunki środowiskowe dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i turystyki zrównoważonej, przyrodniczej, w tym walorów uzdrowiskowych	Tak
Dobrze rozwinięte rolnictwo i przetwórstwo ekologiczne	Tak
Rosnące znaczenie żywności oraz wyrobów spożywczych w eksporcie	Tak
Wzrost produkcji żywności wysokiej jakości: ekologicznej, tradycyjnej	Tak
Położenie przygraniczne i dobra infrastruktura komunikacyjna	Tak
Dobre skomunikowanie z województwami małopolskim, śląskim, opolskim i dolnośląskim umożliwiające wzmocnienie współpracy pomiędzy firmami z województw południowych oraz perspektywa dobrego skomunikowania Makroregionu Polski Wschodniej	Tak
SŁABE STRONY	Czy wskazany czynnik jest osadzony w diagnozie

	osadzony w diagnozie
Niski poziom PKB ogółem i na mieszkańca	Tak
Niski poziom przedsiębiorczości na tle kraju	Tak
Jedna z najwyższych w kraju stóp bezrobocia	Tak
Jedna z najniższych w kraju wysokość miesięcznego wynagrodzenia brutto	Tak
Nierówne tempo rozwoju poszczególnych subregionów wewnątrz województwa	Tak
Słaba atrakcyjność inwestycyjna wg rankingu PAIH	Tak
Wysoki udział osób pracujących w rolnictwie w strukturze pracujących w gospodarce narodowej	Tak
Dominacja podmiotów prowadzących działalność usługową	Tak
Znikoma liczba firm typu spin-off	Tak
Niski poziom innowacyjności w sektorze MŚP	Tak
Niski poziom skłonności do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami	Tak
Niewystarczający poziom współpracy międzysektorowej interesariuszy specjalizacji Jakość życia	Tak
Dominacja finansowania przedsięwzięć innowacyjnych ze środków własnych	Tak
Niska liczba zgłoszeń w UPRP i przyznanych patentów	Tak
Najniższa w kraju liczba Instytucji Otoczenia Biznesu w przeliczeniu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	Tak
Niedostateczny poziom komercjalizacji badań prowadzonych na uczelniach	Tak
Niska pozycja podkarpackich uczelni w ogólnej klasyfikacji w Rankingu Szkół Wyższych Perspektywy 2020	Tak
Luka kompetencyjna pomiędzy zapotrzebowaniem na rynku a osobami poszukującymi pracy	Tak
Niski poziom wykorzystania technologii cyfrowych w działalności biznesowej i produkcyjnej	Tak
Niewystarczający poziom wdrożenia rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 i GOZ	Tak
Niska świadomość przedsiębiorców w zakresie rozwiązań gospodarki obiegu zamkniętego	Tak
Niski odsetek przedsiębiorstw posiadających stronę internetową	Tak
Niewielka liczba markowych, wysokostandardowych produktów turystycznych oraz niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna	Tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

Podobnie, jak w przypadku relacji pomiędzy diagnozą strategiczną a analizą SWOT, tak pomiędzy analizą SWOT i celami oczekiwana jest spójność i wynikowość. Istotnym jest, aby sformułowane cele wynikały z określonych mocnych i słabych stron RSI oraz na nie oddziaływały – dalej rozwijały mocne strony oraz eliminowały słabe. Z tego powodu przeprowadzona została analiza oddziaływania celów strategicznych i horyzontalnych na czynniki sformułowane w analizie SWOT (Tabela Tabela 50). W wyniku analizy można stwierdzić, że wszystkie cele oddziałują na wiele czynników. Na największą liczbę czynników oddziałują cele CS2. i CS4., które dotyczą kompleksowych i obszernych zagadnień, takich jak rozwój innowacyjności czy umiędzynarodowienia. Cel CH3. oddziałuje na wyraźnie mniejszą liczbę czynników niż pozostałe, jednak wynika to z monitorująco-kontrolnego charakteru celu.

Tabela 50. Oddziaływanie celów strategicznych i horyzontalnych na mocne i słabe strony analizy SWOT

Cel strategiczny	Elementy analizy SWOT na jakie oddziałuje
CS1. Rozwijanie i wzmacnianie regionalnego systemu innowacji	Wzrost innowacyjności regionu wg Regional Innovation Scoreboard (mocne); Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości (mocne); Potencjał innowacyjny przewyższający siłę gospodarki regionu mierzoną udziałem PKB (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną (mocne); Wysoki odsetek nakładów na działalność B+R w przedsiębiorstwach w relacji do PKB (mocne); Wysoki odsetek przedsiębiorstw przemysłowych aktywnych innowacyjnie (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Rosnący udział przedsiębiorstw usługowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Rozwinięta struktura regionalnego systemu innowacji, w tym liczne i zróżnicowane instytucje otoczenia biznesu (mocne); Wysoka pozycja Politechniki Rzeszowskiej w rankingu Szkół Wyższych pod

	względem innowacyjności (mocne); Znikoma liczba firm typu spin-off (słabe); Niski poziom innowacyjności w sektorze MŚP (słabe); Dominacja finansowania przedsięwzięć innowacyjnych ze środków własnych (słabe); Niska świadomość przedsiębiorców w zakresie rozwiązań gospodarki obiegu zamkniętego (słabe)
CS2. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności podkarpackich przedsiębiorstw	Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości (mocne); Wzrost innowacyjności regionu wg Regional Innovation Scoreboard (mocne); Potencjał innowacyjny przewyższający siłę gospodarki regionu mierzoną udziałem PKB (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną (mocne); wysoki odsetek przedsiębiorstw przemysłowych aktywnych innowacyjnie (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Rosnący udział przedsiębiorstw usługowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Rozwinięta struktura regionalnego systemu innowacji, w tym liczne i zróżnicowane instytucje otoczenia biznesu (mocne); Wysoka dynamika wzrostu liczby wynalazków zgłaszanych UPRP (mocne); Wysoka koncentracja podmiotów sektora lotniczego, motoryzacyjnego i IT (mocne); Rozwinięty przemysł motoryzacyjny i lotniczy, o długich tradycjach, z zaangażowanym kapitałem zagranicznym (mocne); Wysoki odsetek przedsiębiorstw mających dostęp do Internetu (mocne); Niski poziom przedsiębiorczości na tle kraju (słabe); Słaba atrakcyjność inwestycyjna wg rankingu PAIH (słabe); Znikoma liczba firm typu spin-off (słabe); Niski poziom skłonności do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (słabe); Niski poziom innowacyjności w sektorze MŚP (słabe); Niska liczba zgłoszeń w UPRP i przyznanych patentów (słabe); Najniższa w kraju liczba Instytucji Otoczenia Biznesu w przeliczeniu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej (słabe); Niski poziom wykorzystania technologii cyfrowych w działalności biznesowej i produkcyjnej (słabe)
CS3. Rozwój potencjału kadrowego i kultury sprzyjającej podnoszeniu innowacyjności regionu	Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną (mocne); Rozwinięta struktura regionalnego systemu innowacji, w tym liczne i zróżnicowane instytucje otoczenia biznesu (mocne); Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego (mocne); Wysoka pozycja Politechniki Rzeszowskiej w rankingu Szkół Wyższych pod względem innowacyjności (mocne); Wysoka pozycja WSLiZ w rankingu szkół wyższych pod względem umiędzynarodowienia (mocne); Rozbudowany system kształcenia na kierunkach związanych z inteligentnymi specjalizacjami (mocne); Wysoki odsetek przedsiębiorstw mających dostęp do Internetu (mocne); Wysoki odsetek gospodarstw domowych z dostępem do Internetu (mocne); Wysoki udział osób pracujących w rolnictwie w strukturze pracujących w gospodarce narodowej (słabe); Niski poziom innowacyjności w sektorze MŚP (słabe); Niski poziom skłonności do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (słabe); Najniższa w kraju liczba Instytucji Otoczenia Biznesu w przeliczeniu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej (słabe); Niska pozycja podkarpackich uczelni w ogólnej klasyfikacji w Rankingu Szkół Wyższych Perspektywy 2020 (słabe); Luka kompetencyjna pomiędzy zapotrzebowaniem na rynku a osobami poszukującymi pracy (słabe); Niski poziom wykorzystania technologii cyfrowych w działalności biznesowej i produkcyjnej (słabe); Niewystarczający poziom wdrożenia rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 i GOZ (słabe); Niski odsetek przedsiębiorstw posiadających stronę internetową (słabe)
CS4. Stymulowanie rozwoju umiędzynarodowienia gospodarki oraz korzystnego udziału w globalnych łańcuchach wartości	Wzrastająca liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym na 10 tys. Mieszkańców (mocne); Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości (mocne); Wysokie uprzemysłowienie regionu (mocne); Wzrost innowacyjności regionu wg Regional Innovation Scoreboard (mocne); Potencjał innowacyjny przewyższający siłę gospodarki regionu mierzoną udziałem PKB (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Rosnący udział przedsiębiorstw usługowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego (mocne); Wysoka pozycja Politechniki Rzeszowskiej w rankingu Szkół Wyższych pod względem innowacyjności (mocne); Wysoka pozycja WSLiZ w rankingu szkół wyższych pod

	względem umiędzynarodowienia (mocne); Wysoki odsetek jst korzystających z systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentami (mocne); Krajobraz przyrodniczy i kulturowy o wybitnych walorach estetycznych wpływający na atrakcyjność turystyczną regionu (mocne); Sprzyjające warunki środowiskowe dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i turystyki zrównoważonej, przyrodniczej, w tym walorów uzdrowiskowych (mocne); Położenie przygraniczne i dobra infrastruktura komunikacyjna (mocne); Dobre skomunikowanie z województwami małopolskim, śląskim, opolskim i dolnośląskim umożliwiające wzmocnienie współpracy pomiędzy firmami z województw południowych oraz perspektywa dobrego skomunikowania Makroregionu Polski Wschodniej (mocne); Słaba atrakcyjność inwestycyjna wg rankingu PAIH (słabe); Dominacja podmiotów prowadzących działalność usługową (słabe); Niski poziom skłonności do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (słabe); Najniższa w kraju liczba Instytucji Otoczenia Biznesu w przeliczeniu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej (słabe); Niedostateczny poziom komercjalizacji badań prowadzonych na uczelniach (słabe); Niski odsetek przedsiębiorstw posiadających stronę internetową (słabe); Niewielka liczba markowych, wysokostandardowych produktów turystycznych oraz niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna (słabe)
Cel horyzontalny	Elementy analizy SWOT na jakie oddziałuje
CH1. Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”	Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych, parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości (mocne); Wzrost innowacyjności regionu wg Regional Innovation Scoreboard (mocne); Potencjał innowacyjny przewyższający siłę gospodarki regionu mierzoną udziałem PKB (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną (mocne); Wysoki odsetek nakładów na działalność B+R w przedsiębiorstwach w relacji do PKB (mocne); Wysoki odsetek przedsiębiorstw przemysłowych aktywnych innowacyjnie (mocne); Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Rosnący udział przedsiębiorstw usługowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej (mocne); Rozwinięta struktura regionalnego systemu innowacji, w tym liczne i zróżnicowane instytucje otoczenia biznesu (mocne); Wysoka dynamika wzrostu liczby wynalazków zgłaszanych w UPRP (mocne); Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego (mocne); Wysoka pozycja Politechniki Rzeszowskiej w rankingu Szkół Wyższych pod względem innowacyjności (mocne); wysoki odsetek przedsiębiorstw mających dostęp do internetu (mocne); Wysoki odsetek gospodarstw domowych z dostępem do Internetu (mocne); Wysoki odsetek jst korzystających z systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentami (mocne); Niska innowacyjność w sektorze MŚP (słabe); Niska liczba zgłoszeń w UPRP i przyznanych patentów (słabe); Najniższa w kraju liczba Instytucji Otoczenia Biznesu w przeliczeniu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowe (słabe); Luka kompetencyjna pomiędzy zapotrzebowaniem na rynku a osobami poszukującymi pracy (słabe); Niski poziom wykorzystania technologii cyfrowych w działalności biznesowej i produkcyjnej (słabe); Niewystarczający poziom wdrożenia rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 i GOZ (słabe); Niski odsetek przedsiębiorstw posiadających stronę internetową (słabe)
CH2. Transformacja przedsiębiorstw umożliwiająca wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki	Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego (mocne); Wysoka pozycja Politechniki Rzeszowskiej w rankingu Szkół Wyższych pod względem innowacyjności (mocne); Rozbudowany system kształcenia na kierunkach związanych z inteligentnymi specjalizacjami (mocne); Krajobraz przyrodniczy i kulturowy o wybitnych walorach estetycznych wpływający na atrakcyjność turystyczną regionu (mocne); Występowanie naturalnych walorów leczniczych i opartego na nich lecznictwa uzdrowiskowego (mocne); Potencjał w zakresie rozwoju produkcji farmaceutyków i suplementów diety (mocne); Bardzo dobre warunki do rozwoju technologii z wykorzystaniem źródeł OZE (energetyka słoneczna, wiatrowa i w pewnym zakresie wodna) (mocne); Sprzyjające warunki środowiskowe dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i turystyki zrównoważonej, przyrodniczej, w tym walorów uzdrowiskowych (mocne); Dobrze rozwinięte rolnictwo i przetwórstwo ekologiczne (mocne); Rosnące znaczenie żywności oraz wyrobów spożywczych w eksporcie (mocne); Wzrost produkcji żywności wysokiej

	jakości: ekologicznej, tradycyjnej (mocne); Nierówne tempo rozwoju poszczególnych subregionów wewnątrz województwa (słabe); Niewystarczający poziom współpracy międzysektorowej interesariuszy specjalizacji Jakość życia (słabe); Niewystarczający poziom wdrożenia rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 i GOZ (słabe); Niewielka liczba markowych, wysokostandardowych produktów turystycznych oraz niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna (słabe); Niska świadomość przedsiębiorców w zakresie rozwiązań gospodarki obiegu zamkniętego (słabe)
CH3. Doskonalenie instrumentów monitorowania postępów wdrażania polityki proinnowacyjnej oraz funkcjonowania regionalnego ekosystemu innowacji, w tym identyfikowania wąskich gardeł dyfuzji innowacji	Rozwinięta struktura regionalnego systemu innowacji, w tym liczne i zróżnicowane instytucje otoczenia biznesu (mocne); Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego (mocne); Wysoki odsetek jst korzystających z systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentami (mocne); Niski poziom wykorzystania technologii cyfrowych w działalności biznesowej i produkcyjnej (słabe);

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

Ostatnim elementem analizy w zakresie tego zagadnienia ewaluacyjnego są powiązania czynników analizy SWOT z celami strategicznymi i horyzontalnymi (Tabela 51). Jej celem jest sprawdzenie, na jakie czynniki będą oddziaływać sformułowane w projekcie strategii cele. Cele horyzontalne i strategiczne wykazują wysoką spójność z czynnikami analizy SWOT i wpływają na wszystkie czynniki sformułowane w analizie SWOT, przy czym należy wskazać pewne zróżnicowanie tego oddziaływania. Zdecydowana większość mocnych i słabych stron podlega bezpośredniemu oddziaływaniu celów, jednak część z nich taką zależność wykazuje w sposób pośredni (jako przykład można podać dynamikę wzrostu PKB).

Tabela 51. Powiązanie mocnych i słabych stron analizy SWOT z celami strategicznymi i horyzontalnymi

MOCNE STRONY	Czy na wskazany czynnik oddziałuje cel strategiczny albo horyzontalny?
Wysoka dynamika wzrostu PKB	Tak
Wzrastająca liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym na 10 tys. mieszkańców	Tak
Możliwość lokowania inwestycji w istniejących strefach ekonomicznych parkach technologicznych oraz inkubatorach przedsiębiorczości	Tak
Wysokie uprzemysłowienie regionu	Tak
Wzrost innowacyjności regionu wg Regional Innovation Scoreboard	Tak
Potencjał innowacyjny przewyższający siłę gospodarki regionu mierzoną udziałem PKB	Tak
Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną	Tak
Wysoki odsetek nakładów na działalność B+R w przedsiębiorstwach w relacji do PKB	Tak
Wysoki odsetek przedsiębiorstw przemysłowych aktywnych innowacyjnie	Tak
Wysoki udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej	Tak
Rosnący udział przedsiębiorstw usługowych współpracujących w ramach działalności innowacyjnej	Tak
Rozwinięta struktura regionalnego systemu innowacji, w tym liczne i zróżnicowane instytucje otoczenia biznesu	Tak
Wysoka dynamika wzrostu liczby wynalazków zgłaszanych w UPRP	Tak
Potencjał B+R podkarpackich uczelni oraz sektora prywatnego	Tak
Wysoka pozycja Politechniki Rzeszowskiej w rankingu Szkół Wyższych pod względem innowacyjności	Tak
Wysoka pozycja WSLiZ w rankingu szkół wyższych pod względem umiędzynarodowienia	Tak
Rozbudowany system kształcenia na kierunkach związanych z inteligentnymi specjalizacjami	Tak
Wysoka koncentracja podmiotów sektora lotniczego, motoryzacyjnego i IT	Tak
Rozwinięty przemysł motoryzacyjny i lotniczy, o długich tradycjach, z zaangażowanym kapitałem zagranicznym	Tak
Wysoki odsetek przedsiębiorstw mających dostęp do Internetu	Tak

Wysoki odsetek gospodarstw domowych z dostępem do Internetu	Tak
Wysoki odsetek jst korzystających z systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentami	Tak
Krajobraz przyrodniczy i kulturowy o wybitnych walorach estetycznych wpływający na atrakcyjność turystyczną regionu	Tak
Występowanie naturalnych walorów leczniczych i opartego na nich leczenia uzdrowiskowego	Tak
Potencjał w zakresie rozwoju produkcji farmaceutyków i suplementów diety	Tak
Zwiększający się eksport leków	Tak
Bardzo dobre warunki do rozwoju technologii z wykorzystaniem źródeł OZE (energetyka słoneczna, wiatrowa i w pewnym zakresie wodna)	Tak
Sprzyjające warunki środowiskowe dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i turystyki zrównoważonej, przyrodniczej, w tym walorów uzdrowiskowych	Tak
Dobrze rozwinięte rolnictwo i przetwórstwo ekologiczne	Tak
Rosnące znaczenie żywności oraz wyrobów spożywczych w eksporcie	Tak
Wzrost produkcji żywności wysokiej jakości: ekologicznej, tradycyjnej	Tak
Położenie przygraniczne i dobra infrastruktura komunikacyjna	Tak
Dobre skomunikowanie z województwami małopolskim, śląskim, opolskim i dolnośląskim umożliwiające wzmocnienie współpracy pomiędzy firmami z województw południowych oraz perspektywa dobrego skomunikowania Makroregionu Polski Wschodniej	Tak

SŁABE STRONY	Czy na wskazany czynnik oddziałuje cel strategiczny albo horyzontalny?
Niski poziom PKB ogółem i na mieszkańca	Tak
Niski poziom przedsiębiorczości na tle kraju	Tak
Jedna z najwyższych w kraju stóp bezrobocia	Tak
Jedna z najniższych w kraju wysokość miesięcznego wynagrodzenia brutto	Tak
Nierówne tempo rozwoju poszczególnych subregionów wewnątrz województwa	Tak
Słaba atrakcyjność inwestycyjna wg rankingu PAIH	Tak
Wysoki udział osób pracujących w rolnictwie w strukturze pracujących w gospodarce narodowej	Tak
Dominacja podmiotów prowadzących działalność usługową	Tak
Znikoma liczba firm typu spin-off	Tak
Niski poziom innowacyjności w sektorze MŚP	Tak
Niski poziom skłonności do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami	Tak
Niewystarczający poziom współpracy międzysektorowej interesariuszy specjalizacji Jakość życia	Tak
Dominacja finansowania przedsięwzięć innowacyjnych ze środków własnych	Tak
Niska liczba zgłoszeń w UPRP i przyznanych patentów	Tak
Najniższa w kraju liczba Instytucji Otoczenia Biznesu w przeliczeniu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	Tak
Niedostateczny poziom komercjalizacji badań prowadzonych na uczelniach	Tak
Niska pozycja podkarpackich uczelni w ogólnej klasyfikacji w Rankingu Szkół Wyższych Perspektywy 2020	Tak
Luka kompetencyjna pomiędzy zapotrzebowaniem na rynku a osobami poszukującymi pracy	Tak
Niski poziom wykorzystania technologii cyfrowych w działalności biznesowej i produkcyjnej	Tak
Niewystarczający poziom wdrożenia rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 i GOZ	Tak
Niska świadomość przedsiębiorców w zakresie rozwiązań gospodarki obiegu zamkniętego	Tak
Niski odsetek przedsiębiorstw posiadających stronę internetową	Tak
Niewielka liczba markowych, wysokostandardowych produktów turystycznych oraz niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna	Tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

Reasumując, pomiędzy analizą SWOT a diagnozą i celami wskazanymi w RSI występuje zgodność. Wszystkie trzy elementy RSI stanowią spójny ciąg wynikowy. Analiza SWOT kompleksowo odnosi się do wyników diagnozy, a cele sformułowane są w taki sposób, aby jak najszerszej oddziaływały na zidentyfikowane w analizie SWOT.

6.8. Ocena horyzontalnej spójności celów operacyjnych

Synteza

Pytanie ewaluacyjne:

Czy w projekcie RSI WP występuje horyzontalna spójność pomiędzy przyjętymi celami operacyjnymi?

Syntetyczna odpowiedź:

Tak, cele operacyjne określone w RSI WP są ze sobą spójne. Wszystkie cele można określić jako zgodne ze sobą, tj. nie zidentyfikowano celów, których realizacja wzajemnie się wyklucza. Jednocześnie można wskazać cele operacyjne, których realizacja jest szczególnie wzajemnie dla siebie ważna. Takie cele (4 pary) określono jako komplementarne, ze względu na możliwość osiągnięcia w wyniku ich realizacji efektu synergii.

Analiza

W ramach analizy horyzontalnej spójności pomiędzy przyjętymi w RSI WP celami operacyjnymi (Tabela 52) przyjęto następujące kryteria:

- **zgodność** – cele są ze sobą zgodne, jeśli w ich założeniach nie występują elementy wzajemnie wykluczające się,
- **komplementarność** – cele są komplementarne, jeśli realizacja jednego celu bardzo silnie wpłynie na realizację innego celu, tj. współdziałanie określone w obu celach będzie stanowiło szczególną wartość dodaną (efekt synergii) dla rozwoju innowacyjności województwa podkarpackiego.

Analiza wykazała, że wszystkie cele operacyjne przyjęte w RSI WP są ze sobą zgodne, to znaczy nie występują pomiędzy nimi elementy wzajemnie wykluczające się. Cztery pary celów określono jako komplementarne:

- **cel operacyjny 1.2.** *Rozwijanie współpracy pomiędzy najważniejszymi podmiotami regionalnego systemu innowacji oraz cel operacyjny 1.3.* *Wzmacnianie i rozwijanie regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania* – ze względu na silne znaczenie współpracy w organizacji i w procesie przedsiębiorczego odkrywania. Sieciowanie, powiązania instytucjonalne powinny w sposób pozytywny wpłynąć na skuteczną identyfikację nowych branż, zaś aktywizacja i poszerzanie grona procesu PPO przyczyni się do rozwoju współpracy.
- **cel operacyjny 2.3.** *Pobudzanie podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw oraz cel operacyjny 1.1.* *Zwiększenie roli innowacji w regionalnej gospodarce* – cele uznajemy za wzajemnie komplementarne ze względu na podkreślaną w nich rolę aktywności B+R (zarówno wśród przedsiębiorstw, jak i jednostek naukowych) oraz rolę sektora badawczego w rozwoju innowacyjności i przedsiębiorczości podmiotów w województwie podkarpackim.
- **cel operacyjny 3.1.** *Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz cel operacyjny 3.2.* *Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji kadr regionalnej gospodarki i administracji* –

cele uznajemy za wzajemnie komplementarne ze względu na ich uzupełniające się znaczenie w kontekście rozwoju kształcenia i kompetencji w odniesieniu do potrzeb regionalnego rynku pracy.

- **cel operacyjny 4.1.** *Rozwój internacjonalizacji przedsiębiorstw* oraz **cel operacyjny 4.3.** *Rozwój umiędzynarodowienia regionalnych jednostek naukowo-badawczych* – komplementarność celów wynika z ich uzupełniających się tematyki w zakresie internacjonalizacji związanej z całym sektorem badawczo-rozwojowym.

Tabela 52. Spójność horyzontalna pomiędzy celami operacyjnymi RSI WP

	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	3.1.	3.2.	3.3.	4.1.	4.2.	4.3.
1.1.													
1.2.													
1.3.													
2.1.													
2.2.													
2.3.													
2.4.													
3.1.													
3.2.													
3.3.													
4.1.													
4.2.													
4.3.													

cele zgodne i komplementarne
 cele zgodne, ale niekomplementarne
 cele wykluczające się

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

Analiza wzajemnej spójności celów operacyjnych prowadzi dodatkowo do wniosku o możliwości zredukowania liczby celów na tym poziomie, ze względu na wysoki stopień podobieństwa i zbieżności treści w nich występujących. Dotyczy to zwłaszcza zagadnień poruszanych w celach operacyjnych 3.1. i 3.2., które określone zostały jako komplementarne. Część kierunków działań, pomimo różnic w szczegółowym nazewnictwie, pokrywa się tematycznie (np. *Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych* z celu 3.2. oraz *Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości* z celu 3.1.), co prowadzi do wniosku o możliwości połączenia tych dwóch celów, zwłaszcza biorąc pod uwagę niewielką liczbę zagadnień prezentowanych w celu operacyjnym 3.1.

7. Ogólna ocena projektu RSI WP

Projekt Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 należy ocenić bardzo wysoko, uwzględniając przy tym specyfikę regionu obejmującą m.in. konsekwentne budowanie regionalnego systemu innowacji. W końcowej części ewaluacji, gdy znane są poszczególne oceny częściowe, można sformułować kilka ocen ogólnych, które wkomponowane są w tezy dotyczące użyteczności ewaluowanego dokumentu.

1. **RSI WP będzie skutecznym narzędziem otwierającym możliwość realizowania środków europejskich przez podmioty województwa podkarpackiego.** Oceniany dokument spełnia kryteria ex ante funduszy europejskich, co otwiera pole możliwości wykorzystania tych środków na rzecz rozwoju innowacyjności regionu;
2. **RSI WP jest dokumentem obszernym, ale do takich właśnie dokumentów przyzwyczajeni są interesariusze procesów rozwojowych w regionie.** Można zaryzykować twierdzenie, że gdyby RSI WP miała np. 80 stron i wypełniona była grafikami, wówczas spotkałaby się z zarzutem, że jest pobieżna. RSI WP wkomponowuje się w styl dokumentów opracowywanych przez Samorząd Województwa, które są precyzyjne i tłumaczą bardzo szczegółowo wszystkie podejmowane zagadnienia;
3. **RSI WP precyzyjnie diagnozuje problemy i wyzwania województwa, ale również w ten sam sposób obrazuje ścieżkę, jaką należy podążać, by region był bardziej innowacyjny i konkurencyjny.** Na uwagę zasługuje nie tylko diagnoza wąskich gardeł, ale również szczegółowy opis inteligentnych specjalizacji oraz szczegółowe połączenie podmiotów lub ich grup z planowanymi działaniami;
4. **RSI WP, jako proces, wywołała pozytywną reakcję wśród interesariuszy.** Mapowanie systemu innowacji województwa podkarpackiego, którego wyniki znajdują się w RSI WP wzbudziło zainteresowanie wielu podmiotów, tym bardziej, że podmioty te są w dokumencie „dedykowane” określonym działaniom, o czym wspomniano również w poprzednim punkcie. Ważnym elementem procesu tworzenia dokumentu było również zrównanie IS Informacja i telekomunikacja z pozostałymi inteligentnymi specjalizacjami;
5. **Na koniec należy podkreślić, że założenia twórców dokumentu o stworzeniu programu rozwoju gospodarczego województwa zostały na tym etapie zrealizowane.** Podejście do dokumentu RIS3, jako de facto programu wdrażającego Strategię województwa w zakresie innowacyjności jest logiczne i powszechnie stosowane. W przypadku RSI WP mamy do czynienia z dokumentem, który stanowi szeroko zakrojony plan budowania silnej i konkurencyjnej gospodarki, opartej oczywiście na innowacyjności, ale także uwzględnia sektory tradycyjne.

8. Wnioski i rekomendacje

Biorąc pod uwagę przeprowadzone analizy oraz odpowiedzi na poszczególne pytania ewaluacyjne można sformułować kilka kluczowych wniosków na temat ocenianego dokumentu ewaluacyjnego (Tabela 53). Wnioski i rekomendacje obejmujące poddany ewaluacji ex ante projekt Strategii – ten rozdział zawiera proponowaną przez Zamawiającego tabelę wdrażania rekomendacji. Jednocześnie należy podkreślić, że wnioski wynikają z eksperckiej oceny pozyskanych w trakcie badania informacji (w wyniku zastosowanej triangulacji) i oparte są na najlepszej wiedzy i doświadczeniu zespołu opracowującego ewaluację. Wnioski nie są co do zasady przełożeniem informacji pozyskanych tylko z jednego źródła – np. wywiadu pogłębionego. Podobnie wykonawca podchodzi do rekomendacji.

Tabela 53. Wnioski i rekomendacje

Lp.	Wniosek	Rekomendacja	Fragment projektu RSI WP, którego dotyczy rekomendacja	Sposób wdrożenia
1	Regionalna Strategia Innowacji generalnie trafnie odpowiada na wyzwania i potrzeby obszaru województwa podkarpackiego związane stricte z innowacyjnością, choć zauważalne są pewne braki, także w zakresie ogólnych zagadnień ekonomiczno-społecznych, mogących mieć przynajmniej pośredni wpływ na obszar innowacyjności.	Rozważenie uzupełnienia części kierunkowej dokumentu o: - rolę NGO w budowaniu RSI (zwłaszcza działanie 1.2), - rozwój współpracy międzyregionalnej.	cały dokument, ale ze szczególnym uwzględnieniem poziomu celów operacyjnych i działań realizacyjnych (Rozdział 7. Wizja, misja i cele strategiczne RSI WP)	uzupełnienie
2	Diagnoza regionalnego systemu innowacji trafnie definiuje potrzeby i wyzwania regionu związane z innowacyjnością. Zidentyfikowane braki w treści diagnozy nie wpisują się bezpośrednio w gospodarczy charakter Strategii.	Pozostawienie dotychczasowego zakresu tematycznego diagnozy.	Rozdział 3. Diagnoza regionalnego systemu innowacji	-
3	Cele operacyjne spełniają część kryteriów SMART, ale brakuje im pełnej precyzji i podstaw do określenia możliwości pełnej realizacji.	Rozważenie doprecyzowania nazw części celów operacyjnych.	część Rozdziału 7. Wizja, misja i cele strategiczne RSI WP (i powiązanego z nim innymi częściami strategii – np. system monitorowania)	modyfikacja
		Rozważenie, na etapie aktualizacji dotychczasowego systemu monitorowania RSI WP, oszacowania wartości docelowych wskaźników lub określenia oczekiwanych trendów zmian w perspektywie 2030 roku (wzrost / spadek).		uzupełnienie
4	Cel główny i cele strategiczne są realne do osiągnięcia, choć należy mieć na uwadze efektywność wdrażania dokumentu i sprawne funkcjonowanie systemu.	Rozważenie doprecyzowania / zmiany nazw części celów strategicznych (obecnie charakter ciągły i niedokonany).	część Rozdziału 7. Wizja, misja i cele strategiczne RSI WP	modyfikacja
		Rozważenie analizy i oceny dotychczas stosowanych międzynarodowych praktyk w zakresie aktywnego angażowania interesariuszy w proces wdrażania dokumentu i wykorzystanie ewentualnych wniosków na etapie realizacji dokumentu.		identyfikacja, analiza i ocena
5	Działania realizacyjne wskazane w projekcie RSI WP umożliwią rozwój systemu innowacji, choć wśród obecnych kierunków rozwoju można znaleźć pole do uzupełnień, które mogą wzmocnić ich pozytywne oddziaływanie na budowanie sprawnego systemu innowacji.	Rozważenie uzupełnienia działań o wymiar współpracy wszystkich grup tworzących poczwórną helisę, tj. samorząd i organizacje pozarządowe.	część Rozdziału 7. Wizja, misja i cele strategiczne RSI WP	uzupełnienie

Lp.	Wniosek	Rekomendacja	Fragment projektu RSI WP, którego dotyczy rekomendacja	Sposób wdrożenia
6	System realizacji RSI WP w wymiarze instytucjonalnym jest bardzo rozbudowany i znacząco dookreślony (grupy podmiotów a nawet pojedyncze podmioty mają przypisane działania wynikające z celów). Jednak mało uwypuklona jest idea podejścia do inteligentnych specjalizacji jako elementu składowego wszystkich części poczwórnej helisy.	Rozważenie następujących zmian w dokumencie: - usunięcie rysunku 34 i rozwinięcie rysunku 35 o wskazanie inteligentnych specjalizacji; - konsekwentnie dodanie IS w opisie podmiotów rozdz. 8.1., a także w tabeli 11.	Rozdział 8.1.Podmioty zaangażowane we wdrażanie i realizację RSI WP i ich rola w systemie innowacji	modyfikacja/uzupełnienie
7	System realizacji RSI WP w kontekście procesu przedsiębiorczego odkrywania wydaje się modelowy, jednak sukces opisanego procesu będzie w dużej mierze zależał od efektywności „nowego otwarcia” PRI i przełożenia działań tego ciała na realny kształt instrumentów wdrażających RSI WP.	Rozważenie następujących zmian w dokumencie: - przesunięcie treści diagnostycznych z rozdz. 8.3. do nowego rozdziału 3.4. PPO w latach 2014-2020 - wprowadzenie w rozdz. 8.3. zapisów mówiących o zasadach realizacji PPO i jego przełożeniu na instrumenty wdrażania RSI WP. Ponadto warto byłoby wskazać działania w ramach PPO, które będą kontynuowane w okresie 2021-2030 (teraz są one podane w ujęciu historycznym)	Rozdział 8.3.Proces przedsiębiorczego odkrywania	przeniesienie treści/uzupełnienie
8	System realizacji RSI WP zawiera krótki rozdział 8.4. Instrumenty wdrożeniowe, który pasuje bardziej do rozdziału 9.2., w którym omówione są ramy finansowe (powinny być traktowane jako integralny element systemu realizacji).	Rozważenie przeniesienia treści rozdziału 8.4. do rozdziału 9.2.	Rozdział 8.4. Instrumenty wdrożeniowe	przeniesienie treści
9	Zapisany w RSI WP system monitorowania generalnie zapewnia ocenę postępów w realizacji strategii, jednak niektóre jego aspekty wymagają rozwinięcia na etapie aktualizacji obecnego i odrębnego dokumentu, jakim jest System monitorowania RIS 3 województwa podkarpackiego.	Rozważenie uzupełnienia systemu monitoringu o: - wskaźniki pochodzące z baz tworzonych na potrzeby ewaluacji naukowców (jako zastąpienie wskaźników opartych na deklaracji), - uszczegółowienie niektórych zagadnień / wskaźników – np. pytania przedsiębiorców o technologie 3.0, 3.5, - wartości bazowe, docelowe lub oczekiwany trend zmian wskaźników – na etapie aktualizacji systemu monitorowania,	Rozdział 9.1. System monitorowania RSI WP	uzupełnienie

Lp.	Wniosek	Rekomendacja	Fragment projektu RSI WP, którego dotyczy rekomendacja	Sposób wdrożenia
		szersze odniesienie do poziomu międzynarodowego w zakresie monitoringu inteligentnych specjalizacji poprzez rozszerzenie benchmarkingu na wszystkie IS.		
		Rozważenie analizy i oceny dotychczas stosowanych międzynarodowych praktyk w zakresie aktywnego angażowania interesariuszy w proces monitorowania strategii i wykorzystanie ewentualnych wniosków na etapie wdrażania i monitorowania dokumentu.		identyfikacja, analiza i ocena
10	Zaprezentowany system finansowy jest przygotowany z możliwie dużą szczegółowością, jak na czas, w którym opracowywano RSI WP.	Rozważenie uzupełnienia źródeł finansowania w szczególności o: budżety samorządów lokalnych i samorządu województwa, środki NCBiR oraz PFR.	Rozdział 9.2. Ramy finansowe RSI WP	uzupełnienie
11	RSI WP osiąga wysoki poziom zgodności z nadrzędnymi dokumentami na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.			-
12	RSI WP osiąga wysoki poziom zgodności z wytycznymi dot. nowego okresu programowania.	Pozostawienie dotychczasowych zapisów na poziomie celów w zakresie tematycznym (po zmianach w wyniku konsultacji społecznych).		-
13	RSI WP osiąga wysoki poziom zgodności z kluczowymi politykami i strategiami unijnymi i krajowymi, jednak osiągnięcie wysokiego poziomu wykorzystania potencjału zewnętrznego wymagać będzie efektywnej współpracy w ramach systemu innowacji województwa		Rozdział 7. Wizja, misja i cele strategiczne RSI WP	-
14	Cele i działania służące ich realizacji są w pełni zgodne z zapisami Strategii rozwoju województwa.	Pozostawienie dotychczasowych zapisów na poziomie celów i działań (poza sugerowanymi uzupełnieniami w zakresie działań realizacyjnych wynikających z innych analiz).		-
15	Dokument jest wewnętrznie spójny i logiczny, nie zidentyfikowano również poważnych uchybień w zakresie jego poprawności językowej.	Rekomendowana jest ogólna redakcja tekstu w zakresie wskazanym w rozdziale 6.5.	cały dokument	redakcja
16	Cel główny, cele strategiczne i wizja są ze sobą spójne.	Pozostawienie dotychczasowych zapisów na poziomie wizji i celów.	Rozdział 7. Wizja, misja i cele strategiczne RSI WP	-

Lp.	Wniosek	Rekomendacja	Fragment projektu RSI WP, którego dotyczy rekomendacja	Sposób wdrożenia
17	Nie wszystkie czynniki zawarte w analizie SWOT wynikają bezpośrednio z diagnozy.	Uspójnienie relacji pomiędzy diagnozą a analizą SWOT lub uzupełnienie informacji na temat sposobu przygotowania analizy SWOT.	Rozdział 3. Diagnoza regionalnego systemu innowacji Rozdział 5. Analiza SWOT	modyfikacja/uzupełnienie
18	Cele operacyjne określone w RSI WP są ze sobą spójne i wzajemnie komplementarne.	Rozważenie połączenia celów operacyjnych 3.1. oraz 3.2., które są ze sobą bardzo silnie komplementarne i prezentują uzupełniające się zagadnienia w zakresie regionalnego rynku pracy.	część rozdziału 7. Wizja, misja i cele strategiczne RSI WP	modyfikacja
19	Analiza celów strategicznych, operacyjnych oraz działań realizacyjnych jest utrudniona w wyniku braku opisów poszczególnych części. Hasłowe, a w związku z tym bardzo oszczędne podejście do zapisów celów jest z jednej strony czytelne (w sensie wizualnym), z drugiej zaś warunkuje pewne nieścisłości i wątpliwości: • w przypadku celów podobnych tematycznie (zob. pkt. 18) – doprecyzowanie różnic pomiędzy poszczególnymi celami wyjaśniłoby konieczność rozdzielenia pewnych treści; • w przypadku wszystkich celów – utrudnienie oceny w zakresie postępów realizacji Strategii (zob. pkt. 3. i pkt. 4.), • w przypadku wszystkich celów i działań – opisanie celów zwiększyłoby czytelność i wyjaśniło ewentualne braki w zakresie poszczególnych tematów.	Rozważenie dodania syntetycznych opisów celów strategicznych i operacyjnych, co zwiększy czytelność dokumentu i wyjaśni niektóre zagadnienia.	Rozdział 7. Wizja, misja i cele strategiczne RSI WP	uzupełnienie

Źródło: opracowanie własne na podstawie RSI WP.

9. Literatura

Bożek E., Inglot W., Koprowicz D., Kowalik M., Szczęch P., Ziomek-Niedzielska B., (2020), *Wiodące branże województwa podkarpackiego – inteligentne specjalizacje regionalne*, US w Rzeszowie, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego.

Dziemianowicz W., Jurkiewicz I., Cybulska M. (2019), *Ewaluacja ex ante projektu Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Raport końcowy*, GEOPROFIT na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, Warszawa.

Dziemianowicz W., Jurkiewicz I., Cybulska M., Bafeltowski D., Belowski M., Goliński J., Płaczek D., Tomczak N., Turosz S. (2020), *System innowacji w województwie podkarpackim*, GEOPROFIT.

Dziemianowicz W., Szmigiel-Rawska K., Dąbrowska A., Nowicka P. (2012), *Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, MRR, Warszawa.

Europejski Zielony Ład.

Fundusze Europejskie dla Rybactwa. Projekt programu wsparcia sektora rybactwa w Polsce w perspektywie finansowej UE 2021 -2027, (2021), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa.

Jurkiewicz I., Cybulska M., Dziemianowicz W., Rafał W., Piróg M., (2020), *Inteligentna specjalizacja województwa podkarpackiego Informacja i telekomunikacja na tle regionów kraju i UE*, GEOPROFIT.

Choińska J., Lubos B., Łata M., Mackiewicz M., Wancio A., (2020), *Kierunki i założenia polityki klastrowej w Polsce do 2020 roku. Rekomendacje Grupy roboczej ds. polityki klastrowej*, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa.

Klimczak T., Miller A., Wojnicka-Sycz E., Sycz P., Piróg K., (2017), *Przedsiębiorczość w województwie podkarpackim – kierunki rozwoju. Raport końcowy*, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, (2019), Warszawa.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, (2021), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa.

Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, (2019), Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, Warszawa.

Narodowy Plan Szerokopasmowy, (2020), Ministerstwo Cyfryzacji, Warszawa.

Nowa strategia przemysłowa na rzecz zielonej i cyfrowej Europy konkurencyjnej w skali światowej.

Piotrowski M., Thlon M., Marciniak-Piotrkowska M., Thlon D., (2021), *Handel zagraniczny oraz bezpośrednie inwestycje zagraniczne w województwie podkarpackim w latach 2013-2019*, Innoreg, Rzeszów.

Piróg K., Wojnicka-Sycz E., Walentynowicz P., Sycz P., (2021), *Gospodarka województwa podkarpackiego wobec wyzwań Przemysłu 4.0*, IBERiS, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego.

Polityka Energetyczna Polski do 2040, (2021), Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Warszawa.

Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (2013), Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa

Program Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych do roku 2030, (2019), Warszawa.

Projekt programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (2021), Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Rzeszów.

Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030, (2020), Warszawa.

Projekt umowy partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (2021), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa.

Raport z wypełnienia przez Polskę warunku podstawowego pn. Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji w ramach Celu Polityki 1 Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej w ramach Polityki Spójności 2021-2027 (2020), Ministerstwo Rozwoju, Warszawa.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030 (2021), Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki, Kraków.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) (aktualizacja, 2016) (2016), Zarząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030. Projekt (2021), Zarząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006.

Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie EFRR i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” o sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006.

Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014 roku ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.

Strategia na rzecz odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (2017), Warszawa.

Strategia Produktyności 2030, (2020), Ministerstwo Rozwoju, Warszawa.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, (2019), Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP, (2020), Warszawa.

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 (2020), Samorząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów.

Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo, (2020), Warszawa.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku, (2019), Warszawa.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa, (2019), Warszawa.

Strona internetowa Sejmiku Województwa Podkarpackiego, https://sejmik.podkarpackie.pl/attachments/article/3581/37_Prezentacja_projekt_RSI_WP.pdf, dostęp: 10.11.2021.

Szczegółowy opis przedmiotu zamówienia na wykonanie badania ewaluacyjnego i opracowanie raportu pt. „Ewaluacja ex ante projektu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021 – 2030” (2021), Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Rzeszów.

Umowa partnerstwa na lata 2021-2027, (2021), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa.

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz. U. 2006 Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.

Wdowin M., Koneczna R., Hanc E., Cader J., Kunecki P., Monitoring Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na rzecz Inteligentnych Specjalizacji – 2020 (2020), Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk, Rzeszów.

10. Załączniki

Załączniki – w tej części znajdą się wszystkie macierze spójności RSI z innymi dokumentami oraz inne elementy, które wykonawca uznał za ważne, by zamieścić je w raporcie, pomimo ich uzupełniającego charakteru.

Tabela 54. Ocena działań zapisanych w RSI WP (5 ekspertów)

Działania	Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4	Ocena 5
44. Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z systemem edukacji w zakresie kształcenia kadr na poziomie szkolnictwa zawodowego i wyższego	1	1	1	4	4
53. Budowanie kapitału społecznego w procesie tworzenia i wdrażania RSI oraz promocja tego procesu jako dobrej praktyki współdziałania na rzecz innowacji w regionie	1	1	4	8	4
7. Wspieranie wzrostu zdolności podmiotów sektora naukowo - badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji	1	1	5	1	4
86. Realizowanie cyklicznych raportów monitorujących postęp realizacji RSI WP	1	1	6	4	2
87. Realizacja badań szczegółowych dotyczących funkcjonowania systemu innowacji w województwie podkarpackim	1	1	6	4	4
15. Aktywizacja oraz poszerzanie grona uczestników procesu przedsiębiorczego odkrywania	1	1	6	4	5
75. Intensyfikacja opracowywania i wdrażania rozwiązań z zakresu automatyzacji i robotyzacji procesów technologicznych i zarządczych	1	2	1	4	5
81. Tworzenie mechanizmów zachęt wdrożenia efektywnych rozwiązań z zakresu GOZ w przedsiębiorstwach	1	2	2	8	1
59. Wzmocnienie poziomu eksportu podkarpackich przedsiębiorstw	1	2	3	1	2
2. Profesjonalizacja usług ośrodków innowacyjności i zwiększanie ich potencjału	1	2	4	4	5
83. Upowszechnienie zastosowania technologii i procesów z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego	1	2	5	4	1
20. Zapewnienie podaży terenów inwestycyjnych, przygotowanych do prowadzenia działalności gospodarczej	1	3	3	6	4
34. Intensyfikowanie zastosowań „zielonych technologii” w przedsiębiorstwach regionu, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji	2	1	2	6	5
27. Dostosowywanie instrumentów wsparcia (w tym finansowego) do potrzeb i potencjałów branż, podmiotów gospodarczych (beneficjentów) oraz geograficznych obszarów funkcjonowania	2	1	5	5	4
60. Wsparcie eksportu innowacyjnych produktów/ technologii	2	2	1	1	5
41. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do usług finansowych i włączanie w łańcuchy wartości	2	2	3	2	1
37. Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt podnoszących poziom konkurencyjności przedsiębiorstw	2	2	8	8	4
21. Wsparcie procesów inwestowania oraz przyciągania inwestorów	2	3	2	5	1

Działania	Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4	Ocena 5
39. Wzmacnianie rozpoznawalności regionalnych produktów, marek, zwłaszcza w obszarze inteligentnych specjalizacji	2	5	5	1	2
17. Wspieranie poszukiwania technologii łączących różne branże gospodarki	2	5	6	1	4
82. Wspieranie podnoszenia specjalistycznej wiedzy w zakresie GOZ	2	6	5	7	1
11. Wzmacnianie współpracy instytucji naukowo-badawczych z biznesem	4	1	1	1	1
67. Zwiększanie aktywności regionalnych jednostek naukowo-badawczych w sieciach współpracy i międzynarodowych platformach tematycznych	4	1	1	4	8
3. Wspieranie procesu transferu wiedzy i technologii	4	1	2	1	4
69. Stworzenie i rozwijanie mechanizmu zachęt do prowadzenia współpracy międzynarodowej przez regionalne jednostki naukowo-badawcze	4	1	2	4	5
32. Tworzenie i rozwój spółek spin-off i spin-out	4	1	2	5	6
13. Tworzenie mechanizmów zachęt do inicjowania i prowadzenia współpracy w sektorze przedsiębiorstw oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki	4	1	5	5	4
54. Promowanie wartości wiedzy i kreatywności wśród dzieci i młodzieży	4	1	8	4	1
43. Rozwijanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom branż i zawodów przyszłości	4	2	1	1	4
24. Wspieranie rozwoju i skalowania firm sektora MŚP	4	2	1	4	4
48. Wsparcie systemu podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez kadrę naukowo-badawczą oraz nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli szkół zawodowych	4	2	1	4	4
61. Wspieranie i promowanie uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych łańcuchach wartości	4	2	1	5	5
62. Aktywizacja uczestnictwa regionalnych przedsiębiorstw w międzynarodowych projektach innowacyjnych	4	2	1	7	5
74. Wspieranie projektowania, tworzenia i rozwijania inteligentnych fabryk i produktów	4	2	1	7	8
51. Pobudzanie rozwoju kształcenia ustawicznego i podnoszenie świadomości społecznej na temat jego znaczenia	4	2	2	8	8
55. Podejmowanie działań w obszarze „nauki obywatelskiej”	4	2	2	9	8
16. Doskonalenie instrumentów identyfikacji nowych kluczowych branż, nisz gospodarczych, czy technologii	4	2	3	1	4
65. Zwiększenie obecności regionu (Województwa Podkarpackiego) w inicjatywach/projektach międzynarodowych budujących ramy współpracy w obszarach B+R i wsparcia przedsiębiorczości	4	2	7	6	4
12. Aktywizacja sieciowania współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, administracją, szkołami i ośrodkami kultury	4	2	9	1	8
64. Wsparcie promocji regionalnych marek na arenie międzynarodowej	4	3	4	2	5
79. Wspieranie przejścia produkcji z linearnej w cyrkularną	4	3	5	5	4
19. Stymulowanie powstawania i rozwoju parków przemysłowych i technologicznych, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwijanie ich potencjału	4	4	4	8	1
5. Rozwijanie aktywności B+R jednostek naukowych	4	4	5	5	5
25. Wsparcie inwestycji w budowę infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach	4	4	5	7	5

Działania	Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4	Ocena 5
6. Rozwój systemu komercjalizacji wyników prac B+R w jednostkach naukowych	4	4	6	1	1
76. Wsparcie wyposażenia jednostek naukowo-badawczych w infrastrukturę i sprzęt niezbędny do aktywnego uczestnictwa w sieciach wymiany wiedzy między głównymi ośrodkami badawczymi	4	4	7	1	5
77. Wsparcie rozwoju e-administracji i oraz cyberbezpieczeństwa	4	5	1	2	1
73. Doskonalenie procesów przemysłowych związanych m.in. z projektowaniem, produkcją, zarządzaniem materiałami i łańcuchem dostaw	4	5	1	8	7
72. Rozwijanie nowoczesnych metod komunikacji i diagnostyki obiektów przemysłowych	4	5	3	5	8
80. Doskonalenie procesów dotyczących wydłużenia cyklu życia produktów	4	6	2	5	4
47. Wsparcie działań mających na celu przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu przez kadry rynku pracy	4	6	8	8	1
35. Wspieranie podejmowania współpracy w zakresie działalności innowacyjnej przez przedsiębiorstwa	5	1	1	1	5
57. Promowanie postaw proinnowacyjnych	5	1	1	5	4
49. Wzmacnianie potencjału kadrowego uczelni, w tym wdrożenie systemów zachęt do kontynuowania pracy naukowej dla najzdolniejszych absolwentów	5	1	4	7	1
30. Tworzenie i rozwijanie mechanizmów zachęt do podnoszenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w sektorze MŚP	5	1	5	4	4
31. Wspieranie opracowywania i wdrażania nowych technologii, patentów, wzorów przemysłowych i użytkowych	5	1	5	5	4
28. Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych do tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości	5	1	5	8	5
58. Wspieranie tworzenia i rozwoju lokalnych systemów innowacji i lokalnych systemów wiedzy	5	1	7	5	1
14. Wspieranie działań wzmacniających powiązania instytucjonalne (głównie biznesowe) w ramach wspólnych łańcuchów wartości	5	2	1	2	5
45. Rozwijanie systemu monitorowania i analizy trendów w zakresie potrzeb rynku pracy	5	2	1	4	2
56. Popularyzacja nauki, techniki i innowacji	5	2	2	5	5
78. Upowszechnienie korzystania z technologii, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych	5	2	4	2	5
40. Świadczenie usług podstawowych i specjalistycznych na rzecz przedsiębiorstw	5	2	5	2	5
50. Rozwijanie postaw proprzedsiębiorczych i podnoszenie poziomu samozatrudnienia	5	2	7	8	5
38. Wspieranie opracowywania i wdrażania rozwiązań podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw	5	2	8	5	4
71. Tworzenie warunków do zwiększenia udziału wykorzystania technologii cyfrowych w podstawowej działalności przedsiębiorstw, w tym do obsługi klientów	5	2	8	5	4
26. Wspieranie rozwoju instytucji świadczących usługi podstawowe na rzecz przedsiębiorstw	5	2	8	5	6
1. Wsparcie rozwoju instytucji świadczących usługi proinnowacyjne dla sektora przedsiębiorstw	5	2	9	5	8
84. Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii	5	3	5	2	4
63. Organizacja w regionie wydarzeń, misji gospodarczych o zasięgu międzynarodowym	5	3	8	2	2

Działania	Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4	Ocena 5
23. Tworzenie i rozwijanie projektów start-upowych	5	4	4	7	1
8. Wspieranie rozwoju działalności B+R w obszarach poza regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami	5	4	9	5	1
10. Wspieranie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych	5	5	5	4	1
66. Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych z zakresu innowacyjności podejmowanych na zewnątrz i wewnątrz regionu	5	5	8	6	3
42. Budowanie odporności przedsiębiorstw na skutki pojawiających się kryzysów gospodarczych	6	2	2	5	4
52. Rozwijanie oferty szkoleń w zakresie podniesienia/ zmian kwalifikacji i kompetencji zawodowych	6	2	2	5	9
18. Tworzenie i rozwijanie stref koncentracji działalności gospodarczej	6	5	2	5	1
68. Promowanie i wspieranie współpracy międzynarodowej uczelni, organizacji badawczych	7	1	5	4	8
33. Aktywizacja wdrażania innowacyjnych rozwiązań w „tradycyjnych” gałęziach gospodarki	8	1	2	9	4
70. Wspieranie rozwoju infrastruktury dla technologii cyfrowych	8	2	1	4	1
46. Inspirowanie do odkrywania predyspozycji zawodowych, kształtowanie zainteresowań oraz rozwijanie kompetencji przyszłości (technicznych i cyfrowych, społecznych oraz wyższych kompetencji poznawczych, w tym kluczowych kompetencji zawodowych) w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej oraz kształcenia przez całe życie	8	2	5	4	4
9. Wsparcie tworzenia i rozwijania klastrów i inicjatyw klastrowych, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz branżach „aspirujących”	8	4	6	5	2
22. Wsparcie powstawania i rozwijania preinkubatorów, inkubatorów przedsiębiorczości i innych form asysty w rozpoczęciu działalności gospodarczej (m.in. wirtualne biuro) oraz rozwijanie potencjału tych instytucji	8	5	1	4	1
36. Pobudzanie działań w zakresie skracania łańcuchów dostaw	8	5	2	5	4
85. Wspieranie tworzenia i wdrażania wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji	8	6	5	8	4
4. Wzmacnianie działań z zakresu ochrony własności intelektualnej	8	8	2	4	5
29. Wzmacnianie prowadzenia działalności B+R i jej efektów w przedsiębiorstwach	9	1	6	4	5

Skala ocen: 1 – duża istotność dla budowania sprawnego systemu innowacji i duża skuteczność dla osiągnięcia celu operacyjnego; 2 – średnia istotność dla budowania sprawnego systemu innowacji i duża skuteczność dla osiągnięcia celu operacyjnego; 3 – mała istotność dla budowania sprawnego systemu innowacji i duża skuteczność dla osiągnięcia celu operacyjnego; 4 – duża istotność dla budowania sprawnego systemu innowacji i średnia skuteczność dla osiągnięcia celu operacyjnego; 5 – średnia istotność dla budowania sprawnego systemu innowacji i średnia skuteczność dla osiągnięcia celu operacyjnego; 6 – mała istotność dla budowania sprawnego systemu innowacji i średnia skuteczność dla osiągnięcia celu operacyjnego; 7 – duża istotność dla budowania sprawnego systemu innowacji i mała skuteczność dla osiągnięcia celu operacyjnego; 8 – średnia istotność dla budowania sprawnego systemu innowacji i mała skuteczność dla osiągnięcia celu operacyjnego; 9 – mała istotność dla budowania sprawnego systemu innowacji i mała skuteczność dla osiągnięcia celu operacyjnego.

	działania z co najmniej 3 ocenami „1”		działania ocenione raczej negatywnie		działania ocenione niejednoznacznie
---	---------------------------------------	---	--------------------------------------	---	-------------------------------------

11. Spisy

TABELA 1. PYTANIA EWALUACYJNE I SYNTETYCZNE ODPOWIEDZI	9
TABELA 2. PYTANIA EWALUACYJNE	13
TABELA 3. METODY I NARZĘDZIA W KONTEKŚCIE KRYTERIÓW EWALUACYJNYCH.....	17
TABELA 4. METODY I NARZĘDZIA WYKORZYSTANE W OPRACOWANIU RAPORTU Z EWALUACJI W KONTEKŚCIE PYTAŃ EWALUACYJNYCH.....	17
TABELA 5. WYZWANIA I POTRZEBY SPOŁECZNO-GOSPODARCZE WOJEWÓDZTWA A RSI WP	20
TABELA 6. WYZWANIA I POTRZEBY REGIONU WYNIKAJĄCE Z INNYCH DOKUMENTÓW.....	30
TABELA 7. WYZWANIA I POTRZEBY REGIONU W KONTEKŚCIE DIAGNOZY RSI WP	33
TABELA 8. KRYTERIA SMART DLA CELÓW OPERACYJNYCH OKREŚLONYCH W RSI WP	37
TABELA 9. OCENA REALNOŚCI OSIĄGNIĘCIA CELU GŁÓWNEGO ORAZ CELÓW STRATEGICZNYCH RSI WP	39
TABELA 10. GRUPY DZIAŁAŃ WYRÓŻNIONE ZE WZGLĘDU NA WPŁYW ICH REALIZACJI NA ISTOTNOŚĆ DLA BUDOWANIA SPRAWNEGO SYSTEMU INNOWACJI I POTENCJALNĄ SKUTECZNOŚĆ DLA OSIĄGANIA CELÓW OPERACYJNYCH – OPINIE PANELU EKSPERTÓW	42
TABELA 11. OCENA DZIAŁAŃ REALIZACYJNYCH DODANYCH DO DOKUMENTU W WYNIKU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	43
TABELA 12. ELEMENTY SYSTEMU REALIZACJI I ICH WPŁYW NA OSIĄGANIE CELÓW RSI WP	45
TABELA 13. MOCNE I SŁABE STRONY SYSTEMU MONITORINGU PRZYJĘTEGO W RSI WP.....	47
TABELA 14. MOCNE STRONY SYSTEMU FINANSOWANIA RSI WP ORAZ SŁABE STRONY I WYNIKAJĄCE Z NICH RYZYKA	50
TABELA 15. OCENA ZGODNOŚCI I KOMPLEMENTARNOŚCI CELÓW I DZIAŁAŃ RSI WP Z CELAMI POLITYCZNYMI OKREŚLONYMI W DOKUMENTACH POLITYK EUROPEJSKICH	52
TABELA 16. OCENA ZGODNOŚCI I KOMPLEMENTARNOŚCI CELÓW I DZIAŁAŃ RSI WP Z CELAMI STRATEGII NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.).....	56
TABELA 17. OCENA ZGODNOŚCI RSI WP Z ZAPISAMI USTAWY O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU	58
TABELA 18. KOMPLEMENTARNOŚĆ CELÓW STRATEGICZNYCH Z 2014 I 2021 ROKU	61
TABELA 19. WYSTĘPOWANIE I SPÓJNOŚĆ IS W RIS3 ORAZ RSI WP	62
TABELA 20. OCENA ZGODNOŚCI CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH FEP Z CELAMI I DZIAŁANAMI RSI WP	64
TABELA 21. OCENA ZGODNOŚCI DZIAŁAŃ W RAMACH RSI WP Z WARUNKOWOŚCIĄ PODSTAWOWĄ CP 1	73
TABELA 22. OCENA ZGODNOŚCI CELÓW RSI WP Z OBSZARAMI TEMATYCZNYMI DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH W UMOWIE PARTNERSTWA (UP).....	75
TABELA 23. NOWA STRATEGIA PRZEMYSŁOWA NA RZECZ ZIELONEJ I CYFROWEJ EUROPY KONKURENCYJNEJ W SKALI ŚWIATOWEJ	79
TABELA 24. ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/241 Z DNIA 12 LUTEGO 2021 R. USTANAWIAJĄCE INSTRUMENT NA RZECZ ODBUDOWY I ZWIĘKSZENIA ODPORNOŚCI	82
TABELA 25. ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU I RADY (UE) NR 1301/2013 Z DNIA 17 GRUDNIA 2013 ROKU W SPRAWIE EFRR I PRZEPISÓW SZCZEGÓLNYCH DOTYCZĄCYCH CELU „INWESTYCJE NA RZECZ WZROSTU I ZATRUDNIENIA” O SPRAWIE UCHYLENIA ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1080/2006.....	83
TABELA 26. ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1303/2013 Z DNIA 17 GRUDNIA 2013 ROKU USTANAWIAJĄCE WSPÓLNE PRZEPISY DOTYCZĄCE EFRR, EFS, FS, EFRROW ORAZ EFMIR	86
TABELA 27. ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1304/2013 Z DNIA 17 GRUDNIA 2013 R. W SPRAWIE EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO I UCHYLĄCE ROZPORZĄDZENIE RADY (WE) NR 1081/2006	88
TABELA 28. STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO (WSPÓŁDZIAŁANIE, KULTURA, KREATYWNOŚĆ) 2030	92
TABELA 29. STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU TRANSPORTU DO 2030 ROKU	93
TABELA 30. PROGRAM FUNDUSZU NA RZECZ SPRAWIEDLIWEJ TRANSFORMACJI	94
TABELA 31. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030.....	95
TABELA 32. STRATEGIA PRODUKTYWNOŚCI 2030	96
TABELA 33. STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2030	100
TABELA 34. POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040	102
TABELA 35. STRATEGIA SPRAWNE I NOWOCZESNE PAŃSTWO.....	103

TABELA 36. STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA.....	104
TABELA 37. PROGRAM ROZWOJU KOMPETENCJI CYFROWYCH DO ROKU 2030	106
TABELA 38. NARODOWY PLAN SZEROKOPASMOWY	107
TABELA 39. KRAJOWY PLAN ODBUDOWY I ZWIĘKSZANIA ODPORNOŚCI	108
TABELA 40. KIERUNKI I ZAŁOŻENIA POLITYKI KLASTROWEJ W POLSCE DO 2020 ROKU. REKOMENDACJE GRUPY ROBOCZEJ DS. POLITYKI KLASTROWEJ.....	110
TABELA 41. MAPA DROGOWA TRANSFORMACJI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	112
TABELA 42. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA RYBACTWA	114
TABELA 43. STRATEGIA ROZWOJU SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 2022	115
TABELA 44. SPÓJNOŚĆ CELÓW STRATEGICZNYCH I DZIAŁAŃ RSI WP Z ZAPISAMI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKE 2030.....	117
TABELA 45. SPÓJNOŚĆ CELÓW STRATEGICZNYCH I HORYZONTALNYCH Z WIZJĄ	123
TABELA 46. RELACJE DZIAŁAŃ Z WIZJĄ ROZWOJU RSI WP.....	124
TABELA 47. POWIĄZANIA CELÓW STRATEGICZNYCH Z CELAMI HORYZONTALNYMI	127
TABELA 48. OSADZENIE WYNIKÓW DIAGNOZY RSI W MOCNYCH I SŁABYCH STRONACH ANALIZY SWOT.....	128
TABELA 49. POWIĄZANIE MOCNYCH I SŁABYCH STRONACH ANALIZY SWOT Z ZAPISAMI DIAGNOZY RSI	131
TABELA 50. ODDZIAŁYWANIE CELÓW STRATEGICZNYCH I HORYZONTALNYCH NA MOCNE I SŁABE STRONY ANALIZY SWOT	132
TABELA 51. POWIĄZANIE MOCNYCH I SŁABYCH STRONACH ANALIZY SWOT Z CELAMI STRATEGICZNYMI I HORYZONTALNYMI	135
TABELA 52. SPÓJNOŚĆ HORYZONTALNA POMIĘDZY CELAMI OPERACYJNYMI RSI WP	138
TABELA 53. WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	141
TABELA 54. OCENA DZIAŁAŃ ZAPISANYCH W RSI WP (5 EKSPERTÓW)	148
 RYSUNEK 1. LOGICZNA STRUKTURA EWALUACJI EX ANTE RSI WOJEWÓDZTWA PODKARPACKEGO NA LATA 2021-2030	13
RYSUNEK 2. POWIĄZANIA WIZJI Z 2014 I 2021 ROKU	61
RYSUNEK 3. ZGODNOŚĆ WIZJI ROZWOJU I CELU GŁÓWNEGO RSI WP	122